

ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ (Σ.Ε.Υ.Π)
ΤΜΗΜΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Ανεπιθύμητη σεξουαλική εμπειρία στους νέους άνδρες και νέες γυναίκες ηλικίας 18 έως 25 ετών στο Νομό Ηρακλείου»

Σπουδάστριες: Παπαδάκη Ειρήνη
Σκαρβελάκη Μαρία

Επιβλέπων καθηγητής: Χλιαουτάκης Ιωάννης

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2014

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση της εν λόγω πτυχιακής εργασίας, πρωτίστως, θα θέλαμε να εκφράσουμε τις θερμές μας ευχαριστίες στον επιβλέπων καθηγητή μας, κ. Χλιαουτάκη Ιωάννη, ο οποίος μας βοήθησε με τις καίριες κατευθύνσεις και τις εύστοχες υποδείξεις του και έτσι καταφέραμε να ολοκληρώσουμε την πτυχιακή μας εργασία.

Ακόμη, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τις οικογένειές μας για την συμπαράσταση, ενθάρρυνση και στήριξή τους κατά τη διάρκεια εκπόνησης της παρούσας πτυχιακής εργασίας.

Πίνακας Περιεχομένων

Ευχαριστίες	σελ. 1
Περίληψη.....	σελ. 5
Εισαγωγή.....	σελ. 6-8

Α' ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

Κεφάλαιο 1^ο: Βία	σελ. 9
1.1 Ορισμός βίας.....	σελ. 9-10
1.2 Μορφές βίας	σελ. 10-12
1.3 Τρόποι εκδήλωσης της βίας	σελ. 12-15

Κεφάλαιο 2^ο: Σεξουαλική βία-Επιθετικότητα

2.1 Ορισμός σεξουαλικής βίας – επιθετικότητας	σελ. 15-16
2.2 Τρόποι εκδήλωσης της σεξουαλικής βίας – επιθετικότητας	σελ. 16-20
2.3 Μορφές σεξουαλικής βίας – επιθετικότητας	σελ. 20-21

Κεφάλαιο 3^ο: Στατιστικά στοιχεία για την ανεπιθύμητη

σεξουαλική εμπειρία

3.1 Στατιστικά στοιχεία στην Ελλάδα	σελ. 22
3.2 Στατιστικά στοιχεία στις χώρες του Εξωτερικού	σελ. 23-24

Κεφάλαιο 4^ο: Παράγοντες που σχετίζονται με τη σεξουαλική βία-επιθετικότητα .....

σελ 25-31

Κεφάλαιο 5^ο: Χαρακτηριστικά του δράστη και του θύματος της σεξουαλικής βίας- επιθετικότητας .....

σελ. 32-37

Κεφάλαιο 6^ο: Επιπτώσεις της σεξουαλικής βίας- επιθετικότητας στο θύμα .....

σελ. 38-41

Κεφάλαιο 7^ο: Μύθοι που συνδέονται με τη σεξουαλική βία-επιθετικότητα .....

σελ. 42-47

Κεφάλαιο 8^ο: Επίσημα και ανεπίσημα δίκτυα υποστήριξης για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του φαινομένου της σεξουαλικής βίας- επιθετικότητας	σελ. 47-50
--	------------

Κεφάλαιο 9^ο: Το σύστημα πεποιθήσεων για το φύλο	σελ. 51-54
---	------------

B' ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Σκοπός και Στόχοι της Έρευνας	σελ. 54
2. Διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων και υποθέσεων εργασίας	σελ. 54-55
3. Δεοντολογική έγκριση	σελ. 55
4. Μεθοδολογία	σελ. 55
4.1 Δειγματοληψία	σελ. 55
4.2 Ερευνητικό εργαλείο	σελ. 55-56
4.2.1 Προσωπικά χαρακτηριστικά	σελ. 56-57
4.2.2 Θυματοποίηση	σελ. 57-59
4.2.3 Διάπραξη	σελ. 59-61
4.2.4 Παράγοντες διακινδύνευσης σε ατομικό επίπεδο	σελ. 61-64
4.3 Στατιστική ανάλυση	σελ. 65
5. Αποτελέσματα έρευνας	σελ. 65
5.1 Προσωπικά χαρακτηριστικά	σελ. 65
5.2 Θυματοποίηση	σελ. 66-68
5.3 Διάπραξη	σελ. 69-70
5.4 Παράγοντες διακινδύνευσης σε ατομικό επίπεδο.....	σελ. 71-78
6. Συζήτηση- Γενικό συμπέρασμα	σελ. 79-82
7. Δυσκολίες	σελ. 83-84
8. Προτάσεις	σελ. 84-89
Βιβλιογραφία	σελ. 90-97
Παραρτήματα	σελ. 98
1. Έγκριση απόφασης πρωτοκόλλου	σελ. 99
2. Ερωτηματολόγιο έρευνας	σελ. 100-128

Περίληψη

Γενικά: Η σεξουαλική βία-επιθετικότητα είναι ένα σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα το οποίο πλήττει κυρίως τις γυναίκες και τα παιδιά. Η σεξουαλική κακοποίηση μπορεί να έχει σοβαρές σωματικές, κοινωνικές, διανοητικές και ψυχολογικές συνέπειες. Οι έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα είναι ελάχιστες. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνήσουμε κατά πόσο τα νέα άτομα άνδρες και γυναίκες έχουν υποστεί ανεπιθύμητη σεξουαλική εμπειρία. Επίσης, επιδιώκεται και η εξέταση των παραγόντων που συμβάλλουν στην εμφάνιση της σεξουαλικής βίας-επιθετικότητας. **Μεθοδολογία:** Το δείγμα μας αποτέλεσαν 58 άνδρες και 82 γυναίκες στο Ηράκλειο Κρήτης. Για την πραγματοποίηση της έρευνας χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο όπου εξέταζε τα προσωπικά χαρακτηριστικά, την ύπαρξη ή όχι, θύματος ή δράστη σεξουαλικής βίας και τους τρεις δείκτες διακινδύνευσης που είχαμε θέσει στην έρευνά μας, δηλαδή τις στάσεις σχετικά με την σεξουαλική επιθετικότητα στις σχέσεις, οι απόψεις σχετικά με τις συγκρούσεις στις σχέσεις και τις συμπεριφορές που σχετίζονται με την κατανάλωση οινοπνεύματος.

Αποτελέσματα: Από τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας προκύπτει ότι το 58,6 των ανδρών και το 51,2 των γυναικών έχουν υποστεί σεξουαλική βία. Αντίθετα, το 51,7 των ανδρών και το 14,6 των γυναικών ανέφεραν να έχουν εξαναγκάσει σεξουαλικά κάποιο άτομο. Οι στάσεις των συμμετεχόντων μέσα σε μία σχέση βρέθηκε να σχετίζονται σημαντικά με την κατανάλωση οινοπνεύματος. Επιπλέον, βρέθηκε ότι οι συμμετέχοντες είναι πιο πιθανό να είναι στην ομάδα θύματος, όσο λιγότερο σεξουαλικά διεκδικητικοί είναι. Ακόμη, βρέθηκε στατιστικώς σημαντική σχέση με την κατανάλωση οινοπνεύματος και τις σεξουαλικές αλληλεπιδράσεις. Τέλος, παρατηρήθηκαν αρνητικές συσχετίσεις μεταξύ των στάσεων των συμμετεχόντων σε μία σχέση και τις απόψεις τους σχετικά με τις συγκρούσεις στις σχέσεις.

Συμπεράσματα: Το φαινόμενο της σεξουαλικής επιθετικότητας στους νέους είναι ένα πραγματικό γεγονός και τα ευρήματα θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη στην προσπάθεια πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου.

Ωστόσο περαιτέρω έρευνα είναι απαραίτητη για την επιβεβαίωση των παραπάνω.

Λέξεις κλειδιά: σεξουαλική βία, κατανάλωση οινοπνεύματος, στάσεις σε μία σχέση, θυματοποίηση, διάπραξη.

Εισαγωγή

Η σεξουαλική βία αποτελεί ένα έγκλημα που πλήττει άτομα ανεξαρτήτως φύλου και έχει σημαντικές επιπτώσεις στην σωματική και ψυχική υγεία. Αναφέρεται σε οποιαδήποτε σεξουαλική πράξη που διαπράττεται ενάντια στη θέληση κάποιου και περιλαμβάνει μια σειρά από αδικήματα, συμπεριλαμβανομένης μιας ολοκληρωμένης σεξουαλικής πράξης (δηλαδή, βιασμός), μια απόπειρα ολοκληρωμένης σεξουαλικής πράξης, καταχρηστική σεξουαλική επαφή, και μη επαφή σεξουαλικής κακοποίησης (π.χ. επιδειξιομανία, λεκτική σεξουαλική παρενόχληση).

Μία πρόσφατη έρευνα σε σπουδαστές του ΤΕΙ Κρήτης, έδειξε ότι, το 6% είχαν εξαναγκαστεί σε σεξουαλική πράξη πριν τα 14 έτη χωρίς να ολοκληρωθεί η πράξη. Ένα 0,5% του δείγματος δήλωσε ότι πριν την ηλικία των 14 ετών εξαναγκάστηκε σε σεξουαλική πράξη η οποία και ολοκληρώθηκε. Το 7% του δείγματος απάντησε θετικά στο ερώτημα εάν έχει εξαναγκάσει κάποιον/α σε σεξουαλική επαφή (Παρδάλη και Παυλίδου, 2013).

Σύμφωνα με την Παγκόσμια Έκθεση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (Geneva, 2002), το 20% των γυναικών και το 5-10% των ανδρών έχουν υποστεί σεξουαλική κακοποίηση κατά την παιδική τους ηλικία. Αν και τα ακριβή νούμερα είναι δύσκολο να καταγραφούν, υπολογίζεται πως 1 στις 4 γυναίκες θα υποστούν βιασμό από τον σύντροφό τους κατά την διάρκεια της ζωής τους, ενώ σε κάποιες χώρες το 1/3 των κοριτσιών στην εφηβεία αναφέρει ότι ξεκίνησε τη σεξουαλική του ζωή κατόπιν πίεσης.

Μελέτη στην Ιρλανδία έδειξε ότι, τα θύματα βιασμού άνω των 18 ετών, είναι κατά κύριο λόγο νέοι, με τις μισές περιπτώσεις του συνόλου των αναφερόμενων βιασμών το θύμα να είναι ηλικίας κάτω των 25 ετών και το 33% των δραστών που κατηγορούνται για βιασμό να είναι κάτω από την ηλικία των 25 ετών (Hanly, Healy and Scriver, 2009). Επιπλέον, μελέτη στην Ολλανδία, κατέγραψε ότι το 21% των αγοριών και αντίστοιχα το 41% των κοριτσιών, ηλικίας μεταξύ 12 και 25 ετών, είχαν βιώσει έναν ή περισσότερους τύπους σωματικής σεξουαλικής επιθετικότητας (De Graaf, Kruijer, van Acker, and Meijer, 2012).

Η παρούσα έρευνα ασχολείται με ένα μείζον ζήτημα που είναι το φαινόμενο της σεξουαλικής επιθετικότητας και θυματοποίησης σε νέα άτομα άνδρες και γυναίκες καθώς επίσης εστιάζει και στους παράγοντες που συμβάλλουν στην εκδήλωσή της. Μετά από εκτεταμένη έρευνα καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει παρόμοια μελέτη στην Ελλάδα, που να εξετάζει ολικά το φαινόμενο της σεξουαλικής επιθετικότητας και θυματοποίησης σε νέα άτομα άνδρες και γυναίκες, καθώς οι έρευνες που έχουν γίνει στον Ελλαδικό χώρο είναι ελάχιστες.

Το γεγονός αυτό αποτέλεσε για εμάς το έναυσμα στο να ασχοληθούμε με το συγκεκριμένο θέμα, καθώς η σεξουαλική βία είναι ένα κοινωνικό ζήτημα με υψηλές διαστάσεις τα τελευταία χρόνια, το οποίο έχει δυσμενής συνέπειες τόσο στην σεξουαλικότητα όσο και στην υγεία γενικότερα.

Συγκεκριμένα, στόχοι της εργασίας μας ήταν:

α) Να διερευνηθεί αν οι συμμετέχοντες (άνδρες και γυναίκες) έχουν υπάρξει τόσο θύματα όσο και δράστες σεξουαλικής βίας-επιθετικότητας καθώς και το είδος του εξαναγκασμού που έχουν βιώσει ή έχουν χρησιμοποιήσει.

β) Να μελετηθεί το είδος της σχέσης των συμμετεχόντων με το άλλο άτομο και τη μορφή της σεξουαλικής πράξης.

γ) Να μελετηθεί κατά πόσο αποτελούν παράγοντες διακινδύνευσης της σεξουαλικής βίας:

- οι στάσεις σχετικά με την σεξουαλική επιθετικότητα στις σχέσεις,
- οι απόψεις σχετικά με τις συγκρούσεις στις σχέσεις και
- συμπεριφορές που σχετίζονται με την κατανάλωση οινοπνεύματος.

Η πτυχιακή εργασία αποτελείται από δυο μέρη, το θεωρητικό και το ερευνητικό. Το θεωρητικό μέρος αποτελείται από 9 κεφάλαια όπου στο πρώτο κεφάλαιο θα αναλύσουμε τη βία γενικότερα, τις μορφές βίας καθώς και τους τρόπους εκδήλωσης της βίας. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφερόμαστε ειδικότερα στη σεξουαλική βία- επιθετικότητα, το οποίο περιλαμβάνει δύο υποκεφάλαια που θα αναλυθούν οι τρόποι εκδήλωσης της σεξουαλικής βίας-επιθετικότητας και οι μορφές αντίστοιχα. Στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας μας παρουσιάζουμε στατιστικά στοιχεία όσον αφορά το φαινόμενο της σεξουαλικής βίας τόσο για την Ελλάδα όσο και για τις χώρες του Εξωτερικού. Στο τέταρτο κεφάλαιο θα κάνουμε μία αναφορά στους παράγοντες διακινδύνευσης εκδήλωσης σεξουαλικής βίας. Το πέμπτο κεφάλαιο ασχολείται με τα χαρακτηριστικά εκείνων που επιτίθενται σεξουαλικά σε ένα άτομο αλλά και του θύματος το οποίο δέχεται αυτή την σεξουαλική επίθεση. Στο έκτο κεφάλαιο αναλύουμε τις επιπτώσεις της σεξουαλικής επιθετικότητας στο θύμα σε τομείς της καθημερινότητας του, σωματικής και ψυχικής υγείας. Ακολουθεί το έβδομο κεφάλαιο της έρευνας, στο οποίο γίνεται μία αναφορά στην επικράτηση εσφαλμένων-στερεότυπων αντιλήψεων στην άσκηση σεξουαλικής βίας. Στο όγδοο κεφάλαιο αναφέρουμε δομές για την πρόληψη του φαινομένου της σεξουαλικής βίας και στο ένατο κεφάλαιο κάνουμε μια ολιστική θεώρηση για τα δύο φύλα και τη συμμετοχή τους σε διάφορους τομείς της ζωής.

Το ερευνητικό μέρος της έρευνας μας, αποτελείται από έξι κεφάλαια. Τα κεφάλαια αυτά αναφέρουν τον σκοπό της έρευνας, τα ερευνητικά ερωτήματα που έχουμε θέσει, την μεθοδολογία της έρευνας με υποκεφάλαια την δειγματοληψία, το ερευνητικό εργαλείο και στη συνέχεια τη στατιστική ανάλυση. Ακόμη, ακολουθεί το τέταρτο κεφάλαιο με τα αποτελέσματα που προέκυψαν μετά από την ανάλυση των ερωτηματολογίων, το πέμπτο κεφάλαιο με τις δυσκολίες που προέκυψαν και αν και πως αντιμετωπίστηκαν και το έκτο κεφάλαιο με την παράθεση κάποιων συμπερασμάτων από την διεξαγωγή της έρευνας.

Α' ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

Κεφάλαιο 1^ο Βία

Η σημερινή εποχή έχει χαρακτηριστεί εποχή φθοράς, χρησιμοθηρίας και ωφελιμισμού. Είναι μια εποχή όπου οι αξίες και τα ιδανικά έχουν στερέψει. Παρατηρείται κρίση στις ανθρώπινες σχέσεις, έλλειψη επικοινωνίας και ένα καθεστώς ευδαιμονισμού να εξουσιάζει τον σύγχρονο άνθρωπο. Τα φαινόμενα της βίας και της εγκληματικότητας έχουν απασχολήσει κοινωνιολόγους και ψυχολόγους και τα πορίσματα των ερευνών είναι ιδιαίτερα ανησυχητικά, δεδομένου ότι αυτή η συμπεριφορά εμφανίζεται συχνότερα στους νέους. Η βία στη σημερινή εποχή έχει λάβει τεράστιες διαστάσεις, εκδηλώνεται σε όλα τα επίπεδα της ατομικής και κοινωνικής ζωής και επηρεάζει τις προσωπικές σχέσεις.

1.1 Ορισμός βίας

Από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ) η βία ορίστηκε ως με πρόθεση απειλή ή χρήση σωματικής δύναμης ή εξουσίας εναντίον ενός τρίτου ή του ίδιου του δράστη ή και εναντίον μιας ομάδας ατόμων, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την επέλευση ή την αυξημένη πιθανότητα επέλευσης θανάτου, τραυματισμού, ψυχικής βλάβης, ελλιπούς ανάπτυξης ή αποστέρησης. Στην κοινωνιολογική της διάσταση η βία επιδέχεται πολλούς ορισμούς, διαφορετικά την ορίζει το θύμα, διαφορετικά ο δράστης, διαφορετικά τα ΜΜΕ και, τέλος, άλλη αντίληψη για τη βία έχει το κοινό ενός συγκεκριμένου πολιτισμικού περιβάλλοντος.

Σύμφωνα με τον Μάνου(1997) βία γενικά σημαίνει επίθεση σε αντικείμενα ή άτομα. Όταν πρόκειται για άτομα, βία σημαίνει εισβολή που απειλεί την ασφάλεια ή την ακεραιότητα του ατόμου. Η βία είναι συμπεριφορά και όχι διάγνωση. Η βίαη συμπεριφορά ανευρίσκεται σ'όλες σχεδόν τις διαγνωστικές κατηγορίες και είναι συχνή ανάμεσα στα άτομα που δεν έχουν καμιά διάγνωση ψυχικής διαταραχής. Η βία δεν είναι νόσος, αλλά σε μερικές περιπτώσεις είναι ένα σύμπτωμα κάποιας υποκείμενης νόσου.

Ο Μερσινιάς αναφέρει ότι, η βία είναι προϊόν μάθησης και δύσκολα μπορεί να αλλάξει. Τα άτομα που χρησιμοποιούν συνήθως βία ή είναι γενικά βίαιοι, το πράττουν για τρεις κυρίως λόγους:

- Ως μέσο Έκφρασης. Με το να ασκούν βία εκφράζουν συναισθήματα θυμού ή απογοήτευσης. Θεωρούν ότι στα όποια προβλήματά τους δεν υπάρχουν λύσεις-απαντήσεις και ,έσω της βίας εκφράζονται χωρίς συναίσθημα.

-Ως μέσο Χειραγώγησης. Θεωρούν τη βία το μόνο τρόπο να «ελέγξουν» ανθρώπους και καταστάσεις ή για να κερδίσουν κάτι το οποίο επιθυμούν.

-Ως μέσο για Αντίποινα. Η βία έρχεται ως «απάντηση» σε προηγούμενη βία που έχουν υποστεί οι ίδιοι.

1.2. Μορφές βίας

Υπάρχουν πολλές διαφορετικές μορφές βίας, και ένα πρόσωπο μπορεί να υποβληθεί σε περισσότερες από μια. Μερικές από τις πιο γνωστές μορφές της βίας είναι:

➤ Λεκτική βία

Μια κοινωνία είναι υγιής στο μέτρο που τα μέλη της γνωρίζουν να επικοινωνούν μεταξύ τους με σεβασμό, ακόμα και ιδιαίτερα όταν διαφωνούν. Ο διάλογος προϋποθέτει αποδοχή του δικαιώματος της αντίθετης πλευράς να ακουστεί. Στον Βολταίρο αποδίδεται μια παράφραση αυτής της βασικής αρχής της ελευθερίας του λόγου: “Μπορεί να διαφωνώ με αυτό που λες, αλλά θα υπερασπιστώ με τη ζωή μου το δικαίωμά σου να το λες.”

Η λεκτική βία είναι το φίμωμα της αντίθετης γνώμης και συχνά το φίμωμα του ατόμου ανεξαρτήτως γνώμης. Όχι μόνο δεν υπάρχει ή δεν προωθείται ο διάλογος, αλλά επιπλέον προσβάλλεται το πρόσωπο που μιλά ό,τι κι αν λέει. Η επίθεση γίνεται προσωπική, το αντικείμενο της συζήτησης έχει δευτερεύουσα θέση. Στόχος η μείωση της αξιοπρέπειας του άλλου με τρόπους και λεκτικά κόλπα, που προκαλούν το άτομο χωρίς να απαντούν στο ζήτημα υπό εξέταση.

Παρά το γεγονός ότι είναι η πιο κοινή μορφή κακοποίησης , η λεκτική κακοποίηση γενικά δεν λαμβάνεται τόσο σοβαρά όσο κάποια άλλα είδη κακοποίησης , επειδή δεν υπάρχει καμία απτή απόδειξη , και ο δράστης μπορεί να έχει ένα "τέλειο" προφίλ γύρω από τους άλλους . Στην πραγματικότητα , όμως , η λεκτική κακοποίηση μπορεί να είναι πιο επιζήμια για την υγεία ενός ατόμου από τη σωματική κακοποίηση . Εάν ένα άτομο έχει υποστεί λεκτική κακοποίηση από την παιδική ηλικία, αυτός ή αυτή μπορεί να αναπτύξει ψυχικές διαταραχές που τον ταλαιπωρούν σε όλη την ενήλικη ζωή.

➤ Σωματική βία

Η πιο γνωστή μορφή βίας, λόγω του ότι οι επιπτώσεις της είναι πιο εύκολα παρατηρήσιμες, είναι η σωματική. Αυτό το είδος κακοποίησης κυμαίνεται από ένα χαστούκι στο πρόσωπο ή το τράβηγμα των μαλλιών, μέχρι ένα πνιγμό ως το σημείο απώλειας των αισθήσεων, σπρώξιμο από τα σκαλιά, σπάσιμο χεριών, εγκαύματα από σίδερο ή τσιγάρα, μαχαιρώματα και ακρωτηριασμούς (Harme & Radford, 2008). Επίσης, στη σωματική βία συγκαταλέγονται η στέρηση ιατρικής φροντίδας από το θύμα, η στέρηση ύπνου και η υποχρεωτική κατάποση αλκοόλ και ναρκωτικών ουσιών. Η σωματική βία ασκείται κυρίως από τους άντρες όχι μόνο επειδή είναι πιο δυνατοί σωματικά από τις γυναίκες αλλά, επίσης, επειδή εκπαιδεύονται από την παιδική ηλικία να παλεύουν (Walker, 1980).

➤ Σεξουαλική βία

Έτσι χαρακτηρίζεται οποιαδήποτε κατάσταση στην οποία χρησιμοποιούνται απειλές ή βία για να επιτευχθεί η συμμετοχή σε ανεπιθύμητη (από τη μεριά του θύματος) σεξουαλική δραστηριότητα. Ο εξαναγκασμός ενός ατόμου να συμμετάσχει σε τέτοιου είδους δραστηριότητες, ακόμη και αν αυτό το άτομο είναι η σύντροφος του θύτη, η οποία, κάποια άλλη χρονική στιγμή είχε συναινέσει στις σεξουαλικές δραστηριότητες, είναι μία πράξη βίαιη και επιθετική. Οι κακοποιημένες γυναίκες κατηγορούνται μερικές φορές ότι προκαλούν σεξουαλικά τους άντρες επειδή ντύνονται πολύ προκλητικά, το μακιγιάζ τους είναι λάθος, το φόρεμά τους πολύ κοντό, το παντελόνι τους πολύ κολλητό, χαμογελούν πολύ προκλητικά, μιλούν πολύ και όλα αυτά επειδή, κατά τον θύτη, έχουν μυστικό δεσμό με κάποιον άλλο. Αντιθέτως, οι γυναίκες δηλώνουν ότι το τελευταίο πράγμα που ήθελαν είναι ένας δεσμός με κάποιον άλλον άντρα. Οι περισσότερες έχουν αρκετά προβλήματα με τον τωρινό του σύντροφο και δε μπορούν καν να φανταστούν ότι θα αντιμετωπίσουν και μία δεύτερη, παράλληλη σχέση (Walker, 1980).

➤ Συναισθηματική/Ψυχολογική βία

Αποτελεί μία μη φανερή μορφή βίας, συνεπώς είναι πολύ πιο δύσκολα προσδιορίσιμη και μετρήσιμη συγκριτικά με τις άλλες μορφές βίας. Υπάρχει μια διάκριση μεταξύ συναισθηματικής και ψυχολογικής βίας. Η πρώτη περιλαμβάνει δράσεις (όπως παράπονα, κατηγορίες, προσβολές σε δημόσιο χώρο) που σκοπό έχουν να υπονομεύσουν τον αυτοσεβασμό του θύματος, ενώ η δεύτερη έχει ως σκοπό να υπονομεύσει τη λογική σκέψη του θύματος, το οποίο αρχίζει να νιώθει ότι χάνει το μυαλό του (Outlaw, 2009). Αυτό το είδος βίας, λοιπόν, δεν είναι μια παροδική παρέκκλιση αλλά ένας τρόπος του σχετίζεσθαι. Υπάρχει μία απόλαυση στο να εξουσιάζεις τον άλλο με ένα μόνο βλέμμα ή απλώς με την αλλαγή του τόνου. Αυτό το είδος βίας περιλαμβάνει λεκτικές επιθέσεις, οι οποίες μπορεί να είναι σεξουαλικής φύσης, υποτιμητικοί χαρακτηρισμοί που

αφορούν την εμφάνιση ή τις διανοητικές ικανότητες (τρελή, παρανοϊκή, παλαβή, ζουρλή, είσαι για δέσιμο, ανίκανη, ηλίθια, άχρηστη) (Σουλή 2010).

➤ Οικονομική βία

Είναι η χειρότερη μορφή της ελευθερίας που ασκείται κυρίως από τους κυβερνητικούς κύκλους και είναι θανατηφόρα για το ανθρώπινο Ελληνικό γένος. Είναι η οικονομική στέρηση και η χειραγώγηση του άλλου μέσα από τα χρήματα ή άλλα υλικά αγαθά π.χ έλεγχος των οικονομικών του άλλου με τρόπο κυριαρχικό, υποτιμητικό, εκβιασμός μέσω των χρημάτων, στέρηση της οικονομικής αυτονομίας του άλλου. Η στέρηση της οικονομικής υποστήριξης του ατόμου συχνά το οδηγεί σε κατάσταση εξάρτησης και οικονομικού ανδραποδισμού.

1.3. Τρόποι εκδήλωσης της βίας

Η βία μπορεί να εκδηλωθεί με διάφορους τρόπους είτε μέσω λεκτικών χαρακτηριστικών(π.χ. ανίκανη) είτε μέσω μη λεκτικών χαρακτηριστικών(π.χ. χαστούκι, βιασμός)και ένα άτομο μπορεί να υποστεί βία σε πολλές μορφές της παράλληλα.

➤ Λεκτική βία

Η λεκτική βία ενδεικτικά περιλαμβάνει:

- Αρνητικούς χαρακτηρισμούς
- Λέξεις της ντροπής(π.χ. επικριτικές, σαρκαστικές και κοροϊδευτικές λέξεις)
- Φωνές, βρισιές, ουρλιαχτά
- Απειλές για εκφοβισμό

➤ Σωματική βία

Στη σωματική κακοποίηση, υπάρχουν διάφοροι τρόποι εκδήλωσης της βίας με διαβαθμίσεις που μπορούν να χαρακτηριστούν με πολύ μικρές συνέπειες μέχρι πολύ μεγάλες συνέπειες.

Στις πολύ μικρές συνέπειες ανήκουν:

- ένα χαστούκι
- ένα τσίμπημα στο μάγουλο ή στο χέρι
- μια ελαφριά γροθιά και τράβηγμα μαλλιών.

Σε πολλές περιπτώσεις αυτές οι επιθέσεις γρήγορα κλιμακώνονται σε μεγαλύτερες. Οι μεγαλύτερες συνέπειες περιλαμβάνουν:

- Χαστούκια και γροθιές στο πρόσωπο και στο κεφάλι.
- Κλωτσιές και γροθιές σ' όλο το σώμα.
- Φράξιμο της αναπνοής μέχρι λιποθυμίας.
- Σπρώξιμο και πέταγμα μέσα σε δωμάτιο, στη σκάλα ή πάνω σ' αντικείμενα.
- Στραμπούλιγμα ή σπάσιμο χεριών.
- Καψίματα από σίδερο, τσιγάρα ή καυτά υγρά.
- Τραύματα από πέταγμα αντικειμένων.
- Βίαιο ξύρισμα του ηβικού τριχώματος.
- Μαχαιρώματα και ακρωτηριασμοί.
- Εσωτερικές αιμορραγίες και αιματώματα
- Πρησμένα μάτια και σπασμένα δόντια.
- Τραύματα από πυροβόλα όπλα.

Σίγουρα αυτή η μορφή βίας είναι η πιο φανερή και η πιο επικίνδυνη τόσο για την σωματική ακεραιότητα, όσο και για την ίδια τη ζωή της γυναίκας.

➤ Σεξουαλική βία

Η σεξουαλική κακοποίηση ενδεικτικά περιλαμβάνει:

- Βίαιες σεξουαλικές επιθέσεις.
- Έκθεση σε πορνογραφικό υλικό
- Κρούσματα από ηδονοβλεψίες
- Κρούσματα από επιδειξιμανείς
- Βιασμούς
- Αισχρά τηλεφωνήματα
- Σεξουαλικά πειράγματα στο δρόμο, στη δουλειά
- Χάδια και χειρονομίες με σεξουαλικό κίνητρο
- Μασάζ στο λαιμό, στους ώμους

➤ Συναισθηματική/Ψυχολογική βία

Τα παρακάτω αναδεικνύουν τις περισσότερες τακτικές που έχουν αναφερθεί από άτομα που έζησαν συναισθηματική κακοποίηση κάποια στιγμή στη ζωή τους. Μερικά από αυτά είναι:

Λεκτική εξύβριση

- Τον/ην κριτικάρει, τον/ην αποκαλεί χαζό/ή χοντρό/ή ή του/ης απευθύνεται με επιθετικό τρόπο.
- Του/ης λέει ότι κανείς άλλος δε θα τον/ην ήθελε και ότι δε θα μπορούσε να τα καταφέρει μόνος/η του/ης.
- Τον/ην κατηγορεί ότι φταίει για όλα τα προβλήματα στη σχέση τους.

Απομόνωση

- Ανακατεύεται και παρεμβαίνει στις οικογενειακές και φιλικές σχέσεις του/ης συντρόφου, ή σε αυτές που έχει με τους συνεργάτες του/ης.
- Τον/ην κατηγορεί ότι είναι άπιστος/η αν μιλά σε κάποιον/αν άνδρα/γυναίκα.
- Παρακολουθεί τα μέρη που πηγαίνει και τους ανθρώπους με τους οποίους μιλά.

Απειλές

- Απειλεί ότι ο/η σύντροφος γυναίκα θα εξοριστεί (απελαθεί) αν χωρίσουν.
- Απειλεί ότι θα σκοτωθεί, λέγοντας ότι δεν μπορεί να κάνει χωρίς αυτόν/ή.
- Απειλεί ότι θα πάρει τα παιδιά από την κηδεμονία του/ης και δεν θα τα ξαναδεί ποτέ.
- Απειλεί ότι θα σκοτώσει αυτόν/ην, τα παιδιά, την οικογένεια του/ης, τους φίλους του/ης, τα κατοικίδια ζώα;

Εκφοβισμός

- Καταστρέφει ή πετά πράγματα που είναι σημαντικά για αυτόν/ήν.
- Χτυπά τις πόρτες, ανοίγει τρύπες σε τοίχους, ή καταστρέφει το καλώδιο του τηλεφώνου.
- Στριγκλίζει και δεν του/ης επιτρέπει να μιλήσει.
- Σεξουαλική βία

Οικονομική βία:

- Του/ης στερεί την πρόσβαση σε οικονομικές πηγές
- Λογαριάζει τα χρήματα που έχει ξοδέψει.
- Του/ης απαγορεύει τη δυνατότητα να δουλέψει έξω από το σπίτι.

Παραμέληση:

- Αρνείται να βοηθήσει το άτομο που χρειάζεται βοήθεια, το αφήνει μόνο του και το παραμελεί για μακρύ χρονικό διάστημα.
- Του/ης αρνείται βασικές ανάγκες όπως η τροφή ή η υγιεινή.
- Αρνείται να επιτρέψει επιπρόσθετη βοήθεια από κάποιο άλλο άτομο στο σπίτι που θα φροντίζει για τις ανάγκες του/ης

➤ Οικονομική βία

- Έλεγχος της περιουσίας και των εσόδων του θύματος ή και κατάχρηση
- Καλλιέργεια οικονομικής εξάρτησης (απαγόρευση εργασίας, αποκλεισμός χρηματοπιστωτικών πόρων και δυνατότητας εργασίας, κλπ.)
- Άμισθη εργασία
- Καταναγκαστική εργασία (για κέρδος του θύτη)
- Οικονομικές αποφάσεις χωρίς ενημέρωση του συντρόφου (για κοινούς πόρους).

Κεφάλαιο 2^ο Σεξουαλική βία-επιθετικότητα

2.1. Ορισμός σεξουαλικής βίας-επιθετικότητας

Η σεξουαλική βία ορίζεται ως «οποιαδήποτε σεξουαλική πράξη, ή ανεπιθύμητα σεξουαλικά σχόλια ή πράξεις, με χρήση εξαναγκασμού ή φυσικής δύναμης, από οποιοδήποτε πρόσωπο ανεξάρτητα από τη σχέση που έχει με το θύμα, που περιλαμβάνει αλλά που δεν περιορίζεται στο σπίτι και την εργασία». Σύμφωνα με αυτόν τον ορισμό, ένα ευρύ φάσμα συμπεριφορών, από το βιασμό μέχρι και το σεξουαλικό εξαναγκασμό ορίζονται ως πράξη σεξουαλικής βίας (Harlow, 1999).

Σύμφωνα με τον Johnson, (2004) ο όρος «σεξουαλική κακοποίηση» περιλαμβάνει κάθε δραστηριότητα που αποσκοπεί στη σεξουαλική ικανοποίηση του δράστη. Σε αυτές τις δραστηριότητες ανήκουν όλες οι μορφές στοματογεννητικής, γεννητικής ή πρωκτικής επαφής. Στον ορισμό της σεξουαλικής κακοποίησης περιλαμβάνονται και άλλες δραστηριότητες που δεν

εμπεριέχουν την επαφή, όπως διά της βίας επίδειξη γεννητικών οργάνων (επιδειξιομανία, ηδονοβλεψία), διά της βίας παρακολούθηση πορνογραφικών ταινιών και συμμετοχή του ατόμου στην παραγωγή πορνογραφικών προϊόντων. Ουσιαστικά, η σεξουαλική κακοποίηση καλύπτει ένα ευρύ φάσμα ενεργειών, που ποικίλλουν από το βιασμό έως και λιγότερο διεισδυτικές μορφές σεξουαλικής κακοποίησης.

Η παθολογία του φαινομένου της κακοποίησης έγκειται στην τέλεση γενετήσιων πράξεων από τον δράστη χωρίς την συγκατάθεση του θύματος. Προϋπόθεση αποτελεί η άσκηση βίας υλικής ή ψυχολογικής, η οποία οδηγεί στον εξαναγκασμό του θύματος και στην άρση της ελευθερίας διαμόρφωσης βούλησης από μέρους του. Σύμφωνα με τον ίδιο, η σεξουαλική κακοποίηση ορίζεται ως η κοινωνικό-ηθική απαξία των διαφορετικών μορφών προσβολής της ατομικής αξιοπρέπειας, της γενετήσιας ελευθερίας αλλά, σε κάποιες περιπτώσεις και της σωματικής ακεραιότητας (Ριζάβα, 2005). Οι Kempe και Kempe (1978), συμπεριλαμβάνουν στον ορισμό της σεξουαλικής κακοποίησης την εμπλοκή εξαρτώμενων, ανώριμων ως προς την ολοκλήρωση της ανάπτυξης ατόμων σε σεξουαλικές δραστηριότητες, τις οποίες δεν κατανοούν συνειδητά, και για τις οποίες δεν είναι σε θέση να δώσουν έγκυρη συναίνεση καθώς επίσης και πράξεις που παραβιάζουν τις αντιλήψεις της κοινωνίας για τους κοινωνικούς ρόλους (Λάγγαρη, 2006).

2.2. Τρόποι εκδήλωσης της σεξουαλικής βίας-επιθετικότητας

Η σεξουαλική βία μπορεί να βρεθεί σε πολλές μορφές. Για να κατανοήσει κανείς καλύτερα το ευρύ φάσμα των προσωπικών βιαιοτήτων που μπορεί να συμβούν, παρακάτω περιλαμβάνονται ορισμοί διαφόρων τύπων της σεξουαλικής βίας:

1) Βιασμός

Η πιο σημαντική μορφή σεξουαλικής βίας είναι ο βιασμός.

Ο όρος βιασμός «περιγράφει μια σεξουαλική δραστηριότητα, η οποία απαντάται κάτω από πραγματικές συνθήκες ή υπό την απειλή βίαιου εξαναγκασμού ενός ατόμου από έναν άλλον σε σαρκική εμπειρία» (Carson R. Et al.2000· Γιωτάκος, 2004). Όπως αναφέρει ο Μαγγανάς, ο βιασμός είναι πρωτίστως ένα έγκλημα βίας και επιβολής και όχι σεξουαλικό. Στην παρεξήγηση αυτή κύρια αιτία είναι η παραπληροφόρηση όσον αφορά τη σεξουαλική πράξη, η οποία αντί να είναι πράξη αγάπης και στοργής γίνεται μια μηχανική πράξη εκτόνωσης, όπου ο ανδρισμός μετρείται από μεγέθη και διάρκειες και η παραπληροφόρηση αυτή εξακολουθεί να διαχέεται στα νέα παιδιά κυρίως, αλλά όχι μόνο, με τις διάφορες ταινίες πορνό»

Στο βιασμό μπορούμε να διακρίνουμε διάφορες μορφές όπως:

- Βιασμός Γνωριμίας

Συμβαίνει όταν κάποιος που γνωρίζει κανείς ή εμπιστεύεται, τον εξαναγκάζει να έχει σεξουαλική επαφή. Ο βιαστής μπορεί να είναι ένας φίλος, μέλος της οικογένειας, γείτονας, ή ένας συνάδελφος. Μπορεί να συμβεί σε ένα πάρτι ή όταν έχει κανείς να βγει έξω για μεγάλο χρονικό διάστημα κ.α.

- Συζυγικός βιασμός

Είναι ο όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει τις σεξουαλικές πράξεις που τελούνται χωρίς τη συγκατάθεση ενός ατόμου και / ή ενάντια στη θέληση του ατόμου, όταν ο δράστης (επιθετικός) είναι σύζυγος της γυναίκας ή πρώην σύζυγος (ή η σύζυγος ενός άνδρα ή πρώην σύζυγος). Αυτό το είδος του βιασμού είναι πολύ λιγότερο δημοσιοποιημένο για διάφορους λόγους. Οι γυναίκες μπορεί να φοβούνται την αντίδραση του συζύγου τους, ή μπορεί να φοβούνται τον στιγματισμό και την ντροπή, καθώς και την πιθανή απώλεια του ή των παιδιών της.

Ο βιασμός στα πλαίσια του γάμου έχει αποδοθεί σε δύο τουλάχιστον πολιτισμικούς παράγοντες, Ο ένας είναι η λαϊκή πεποίθηση ότι οι άνδρες πρέπει να είναι ανδροπρεπείς, να έχουν δηλαδή την ικανότητα να κυριαρχούν πάνω στις γυναίκες και ιδιαίτερα πάνω στις συζύγους τους και ο άλλος είναι ένας δημοφιλής μύθος ότι δεν τίθεται θέμα βιασμού μέσα στα πλαίσια του γάμου, καθώς οι γυναίκες θεωρούνται ιδιοκτησία των συζύγων τους κ.α (Thio, 2003).

- Βιασμός από άγνωστο

Μόνο το 22% των δραστών δεν γνωρίζουν τα θύματά τους πριν από την επίθεση. Ωστόσο, οι βιασμοί από ξένο είναι σχεδιασμένες επιθέσεις. Ο δράστης αναζητά κάποιον που μπορεί να είναι σε ευάλωτη θέση. Αυτό είναι μια πράξη της δύναμης και του ελέγχου. Τα θύματα συχνά βιώνουν μεγάλο φόβο μετά την επίθεση και μπορεί να φοβούνται να επιστρέψουν στη σκηνή, ακόμα κι αν είναι σε ή κοντά στο δικό τους σπίτι. Οι επιζώντες αντιμετωπίζουν τις ίδιες αντιδράσεις στην επίθεση από ξένο, όπως σε πολλές άλλες μορφές σεξουαλικής κακοποίησης.

- Ομαδικός βιασμός

Τα θύματα που έχουν δεχτεί επίθεση από περισσότερα από ένα άτομα έχουν τραυματιστεί από τα ίδια ζητήματα με άλλους επιζώντες, αλλά έχουν το πρόσθετο βάρος της ταπείνωσης ότι η επίθεση έγινε με μάρτυρες. Επιπλέον, οι επιζώντες με πολλαπλούς δράστες έχουν υποστεί ένα είδος κακοποίησης που είναι τελετουργικά στην φύση.

Οι ομαδικοί βιασμοί συμβαίνουν πιο συχνά σε κολλέγια, σε πανεπιστημιακά κολλέγια σε θρησκευτικά σχολεία, σχολές καλλιτεχνικές. Οι θύτες των περιστάσεων /διαπράξεων αυτών είναι κυρίως μέσης και ανώτατης τάξης. Ο ομαδικός βιασμός είναι κυρίως μια κοινωνική ανάγκη παρά μια σεξουαλική επιθυμία. Για παράδειγμα όταν οι νέοι πιέζονται από φίλους τους για τις σεξουαλικές επιδόσεις και για την απόδειξη αυτών μπορεί να διαπράξουν βιασμό μπροστά στους φίλους του και εν συνέχεια να βιάσουν το θύμα (Thio, 2000).

- Βιασμός σε συνθήκες πολέμου

Έρευνες σε περιοχές του πλανήτη που βγήκαν από εμπόλεμη κατάσταση έδειξαν ότι ένα μεγάλο ποσοστό γυναικών και ανδρών βιάζονται συστηματικά από το στρατό κατά τη διάρκεια του πολέμου. Μαζικοί βιασμοί διεπράχθησαν στην Βοσνία- Ερζεγοβίνη, την Καμπότζη, τη Λιβερία, το Περού, τη Σομαλία και την Ουγκάντα κατά την διάρκεια πολέμων(Γιωτάκος, 2008).

- Βιασμός μεταξύ ανδρών

Η άσκηση βίας στους άνδρες συμβαίνει πολύ περισσότερο απότι συνήθως πιστεύεται. Μέχρι την ηλικία των 12 τα ποσοστά και οι δείκτες σεξουαλικής κακοποίησης είναι σχεδόν ίδιοι τόσο για τα κορίτσια όσο και για τα αγόρια. Μέσα από έρευνες 1 στους 6 άνδρες(περιλαμβανομένου και του πληθυσμού των φυλακών) έχουν κακοποιηθεί σεξουαλικά κατά τη διάρκεια της ενήλικης ζωής τους. Επί το πλείστον άνδρες που κακοποιούν ή βιάζουν αγόρια και άνδρες είναι ετεροφυλόφιλοι.

- Βιασμός με δράστη τη γυναίκα

Εκτός από τους βιασμούς κατά των γυναικών, υπάρχουν βιασμοί μεταξύ των αντρών και βιασμοί με δράστες γυναίκες. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι κάποιοι άνδρες δέχονται σεξουαλική βία από γυναίκες, ωστόσο το πρόβλημα δεν παίρνει διαστάσεις καθώς δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις για να στηρίξουν τους ισχυρισμούς ότι η γυναικεία βία είναι τόσο διαδεδομένη όσο η ανδρική. Οι περισσότεροι άνδρες-θύματα δυσκολεύονται να μιλήσουν για την κατάστασή τους και συνήθως τα μέσα ενημέρωσης και οι περισσότερες υπηρεσίες βοήθειας αγνοούν το πρόβλημα.

2) Σεξουαλική κακοποίηση παιδιών

Ορίζεται ως η εφαρμογή, η χρήση, η άσκηση πειθούς, η «δωροδοκία», ο δελεασμός, ή ο εξαναγκασμός ενός παιδιού να συμμετέχει ή να βοηθήσει άλλο άτομο να συμμετάσχει σε οποιαδήποτε σεξουαλική συμπεριφορά ή σε μίμηση τέτοιας συμπεριφοράς με σκοπό την καταγραφή με οπτικοακουστικά μέσα. Περιλαμβάνει τέλος το βιασμό, την ασέλγεια, την παρενόχληση και κάθε μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών(Παναγοπούλου, 2007).

3) Αιμομιξία

Αιμομιξία έχουμε όταν υπάρχει σεξουαλική επαφή μεταξύ μελών της ίδιας οικογένειας. Αιμομιξία διαπράττεται από πατέρες, πατριούς ή άλλους άντρες της οικογένειας με θύματα, συνήθως, κορίτσια, αλλά, μερικές φορές και αγόρια κάθε ηλικίας, από πολύ μικρά παιδιά, μέχρι παιδιά στην εφηβεία. Αιμομιξία έχουμε και μεταξύ ενηλίκων και στην περίπτωση αυτή υπάρχει, συνήθως, αμοιβαία συναίνεση. Η αιμομιξία είναι πολύ σοβαρό έγκλημα, και ψυχολογικά τραύματα που προκαλούνται στο παιδί ή στον έφηβο μπορεί να μην επουλωθούν σε όλη τη ζωή του.

4) Σεξουαλική παρενόχληση

Ανεπιθύμητες σεξουαλικές προτάσεις, αιτήματα για σεξουαλικές χάρες, και άλλες λεκτικής ή σωματικής συμπεριφοράς σεξουαλικού χαρακτήρα όπου η υποβολή ή η απόρριψη μιας τέτοιας συμπεριφοράς ρητά ή σιωπηρά επηρεάζει την εργασία ενός ατόμου ή τις σχολικές επιδόσεις ή δημιουργεί ένα εκφοβιστικό, εχθρικό ή προσβλητικό εργασιακό ή σχολικό περιβάλλον

Η σεξουαλική παρενόχληση (Σ.Π.) ορίζεται ως οποιοδήποτε είδος συμπεριφοράς που είναι ανεπιθύμητη ή ακατάλληλη. Μπορεί να είναι λεκτική (μειωτικά σχόλια, βρώμικα αστεία με σεξουαλικό υπονοούμενο), ή οπτική (σχέδια με σεξουαλικό περιεχόμενο)(Morrison, 2001).

5) Σεξουαλική εκμετάλλευση

Είναι η εκμετάλλευση των γυναικών και των παιδιών, στο πλαίσιο των εθνικών ή στα διεθνή σύνορα, για τους σκοπούς της αναγκαστικής εργασίας του σεξ. Εμπορική σεξουαλική εκμετάλλευση περιλαμβάνει πορνογραφία, πορνεία και σωματεμπορία των γυναικών και των

κοριτσιών, και χαρακτηρίζεται από την εκμετάλλευση του ανθρώπινου όντος σε αντάλλαγμα για τα αγαθά ή χρήματα.

Κάποια σωματεμπορία είναι ιδιαίτερα ορατή, όπως η πορνεία του δρόμου. Αλλά πολλά θύματα εμπορίας ανθρώπων παραμένουν αθέατα. Διακινητές σεξ μπορεί επίσης να λειτουργούν από μια ποικιλία από δημόσιες και ιδιωτικές περιοχές, όπως οι αίθουσες μασάζ, ιαματικά λουτρά και κλαμπ στριπτίζ.

Οι ενήλικες γυναίκες αποτελούν τη μεγαλύτερη ομάδα θυμάτων σεξουαλικής εκμετάλλευσης, που ακολουθείται από τα κορίτσια, και ένα μικρό ποσοστό από τους άνδρες και τα αγόρια πέφτουν θύματα σωματεμπορίας στην βιομηχανία του σεξ.

2.3. Μορφές σεξουαλικής βίας-επιθετικότητας

Φραστική εκδήλωση

- Μεθόδευση συζητήσεων σε σεξουαλικά θέματα
- Ερωτήσεις προσωπικές για κοινωνική ή σεξουαλική ζωή
- Ερωτήσεις προσωπικές για σεξουαλικές προτιμήσεις, ιστορίες ή φαντασιώσεις
- Σεξουαλικά σχόλια για το σώμα, βλέμμα ή ντύσιμο
- Διαδόσεις φημών ψευδών για τη σεξουαλική ζωή κάποιου-ας
- Αποστολή φιλιών, ήχοι φιλιών
- Πιέσεις για σύναψη ερωτικών σχέσεων, ανήθικες προτάσεις
- Πρόστυχα σχόλια, προσβλητικό φλέρτ

Μη φραστική εκδήλωση

- Μασάζ στο λαιμό, ώμους ή άλλα μέρη του σώματος
- Άγγιγμα στα ρούχα, μαλλιά ή άλλα μέρη του σώματος
- Υποτιμητικοί θόρυβοι(σφυρίγματα κ.α)
- Χειρονομίες
- Υπονοούμενα μέσω κοιταγμάτων
- Έκθεση μερών σώματος
- Βιασμός

- Σεξουαλική επίθεση

Διάφορες μορφές επικοινωνίας

Ηλεκτρονικά και έντυπα μηνύματα

- E-MAIL
- Τηλέφωνο
- Σεξουαλικές γελοιογραφίες, φωτογραφίες, Poster, διαφάνειες (Πηλαβάκη, 2009).

Κεφάλαιο 3^ο: Στατιστικά στοιχεία για την ανεπιθύμητη σεξουαλική εμπειρία

Στις μέρες μας, η ανεπιθύμητη σεξουαλική εμπειρία είναι ένα έντονο φαινόμενο που παρουσιάζεται σε νεαρές ηλικίες ανεξαρτήτως φύλου. Δείγματα αυτού του φαινομένου έχουν υπάρξει στην Ελλάδα καθώς και σε χώρες του εξωτερικού.

3.1. Στατιστικά στοιχεία στην Ελλάδα

Το Πάντειο Πανεπιστήμιο διεξήγαγε έρευνα το 2001 που αφορούσε τον βιασμό. Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής, έδειξαν ότι στην χώρα μας, πραγματοποιούνται 4500 (36.5%)βιασμοί που αφορούν ανήλικα θύματα από τους οποίους, οι 270 βιασμοί καταγγέλλονται στην αστυνομία, στους 183 βιασμούς συλλαμβάνεται ο δράστης, οι 47 εκδικάζονται και μόνο οι 10 βιασμοί καταλήγουν με δικαστικά απόφαση σε φυλάκιση (Σκούταρη, 2005).

Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Κύπρο, παρουσιάστηκαν στοιχεία για τη βία στις σεξουαλικές σχέσεις νεαρών γυναικών στην Κύπρο, τα οποία καταγράφηκαν σε έρευνα του Μεσογειακού Ινστιτούτου Μελετών για το Κοινωνικό Φύλο. Η έρευνα έγινε ανάμεσα σε 476 φοιτήτριες ηλικίας 18 - 24 ετών. Όπως προέκυψε από την έρευνα, το 12.2% των φοιτητριών, δήλωσε ότι είχε ανεπιθύμητη σεξουαλική εμπειρία, το 4% ότι έχει υποστεί σεξουαλική βία (βιασμός), το 2% ότι έχει υποστεί απόπειρα βιασμού σε σχέση και άλλο ένα 2% ότι έχει βιαστεί σε σχέση. Ο βιασμός ή η απόπειρα βιασμού σε σχέση, έγινε από άτομο που είχε ή έχει σχέση ή από φίλο με διάρκεια γνωριμίας μηνών ή χρόνων, σε διαμέρισμα, σπίτι ή κλαμπ και ο δράστης είχε κάνει χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών. Από την έρευνα διαπιστώθηκε, επίσης, ότι η ηλικία έναρξης μίας σχέσης (όχι κατ' ανάγκη σεξουαλική) είναι κατά μέσο όρο τα 16 χρόνια, ενώ η πρώτη σεξουαλική επαφή, ήταν κατά μέσο όρο στις ηλικίες 16 με 17 χρόνων. Συγκεκριμένα, το 40% είχε την πρώτη σεξουαλική επαφή σε ηλικία άνω των 17, το 25% μεταξύ 15 - 17, ενώ ένα ποσοστό 30% δεν είχε ποτέ σεξουαλική επαφή. Το πρώτο ραντεβού έγινε σε εστιατόρια ή κινηματογράφο ((91.9%), σε κλαμπ/μπυραρίες (89%), σε σπίτι/διαμέρισμα (83.3%). Ένα άλλο εύρημα της έρευνας αφορά στη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και όπως προέκυψε, έκανε χρήση αλκοόλ, το 60.4% μέχρι και 1 ποτό, το 32.1%, 2 - 3 ποτά και το 7.5% περισσότερα από 4 ποτά. Χρήση ναρκωτικών έκανε ποσοστό 5.5%. Σημειώνεται, ότι στο ερευνητικό πρόγραμμα έλαβαν μέρος 5 ευρωπαϊκές χώρες, Κύπρος, Ελλάδα, Μάλτα, Λετονία και Λιθουανία.

Αξίζει ακόμη, να αναφέρουμε ότι έχουν βρεθεί ποσοστά σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο της εργασίας του θύματος, με ποσοστό που φτάνει το 65 % (Γραμματεία Γυναικών της ΓΣΕΕ, 1997).

3.2 Στατιστικά στοιχεία του Εξωτερικού

Το Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών για το Κοινωνικό Φύλο (2012), με έρευνα που διεξήγαγε στην Κύπρο, μελέτησε τη σεξουαλική βία στις σχέσεις νεαρών γυναικών. Στο σύνολο μελετήθηκαν 476 γυναίκες- φοιτήτριες με ηλικία 18 έως 24 χρονών. Εκτιμήθηκε ότι το 12.2% των φοιτητριών είχαν βιώσει ανεπιθύμητη σεξουαλική εμπειρία, το 4% είχε βιώσει τον βιασμό, στο 2% βρέθηκαν σε ευρήματα: α) απόπειρα βιασμού και β) βιασμό μέσα στην σχέση. Ακόμα, υπολογίστηκε ότι ο μέσος όρος έναρξης της σεξουαλικής επαφής ήταν τα 16 με 17 χρόνια. Σε ενότητα που αφορούσε τις εξαρτησιογόνες ουσίες και την κατανάλωση οινοπνεύματος, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το 60.4% με κατανάλωση 1 ποτό , το 32.1%,με κατανάλωση 2 - 3 ποτά, το 7.5% κατανάλωση με περισσότερα από 4 ποτά και χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών το 5.5% του δείγματος (<http://www.neosagon.gr/print.php?w=9383>, 2012).

Ερευνες που έχουν διεξαχθεί σχετικά με τον επιπολασμό της σεξουαλικής επίθεσης κατά τη διάρκεια των 5 προηγούμενων ετών δείχνουν, ότι το ποσοστό των γυναικών που έχουν πέσει θύματα σεξουαλικής επίθεσης κυμαίνεται λιγότερο από 2 % σε μέρη όπως η Λα Παζ , Βολιβία (1,4 %) , Γκαμπορόνε , Μποτσουάνα (0,8 %) , Πεκίνο, Κίνα (1,6 %) , και στη Μανίλα , Φιλιππίνες (0,3 %) , σε 5 % ή περισσότερο σε Τίρανα, Αλβανία (6,0 %) , το Μπουένος Άιρες ,Αργεντινή (5,8 %) , το Ρίο ντε Τζανέιρο , Βραζιλία (8,0 %) , και Μπογκοτά , Κολομβία (5,0 %). Ακόμη, μια έρευνα σε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα γυναικών ηλικίας 18 -49 χρόνια σε τρεις επαρχίες της Νότιας Αφρικής διαπίστωσε ότι το προηγούμενο έτος το 1,3 % των γυναικών είχε αναγκαστεί , σωματικά ή μέσω των λεκτικών απειλών , να έχουν μη συναινετικό σεξ .Σε μια έρευνα με ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα του γενικού πληθυσμού άνω των 15 ετών στην Τσεχική Δημοκρατία, το 11,6% των γυναικών ανέφεραν καταναγκαστική σεξουαλική επαφή κατά τη διάρκεια της ζωής τους , το 3.4 % ανέφεραν ότι αυτό είχε συμβεί περισσότερο από ό, τι μία φορά(Παγκόσμια Έκθεση για την Βία και την Υγεία).

Ακόμη, μια μελέτη σχετικά με τη σεξουαλική βία σε συνομήλικες σχέσεις μεταξύ των νέων ηλικίας 18-20 ετών στην Ισπανία¹³ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι από τον πληθυσμό της έρευνας (239 γυναίκες), το 42,7% (οι 102) των γυναικών βίωσε τουλάχιστον ένα περιστατικό σεξουαλικής θυματοποίησης από κάποιον γνώριμο άνδρα. Στη Σουηδία, μια έκθεση διαπίστωσε ότι η μέση ηλικία, που έχει αναφερθεί σε βιασμό, είχε μειωθεί από 27 ετών, που ήταν το 2000, σε 22 ετών το 2005.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα έρευνας του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA), το 25% των Ελληνίδων από την ηλικία των 15 ετών και άνω έχει πέσει θύμα σωματικής ή και σεξουαλικής βίας έναντι 33% στην Ε.Ε. Πιο συγκεκριμένα, για το 19% των Ελληνίδων η σωματική ή/και σεξουαλική βία προέρχεται από τον σύντροφό τους -με τον μέσο όρο στην Ε.Ε. να ανέρχεται στο 22%.

Μάλιστα, τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται στη βόρεια Ευρώπη και στις σκανδιναβικές χώρες:

- 52% στη Δανία
- 47% στη Φιλανδία
- 46% στη Σουηδία
- 45% στην Ολλανδία.

Στις μεσογειακές χώρες τα ποσοστά είναι αρκετά κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο:

- 22% στην Ισπανία, στη Μάλτα και στην Κύπρο
- 24% στην Πορτογαλία
- 25% στην Ελλάδα
- 27% στην Ιταλία.

Ένα φαινόμενο αρκετά συχνό στις μέρες μας, είναι η βία μεταξύ συντρόφων. Συγκεκριμένα, με έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί κατά καιρούς, εκτιμήθηκε ότι 1 στις 3 γυναίκες έχει δεχτεί έστω και μια μορφή κακοποίησης κατά την διάρκεια της ζωής τους και 1 στις 4 γυναίκες έχει δεχτεί σωματική κακοποίηση ή και σεξουαλική κακοποίηση από τον σύντροφο της (Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας, 2013). Σε έρευνα που διεξήχθη σε φοιτητές , εκτιμήθηκε ότι το 8 % υποστήριξε ότι διέπραξε καποια μορφή σεξουαλικής επιθετικότητας, που όμως δεν το αντιλήφθηκαν ως βιασμό ή και απόπειρα βιασμού ως προς το θύμα. Στην ίδια έρευνα ερωτήθηκαν και γυναίκες που είχαν δεχτεί σεξουαλική κακοποίηση και το 75% υποστήριξε ότι δεν είχε δεχτεί καποιο είδος σεξουαλικής καοποίησης. Σε αυτήν την περίπτωση, υπήρχε ως μηχανισμός άμυνας η άρνηση σχετικά με το ότι δεν ήθελαν να πιστέψουν ότι είχαν δεχτεί κακοποίηση από κάποιο γνωστό τους πρόσωπο (Thio, 2003).

Κεφάλαιο 4^ο: Παράγοντες που σχετίζονται με τη σεξουαλική βία-επιθετικότητα

Η σεξουαλική επιθετικότητα είναι αποτέλεσμα διαφόρων παραγόντων που συντελούν στην εκδήλωσή της, άλλοι περισσότερο άλλοι λιγότερο. Παρά την περιορισμένη ποσότητα των πληροφοριών σχετικά με τους σεξουαλικά βίαιους άνδρες, φαίνεται ότι η σεξουαλική βία έχει βρεθεί σε όλες σχεδόν τις χώρες (με διαφορές στον επιπολασμό), σε όλες τις κοινωνικοοικονομικές τάξεις και σε όλες ηλικιακές ομάδες από την παιδική ηλικία. Στοιχεία για τους σεξουαλικά βίαιους άνδρες, επίσης, δείχνουν ότι, οι περισσότερες άμεσες πράξεις τους κατευθύνονται στις γυναίκες, τους οποίους αυτές γνωρίζουν ήδη. Μεταξύ των παραγόντων που αυξάνουν τον κίνδυνο για έναν άνδρα στο να διαπράξει βία είναι αυτοί που σχετίζονται με στάσεις και πεποιθήσεις, καθώς και η συμπεριφορά που προκύπτει από καταστάσεις και κοινωνικές συνθήκες που παρέχουν ευκαιρίες και την υποστήριξη για κατάχρηση (World Report on Violence and Health).

Κατανάλωση οινοπνεύματος και χρήση ναρκωτικών

Η κατανάλωση οινοπνεύματος και εξαρτησιογόνων ουσιών έχει αποδειχθεί να διαδραματίζει ένα μη ανασταλτικό ρόλο σε ορισμένους τύπους σεξουαλικών επιθέσεων, όπως έχουν λοι εξαρτησιογόνες ουσίες, κυρίως η κοκαΐνη. Το οινόπνευμα έχει μια ψυχοφαρμακευτική επίδραση της μείωσης των αναστολών, θολώνοντας τις κρίσεις και αλλοιώνοντας την ικανότητα να ερμηνεύσει κανείς τα συνθήματα. Οι βιολογικοί δεσμοί μεταξύ του οινοπνεύματος και της βίας, όμως, είναι, σύνθετοι.

Έρευνα σχετικά με την κοινωνική ανθρωπολογία της κατανάλωσης οινοπνεύματος προτείνει ότι οι συνδέσεις ανάμεσα στη βία, η κατανάλωση οινοπνεύματος και τη μέθη είναι κοινωνικά μαθημένες παρά επιστημονικά. Ορισμένοι ερευνητές έχουν επισημάνει ότι η κατανάλωση οινοπνεύματος μπορεί να δρα ως μία πολιτισμική "ώρα διαλείμματος", παρέχοντας τη δυνατότητα για την αντικοινωνική συμπεριφορά. Έτσι οι άνδρες είναι πιο πιθανό να ενεργούν βίαια όταν είναι μεθυσμένοι επειδή δεν θεωρούν ότι αυτοί θα λογοδοτήσουν για τη συμπεριφορά τους. Μερικές μορφές από την ομάδα σεξουαλικής βίας συσχετίζονται επίσης με ποτό. Σε αυτές τις ρυθμίσεις, η κατανάλωση οινοπνεύματος είναι μια πράξη συγκόλλησης ομάδας, όπου οι αναστολές είναι συλλογικά μειωμένες και η ατομική κρίση παραχωρημένη υπέρ αυτού της ομάδας (World Report on Violence and Health).

Τουλάχιστον οι μισοί από τους κρατούμενους για βιασμό βρέθηκε να έχουν καταναλώσει υπερβολική ποσότητα οινοπνεύματος λίγο πριν το βιασμό (Seto & Barbaree, 1995), ενώ η χρήση οινοπνεύματος βρέθηκε να σχετίζεται με σεξουαλική επιθετικότητα (Abbey, 1991, Richardson & Hammock, 1991). Η κατανάλωση οινοπνεύματος τόσο από τον άνδρα όσο και από τη γυναίκα αυξάνει σημαντικά την πιθανότητα να συμβεί βιασμός (Jones & Meuhlenhard, 1990). Η χρήση οινοπνεύματος φαίνεται να σχετίζεται περισσότερο με σποραδικές παρά με σχεδιασμένες σεξουαλικές επιθέσεις, καθώς και με αυξημένη χρήση βίας (Johnson et al, 1978). Δεδομένου ότι η κατανάλωση οινοπνεύματος είναι διαδεδομένη και συγχρόνως έχει σχέση και με άλλες μορφές παραπτωματικής συμπεριφοράς, είναι σημαντικό να εκτιμηθεί ο ρόλος του στη διαδικασία της διάπραξης, καθώς και η πιθανότητα ύπαρξης προβλήματος εθισμού (Γιωτάκος, 2004).

Ψυχολογικοί παράγοντες

Εκεί υπήρξε σημαντική έρευνα τον τελευταίο καιρό σχετικά με το ρόλο των γνωστικών μεταβλητών καθώς και του συνόλου των παραγόντων που μπορεί να οδηγήσουν σε βιασμό. Οι Σεξουαλικά βίαιοι άνδρες έχει αποδειχθεί ότι είναι πιο πιθανό να θεωρούν τα θύματα υπεύθυνα για το βιασμό και είναι λιγότερο γνώστες των επιπτώσεων του βιασμού στα θύματα. Οι άνδρες μπορεί να παρερμηνεύουν τα συνθήματα που δόθηκαν από τις γυναίκες σε κοινωνικές καταστάσεις και μπορεί να έχουν έλλειψη των αναστολών που δρουν για την καταστολή των συσχετίσεων μεταξύ του φύλου και της επιθετικότητας. Έχουν σεξουαλικές φαντασιώσεις καταναγκασμού, γενικά ενθαρρύνονται από την πρόσβαση σε πορνογραφία, και γενικά είναι πιο εχθρικοί προς τις γυναίκες απότι στους άνδρες που δεν είναι σεξουαλικά βίαιοι. Επιπλέον σε αυτούς τους παράγοντες, οι σεξουαλικά βίαιοι άνδρες θεωρείται ότι διαφέρουν από άλλους άνδρες όσον αφορά την παρορμητικότητα και τις αντικοινωνικές τάσεις. Τείνουν επίσης να έχουν μια υπερβολική αίσθηση της αρρενωπότητας. Η σεξουαλική βία σχετίζεται επίσης με μια προτίμηση για απρόσωπες σεξουαλικές σχέσεις, σε αντίθεση με την συναισθηματική συγκόλληση, με το να έχουν πολλούς σεξουαλικούς συντρόφους και με αυτή την κλίση στο να διεκδικούν προσωπικά συμφέροντα εις βάρος των άλλων. Μια περαιτέρω σύνδεση είναι με την εκατέρωθεν στάση στο φύλο, που κρατούν οι γυναίκες ότι είναι αντίπαλοι να προκληθούν και να κατακτηθούν.

Ισότητα και οικογενειακοί παράγοντες

- Ομαδικός βιασμός

Μερικές μορφές σεξουαλικής βίας, όπως ομαδικός βιασμός, κατά κύριο λόγο διαπράττεται από τους νέους άνδρες. Η σεξουαλική επιθετικότητα αποτελεί συχνά καθοριστικό χαρακτηριστικό του

ανδρισμού στην ομάδα και είναι σχετισμένη σε μεγάλο βαθμό από την επιθυμία να πραγματοποιηθεί σε υψηλή αυτοεκτίμηση. Η σεξουαλικά επιθετική συμπεριφορά μεταξύ των νέων ανδρών έχει συνδεθεί με την ιδιότητα μέλους της συμμορίας και το να έχουν παραβατικούς συνομηλίκους. Έρευνα προτείνει, επίσης, ότι οι άνδρες με σεξουαλικά επιθετικούς συνομηλίκους είναι επίσης πολύ πιο πιθανό να αναφέρουν καταναγκασμό ή επιβλητική επαφή εκτός του πλαισίου της συμμορίας από τους άνδρες που έχουν έλλειψη από σεξουαλικά επιθετικούς συνομηλίκους. Ομαδικοί βιασμοί συχνά θεωρούνται από τους άνδρες που συμμετέχουν, και μερικές φορές από τους άλλους πάρα πολύ, ως νόμιμες πράξεις, υπό την έννοια ότι, σε αυτό που είδαν για να αποθαρρύνουν ή να τιμωρήσουν την αντιληπτή " ανήθικη " συμπεριφορά μεταξύ της γυναίκας όπως το να φορούν κοντές φούστες ή να συγχάζουν σε μπαρ. Για το λόγο αυτό, αυτό μπορεί να μην ταυτίζεται από τους δράστες με την ιδέα ενός εγκλήματος. Σε πολλές περιοχές στην Παπούα Νέα Γουινέα, οι γυναίκες μπορεί να τιμωρηθούν από δημόσια συμμορία βιασμού, συχνά κυρωμένες από γερόντους.

- *Πρώιμα περιβάλλοντα παιδικής ηλικίας*

Υπάρχει απόδειξη που προτείνει ότι η σεξουαλική βία είναι επίσης μια συμπεριφορά η οποία μαθαίνεται σε ορισμένους άνδρες, ιδιαίτερα όσον αφορά τη σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών. Τέτοιες εμπειρίες μπορεί να οδηγήσουν σε ένα μοτίβο συμπεριφοράς όπου ο άνθρωπος τακτικά δικαιολογεί το να είναι βίαιος, αρνείται ότι κάνει λάθος και έχει ψευδείς και ανθυγιεινά έννοιες σχετικά με τη σεξουαλικότητα. Τα πρώιμα παιδικά περιβάλλοντα που είναι σωματικά βίαια, συναισθηματικά χωρίς υποστήριξη και χαρακτηρίζονται από τον ανταγωνισμό για ανεπαρκείς πόρους έχουν συσχετιστεί με σεξουαλική βία. Σεξουαλικά επιθετική συμπεριφορά σε νέους άνδρες, για παράδειγμα, έχει συνδεθεί με μάρτυρες οικογενειακής βίας, και έχοντας συναισθηματικά μακρινούς και αδιάφορους πατέρες. Άνδρες που έζησαν σε οικογένειες με έντονες πατριαρχικές δομές είναι επίσης πιθανότερο να γίνουν βίαιοι και να χρησιμοποιήσουν σεξουαλικό εξαναγκασμό έναντι των γυναικών, καθώς και να κακολογήσουν τους προσωπικούς εταίρους τους, από ό, τι οι άνδρες που έζησαν σε κατοικίες που είχαν μεγαλύτερη ισότητα.

- *Τιμή της οικογένειας και σεξουαλική καθαρότητα*

Ένας άλλος παράγοντας που περιλαμβάνει τις κοινωνικές σχέσεις είναι οικογενειακή απόκριση στη σεξουαλική βία που κατηγορεί τις γυναίκες χωρίς να τιμωρεί τους άνδρες, αντίθετα επικεντρώνεται στην επαναφορά της "χαμένης" οικογενειακής τιμής. Μια τέτοια απάντηση δημιουργεί ένα περιβάλλον όπου η βία μπορεί να προκύψει με την ατιμωρησία.

Ενώ συμβαίνει οι οικογένειες συχνά θα προσπαθούν να προστατεύσουν τις γυναίκες από το βιασμό, και μπορεί επίσης να θέσουν τις κόρες τους στην αντισύλληψη για την αποτροπή των ορατών σημαδιών, υπάρχει σπάνια πολύ κοινωνική πίεση να ελέγχουν τους νέους άνδρες ή να τους πείσουν ότι το εξαναγκαστικό σεξ είναι λάθος. Αντ ' αυτού, σε ορισμένες χώρες, υπάρχει συχνά υποστήριξη για μέλη της οικογένειας να κάνουν ό, τι είναι αναγκαίο συμπεριλαμβανομένης της δολοφονίας για να ανακουφίσει το " αίσχος " που σχετίζεται με το βιασμό ή άλλων σεξουαλικών παραβάσεων. Σε μια ανασκόπηση όλων των εγκλημάτων τιμής που συμβαίνουν στην Ιορδανία το 1995, ερευνητές διαπίστωσαν ότι άνω του 60% των περιπτώσεων, το θύμα πέθανε από πολλαπλά τραύματα πυροβολισμού ως επί το πλείστον στα χέρια ενός αδελφού. Στις περιπτώσεις όπου το θύμα ήταν μια ελεύθερη έγκυος γυναίκα, ο δράστης είτε αθώωθηκε από τη δολοφονία ή έλαβε μια μειωμένη ποινή.

Παρόλο που συχνά η φτώχεια είναι η κινητήρια δύναμη πίσω από παιδί γάμου, παράγοντες όπως η διατήρηση της σεξουαλικής καθαρότητας του νεαρού κοριτσιού και προστατεύοντας την από το προγαμιαίο σεξ, τη HIV λοίμωξη και τις ανεπιθύμητες σεξουαλικές προκαταβολές είναι επίσης λόγοι που συνήθως δίνονται από οικογένειες που δικαιολογούν τέτοιους γάμους.

Κοινοτικοί παράγοντες

- *Φτώχεια*

Η φτώχεια συνδέεται τόσο τη διάπραξη σεξουαλικής βίας και τον κίνδυνο να γίνει κανείς θύμα της. Αρκετοί συγγραφείς έχουν υποστηρίξει ότι η σχέση μεταξύ φτώχειας και διάπραξης σεξουαλικής βίας είναι κυτταρική μέσω εντύπων της κρίσης της ανδρικής ταυτότητας. Ο Bourgois, γράφοντας σχετικά με την ζωή στην Ανατολική Harlem, τη Νέα Υόρκη, τις Ηνωμένες Πολιτείες, περιέγραψε πώς νεαροί άνδρες ένιωθαν πιεσμένοι από τα μοντέλα της " επιτυχημένης " ανδροπρέπειας και της οικογενειακής δομής που μεταδόθηκε από γενιές των γονέων και των παππούδων τους, μαζί με τα μεταμοντέρνα ιδεώδη του ανδρισμού, που επίσης δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στην κατανάλωση υλικών. Παγιδευμένοι στις φτωχογειτονιές τους, με μικρή ή καθόλου διαθέσιμη απασχόληση, είναι απίθανο να επιτύχουν είτε από αυτά τα μοντέλα ή τις προσδοκίες της ανδρικής " επιτυχίας ". Υπό αυτές τις συνθήκες, τα ιδεώδη της αρρενωπότητας είναι ανασχηματισμένα να τονίζουν το μισογυνισμό, την κατάχρηση ουσιών αλλά και τη συμμετοχή στο έγκλημα και συχνά επίσης της ξενοφοβίας και του ρατσισμού.

- *Φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον*

Ενώ ο φόβος του βιασμού σχετίζεται συνήθως με το να είναι κανείς έξω από το σπίτι, η μεγάλη πλειοψηφία της σεξουαλικής βίας στην πραγματικότητα συμβαίνει στο σπίτι του θύματος

ή του θύτη. Παρόλα αυτά, η απαγωγή από έναν ξένο είναι αρκετά συχνά το προοίμιο για βιασμό και οι ευκαιρίες για μια τέτοια απαγωγή επηρεάζονται από το φυσικό περιβάλλον.

Το κοινωνικό περιβάλλον μέσα σε μια Κοινότητα, ωστόσο, είναι συνήθως σημαντικότερο απότι γύρω από το φυσικό. Πόσο βαθιά βυθισμένες σε μία Κοινότητα είναι οι πεποιθήσεις στην ανδρική ανωτερότητα και τα αρσενικά δικαιώμα στο σεξ θα επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό το ενδεχόμενο της σεξουαλικής βίας η οποία λαμβάνει χώρα, όπως και η γενική ανοχή στην Κοινότητα των σεξουαλικών επιθέσεων και η δύναμη των κυρώσεων, αν υπάρχουν, κατά των δραστών. Για παράδειγμα, σε ορισμένους τόπους, η βία μπορεί ακόμη και να παρουσιάζεται στο κοινό, με τους περαστικούς να αρνούνται να παρέμβουν. Καταγγελίες βιασμών μπορεί επίσης να αντιμετωπίζονται με ελάχιστη αυστηρότητα από την αστυνομία, ιδιαίτερα αν η επίθεση διαπράττεται κατά τη διάρκεια μιας ημερομηνίας ή από τον σύζυγο του θύματος. Όπου οι έρευνες της αστυνομίας και οι δικαστικές υποθέσεις συνεχίζονται, οι διαδικασίες μπορεί πολύ καλά να είναι είτε εξαιρετικά χαλαρές ή αλλιώς διεφθαρμένες για παράδειγμα, με νομικά έγγραφα που " χάθηκαν " ως αντάλλαγμα για δώρο.

Κοινωνικοί παράγοντες

Παράγοντες που λειτουργούν σε επίπεδο κοινωνικό, που επηρεάζουν τη σεξουαλική βία, περιλαμβάνουν νομοθεσίες και εθνικές πολιτικές σχετικά με την ισότητα των φύλων γενικά και της σεξουαλικής βίας ειδικότερα, καθώς και κανόνες σχετικά με τη χρήση βίας. Ενώ οι διάφοροι παράγοντες λειτουργούν σε μεγάλο βαθμό σε τοπικό επίπεδο, μέσα στις οικογένειες, τα σχολεία, τους χώρους εργασίας και στις Κοινότητες, επίσης υπάρχουν επιρροές από τους νόμους και τους κανόνες εργασίας σε εθνικό και ακόμα και διεθνές επίπεδο.

- *Νόμοι και οι πολιτικές*

Υπάρχουν σημαντικές διακυμάνσεις μεταξύ των χωρών στην προσέγγιση τους στη σεξουαλική βία. Ορισμένες χώρες έχουν εκτεταμένη νομοθεσία και τις νομικές διαδικασίες, με έναν ευρύ ορισμό της βίας που περιλαμβάνει οικογενειακή βία και βαριές ποινές για εκείνους που έχουν καταδικαστεί και μια ισχυρή απάντηση στην υποστήριξη των θυμάτων. Δέσμευση στην πρόληψη ή τον έλεγχο της σεξουαλικής βίας αντανακλάται επίσης στην έμφαση για την εκπαίδευση των αστυνομικών και την κατάλληλη κατανομή των πόρων της αστυνομίας στο πρόβλημα, στην προτεραιότητα που δίνεται στη διερεύνηση περιπτώσεων σεξουαλικής επίθεσης και στους πόρους που διατίθενται για την υποστήριξη θυμάτων και παρέχουν ιατρο-νομικές υπηρεσίες. Στο άλλο άκρο της κλίμακας, υπάρχουν χώρες με πολύ ασθενέστερες προσεγγίσεις στο ζήτημα που η πεποίθηση ενός φερόμενου δράστη στην απόδειξη των μόνων γυναικών δεν επιτρέπεται, όπου ορισμένες ρυθμίσεις της σεξουαλικής βίας ή φόρμες εξαιρούνται ρητά από το νομικό καθορισμό

και τα θύματα βιασμού διστάζουν έντονα φέρνοντας το θέμα στο Δικαστήριο μέσω του φόβου του να τιμωρηθούν για την κατάθεση ενός " αναπόδεικτου " βιασμού.

- *Κοινωνικές νόρμες*

Η σεξουαλική βία που διαπράττεται από τους άνδρες έχει σε μεγάλο βαθμό τις ρίζες της σε ιδεολογίες του ανδρικού σεξουαλικού δικαιώματος. Αυτά τα συστήματα πεποιθήσεων χορηγούν στις γυναίκες εξαιρετικά λίγες νόμιμες επιλογές να αρνηθούν τις σεξουαλικές προκαταβολές. Πολλοί άνδρες έτσι απλώς αποκλείουν τη δυνατότητα ότι οι σεξουαλικές τους προκαταβολές προς μια γυναίκα μπορεί να απορριφθούν ή ότι μια γυναίκα έχει το δικαίωμα να πάρει μια αυτόνομη απόφαση σχετικά με τη συμμετοχή στο σεξ.

Σε πολλούς πολιτισμούς οι γυναίκες, καθώς και οι άνδρες, θεωρούν το γάμο ως συνεπαγόμενη υποχρέωση για τις γυναίκες να είναι σεξουαλικά διαθέσιμες σχεδόν χωρίς όριο, αν και το σεξ μπορεί να είναι πολιτιστικά απαγορευμένο σε ορισμένες χρονικές περιόδους, όπως μετά από τοκετό ή κατά τη διάρκεια της έμμηνος ρύση.

Κοινωνικές νόρμες γύρω από τη χρήση βίας ως μέσο για την επίτευξη στόχων έχουν συνδεθεί στενά με την επικράτηση του βιασμού. Στις κοινωνίες όπου η ιδεολογία της ανδρικής υπεροχής είναι ισχυρή υπογραμμίζοντας τη δεσπόζουσα θέση, τη φυσική δύναμη και την αρσενική τιμή ο βιασμός είναι πιο συνηθισμένος.

Χώρες με μια κουλτούρα της βίας, ή όταν η βίαιη σύγκρουση πραγματοποιείται, υπάρχει αύξηση σε όλες σχεδόν τις μορφές της βίας, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας.

- *Παγκόσμιες τάσεις και οικονομικοί παράγοντες*

Πολλοί από τους παράγοντες που δραστηριοποιούνται σε εθνικό επίπεδο έχουν μια διεθνή διάσταση. Παγκόσμιες τάσεις, για παράδειγμα προς το ελεύθερο εμπόριο, συνοδεύτηκαν από μια αύξηση στην κυκλοφορία γύρω από τον κόσμο των γυναικών και των κοριτσιών για την εργασία, συμπεριλαμβανομένης της εργασίας για σεξ. Προγράμματα οικονομικής διαρθρωτικής προσαρμογής, συντάσσονται από διεθνείς οργανισμούς, που έχουν ενισχύσει τη φτώχεια και την ανεργία σε ορισμένες χώρες, αυξάνοντας έτσι την πιθανότητα της σεξουαλικής εμπορίας και σεξουαλικής βίας κάτι ιδιαίτερα σημειωμένο στην Κεντρική Αμερική, την Καραϊβική και τα μέρη της Αφρικής (World Report on Violence and Health).

- *Μέσα μαζικής ενημέρωσης*

Πολλές έρευνες έχουν αποδείξει ότι η διαρκής έκθεση σε σκηνές βίας και σεξ αναισθητοποιεί τα συλλογικά αντανακλαστικά, περιορίζει τους ηθικούς και κοινωνικούς κώδικες και μετατρέπει φυσιολογικές πράξεις σε αποτρόπαιες. Τα πορίσματα δείχνουν ότι παιδιά και ενήλικες

επηρεάζονται εξίσου, ακόμα κι αν εκτίθενται σε λίγα βίαια ή σεξουαλικά ακραία ερεθίσματα. Η τάση για μίμηση είναι καταλυτική. Η αποκλίνουσα πράξη καθίσταται παραδειγματική, αποτελεί μια γοητευτική εναλλακτική, ειδικά σε κοινωνίες που ταλανίζονται από τον ευδαιμονισμό, τον καταναλωτισμό, την ελευθεριότητα και τα οικονομικά προβλήματα (<http://epapanis.blogspot.gr/2010/09/blog-post.html>).

Κεφάλαιο 5^ο: Χαρακτηριστικά του δράστη και του θύματος της σεξουαλικής βίας-επιθετικότητας

Χαρακτηριστικά δράστη της σεξουαλικής βίας-επιθετικότητας

Οι Hall και Hirschman(1991), στα πλαίσια της θεωρίας των τεσσάρων παραγόντων που ανέπτυξαν, όρισαν ως κύριες παραμέτρους της σεξουαλικής βίας:

- τη σεξουαλική διέγερση,
- τη διαδικασία αντίληψης
- τη δυσκολία ελέγχου συναισθημάτων
- τα προβλήματα προσωπικότητας.

Η πλέον ενδιαφέρουσα παράμετρος είναι αυτή που αφορά τις διαδικασίες αντίληψης, η οποία χαρακτηρίζεται από διαστρεβλωμένες στάσεις και απόψεις σχετικά με τους ρόλους της γυναίκας στο σεξ και τη συμπεριφορά της. Η παράμετρος αυτή είναι ίσως η πλέον συχνή και η πλέον εμφανής στην κατάληξη της διαδικασίας του βιασμού (Koss, 1985, Koss et al, 1987).

Σε γενικές γραμμές, οι βιαστές, τουλάχιστον αυτοί οι οποίοι έχουν φυλακιστεί για το αδίκημα του βιασμού, δεν φαίνεται να διαφέρουν από τα άτομα με άλλου τύπου παραπτωματοκτικότητα. Συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι και οι δύο ομάδες προέρχονται από χαμηλά κοινωνικοοικονομικά στρώματα, έχουν σταματήσει την εκπαίδευση στο γυμνάσιο, παρουσιάζουν ασταθές επαγγελματικό ιστορικό, συνήθως ως ανειδίκευτοι, εμφανίζουν ομοιότητες στο ψυχιατρικό ιστορικό και γενικά στην κοινωνική επιδεξιότητα, με εξαίρεση την ανοικτότητα.

Παρ' όλα αυτά, έχουν βρεθεί κάποιες ουσιαστικές διαφορές μεταξύ βιαστών και παιδόφιλων, οι οποίες σχετίζονται με τα χαρακτηριστικά τόσο της ενήλικης φάσης, όσο και της προηγούμενης αναπτυξιακής φάσης. Οι βιαστές, σε σχέση με τους παιδόφιλους, τείνουν να είναι νεότεροι σε ηλικία, να έχουν τελειώσει γυμνάσιο, να επιβάλλονται (επιθετικοί) παρά να τους επιβάλλονται (παθητικοί), καθώς και να έχουν παντρευτεί ή να έχουν συσχετιστεί με γυναίκα για τουλάχιστον ένα χρόνο (Christie et al, 1979), ενώ τείνουν λιγότερο να εμφανίζουν πνευματική καθυστέρηση ή κάποιο οργανικό εγκεφαλικό σύνδρομο (Henn, Herjanic, & Vanderpearl, 1976, Swanson, 1968).

Κατά τα στάδια της ανάπτυξης, οι βιαστές σε σχέση με τους παιδεραστές, έχουν την τάση να προέρχονται από μη χωρισμένους γονείς, να μην έχουν συγγενείς με ψυχιατρικό ιστορικό, έχουν τις μισές πιθανότητες να έχουν πέσει θύματα σεξουαλικής κακοποίησης, να μην έχουν εμφανίσει ιδιαίτερα σωματικά προβλήματα υγείας, αλλά να έχουν κακομεταχειριστεί ζώα και να έχουν παρουσιάσει προβλήματα συμπεριφοράς στο σχολείο (Bard et al, 1987). Παρουσιάζει ενδιαφέρον το γεγονός ότι στην περίπτωση που ο βιαστής είχε κακοποιηθεί σεξουαλικά, οι πιθανότητες να έχει διαπραχθεί η πράξη από τον πατέρα του θύματος μέσα σε ένα περιβάλλον με ιστορικό ψυχιατρικό, κατανάλωση οινοπνεύματος και εξαρτησιογόνων ουσιών ή και ποινικό μητρώο είναι τριπλάσιες αυτών για ένα παιδεραστή (Seghorn et al, 1987).

Σε μία προσπάθεια διερεύνησης των κοινών αναπτυξιακών παραμέτρων σε βιαστές και παιδόφιλους, οι Prentky et al (1989) πρότειναν τέσσερις σημαντικούς παράγοντες:

- την αδιαφορία των ατόμων που τους φρόντισαν
- το ιστορικό διαβίωσης σε ιδρύματα
- τη σωματική κακοποίηση και αμέλεια
- και τη σεξουαλική κακοποίηση.

Συσχετίζοντας κατόπιν τους τέσσερις αυτούς παράγοντες με τη σεξουαλική ή τη μη σεξουαλική επιθετικότητα που παρουσιάστηκε κατά την ενηλικίωση, βρέθηκε ότι η έλλειψη στοργής και η σεξουαλική παρέκκλιση στο οικογενειακό περιβάλλον σχετίζονταν με την ένταση της σεξουαλικής επιθετικότητας, ενώ το ιστορικό διαβίωσης σε ιδρύματα και η σωματική κακοποίηση σχετίζονταν με την ένταση της μη σεξουαλικής επιθετικότητας. Η εμπειρία λοιπόν της σεξουαλικής κακοποίησης και η ποιότητα των πρώιμων διαπροσωπικών σχέσεων ενός αγοριού παίζουν σημαντικό ρόλο στην κατανόηση της σεξουαλικής (Marshall, 1989a, Ward, Hudson, Marshall, & Siegert, 1995).

Ακόμη, η κατάχρηση και η εξάρτηση από οινοπνευματώδη ποτά ή άλλες ουσίες επικρατούν μέχρι και στο 70% των βιαστών, ενώ στο ένα τρίτο διαγιγνώσκεται καταθλιπτική διαταραχή (Hillbrand, Foster, & Hirt, 1990). Οι Seghorn et al (1987) αναφέρουν χαμηλότερα ποσοστά ψυχιατρικής διαταραχής: 7% σχιζοφρένεια, 2% σχιζοσυναισθηματική διαταραχή, 3% μείζων κατάθλιψη, και 6% οργανικό ψυχοσύνδρομο. Θεωρείται πολύ πιθανό ότι τα ποσοστά αυτά είναι υψηλότερα από το μέσο όρο του συνολικού πληθυσμού των φυλακών (Hudson & Murgow, 1997).

Τα σπουδαιότερα στοιχεία από το ιστορικό ενός ατόμου που κατηγορείται για βιασμό είναι:

- Οικογενειακό Ιστορικό: Η οικογένεια παρέχει το βασικό πλαίσιο μαθησιακής ανάπτυξης. Έχει ταυτοποιηθεί ένας αριθμός οικογενειακών παραγόντων που παίζουν σημαντικό ρόλο

στην ανάπτυξη σεξουαλικής επιθετικότητας. Διαπροσωπικοί παράγοντες, όπως αρνητικές και απομακρυσμένες σχέσεις με γονείς, ασταθής ή αμελής φροντίδα, απώλεια γονέος λόγω θανάτου, χωρισμού ή διαζυγίου και υψηλή συχνότητα σωματικής ή σεξουαλικής κακοποίησης, χαρακτηρίζουν τις πρώιμες παιδικές εμπειρίες πολλών σεξουαλικών παραπτωμάτων (Fagen & Wexler, 1988, Prentky et al, 1989, Ryan & Lane, 1991, Seghorn et al, 1987, Tingle et al, 1986).

- Ιστορικό εκπαίδευσης: Οι βιαστές τείνουν να εγκαταλείπουν το σχολείο τους (Bard et al, 1987), αν και η εκπαιδευτική τους εξέλιξη μπορεί να ποικίλει αρκετά. Οι νοητικές ικανότητες είναι ευνόητο ότι επηρεάζουν την πορεία της θεραπείας.
- Εργασιακό Ιστορικό: Η ύπαρξη σταθερού εργασιακού ιστορικού τείνει να προστατεύει από την ανάπτυξη εγκληματικής συμπεριφοράς (Bartol, 1991). Πράγματι, οι βιαστές τείνουν να έχουν ασταθές εργασιακό ιστορικό σε ανειδίκευτες εργασίες (Bard et al, 1987).
- Κοινωνικό ιστορικό: Τα άτομα που έχουν ιστορικό διαταραγμένης προσκόλλησης με τα άτομα που τους έχουν αναθρέψει είναι περισσότερο πιθανό να παρουσιάσουν δυσλειτουργικές σχέσεις και σε άλλους τομείς (Hazan & Shaver, 1994). Έχοντας υπόψη τις προαναφερθείσες διαταραγμένες οικογενειακές σχέσεις, δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι οι βιαστές παρουσιάζουν προβληματικό κοινωνικό ιστορικό. Για παράδειγμα, έχει αναφερθεί χαμηλό επίπεδο συναισθηματικής εμπλοκής με τους συναδέλφους τους (Blaske et al, 1989), ενώ το 86% είχαν ελάχιστους ή καθόλου φίλους κατά τη νεαρή ηλικία (Tingle et al, 1986).
- Σεξουαλικό ιστορικό: Η έρευνα έχει αποκαλύψει μία σειρά κοινών στοιχείων στο σεξουαλικό ιστορικό των βιαστών. Για παράδειγμα, οι άνδρες που παρουσιάζουν σοβαρή σεξουαλική επιθετικότητα φαίνεται να έχουν πιο πρώιμες και συχνές σεξουαλικές εμπειρίες (Koss & Dinero, 1989) και πιο χαλαρές πεποιθήσεις για τη σεξουαλικότητα (Marshall, 1989). Επίσης, υπάρχουν ενδείξεις για αυξημένη συνοσηρότητα με παραφιλίες (Freund, 1990, Marshall et al, 1991), καθώς και αυξημένη ενασχόληση με τη πορνογραφία (Carter et al, 1987, Cool et al, 1971, Goldstein et al, 1971). Είναι γενικά αποδεκτό ότι ένας σημαντικός αριθμός βιαστών έχουν κακοποιηθεί σεξουαλικά κατά την παιδική ηλικία ή υπήρξαν μάρτυρες παρεκκλίνουσας σεξουαλικής δραστηριότητας (Burgess et al, 1988, Dhawan & Marshall, 1996). Δεν παρουσιάζουν όμως σεξουαλική επιθετικότητα όλοι αυτοί που έχουν κακοποιηθεί κατά την παιδική ηλικία. Το γεγονός αυτό υποδεικνύει την ύπαρξη και άλλων παραγόντων που μεσολαβούν στη πορεία ανάπτυξης σεξουαλικής επιθετικότητας. Η επιθυμία να εξευτελίσει το θύμα, η έλλειψη ικανότητας ενσυναισθησίας και ταυτοποίησης με τους άλλους έδειξαν να αποτελούν τέτοιους παράγοντες (Finkelhor, 1984).

Τα σπουδαιότερα σημεία από τη ψυχολογική εκτίμηση ενός ατόμου που κατηγορείται για βιασμό είναι:

- Άρνηση/ Αντίληψη της Υπευθυνότητας: Πολλοί βιαστές αρνούνται την ανάληψη ευθύνης της εγκληματικής τους πράξης (Maletzky, 1996). Οι σεξουαλικοί παραπτώματιες αρνούνται συχνά όλες τις πλευρές της κατηγορίας χωρίς μάλιστα να αντιπαραθέτουν σοβαρά επιχειρήματα. Τείνουν σταθερά να ελαχιστοποιούν την έκταση της διάπραξης και τις συνέπειες αυτής. Συχνά επίσης αποδίδουν τη διάπραξη σε άλλους παράγοντες, όπως κατάχρηση αλκοόλ, προβλήματα γάμου ή ψυχολογική ένταση, ενώ είναι συχνή επίσης η άρνηση κάθε πιθανής μελλοντικής διάπραξης. Επιπλέον της άρνησης και της ελαχιστοποίησης, οι βιαστές παρουσιάζουν διαστροφή στην αντίληψη της συμπεριφοράς των θυμάτων, γεγονός που ενισχύει την στάση τους να δικαιολογούν τη συμπεριφορά τους. Για παράδειγμα, βλέπουν το ντύσιμο των θυμάτων τους ως προκλητικό και δυσκολεύονται να δουν την κατάσταση από την πλευρά των θυμάτων (Scully, 1988).
- Ενσυναισθησία: Η έλλειψη ενσυναισθησίας (empathy) έναντι των θυμάτων και η αδυναμία ή άρνηση κατανόησης του μεγέθους του τραύματος που προκαλεί η σεξουαλική κακοποίηση, αποτελούν κοινά χαρακτηριστικά των σεξουαλικών παραπτώματιών (Ward et al, 1995). Οι βιαστές συχνά είναι ανίκανοι να κατανοήσουν τα συναισθήματα των άλλων ή να δείξουν ενσυναισθησία στα θύματά τους (Abel et al, 1985, Rice et al, 1994, Scully, 1988). Σε αντιδιαστολή, σε μη παραπτώματιες, βρέθηκε στενή σχέση μεταξύ ενσυναισθησίας και θυμάτων βιασμού (Deitz et al, 1982).
- Κοινωνικές δεξιότητες: Ο βιασμός είναι ένα έγκλημα κατά της προσωπικότητας και για το λόγο αυτό επικρατεί η άποψη ότι το επίπεδο κοινωνικών δεξιοτήτων αποτελεί σημαντικό παράγοντα στην ανάπτυξη παρεκκλίνουσας σεξουαλικής συμπεριφοράς (Ward et al, 1997). Παλαιότερες αλλά και πρόσφατες έρευνες έδειξαν ότι οι βιαστές παρουσιάζουν αρκετά κοινά στοιχεία στον τομέα των κοινωνικών δεξιοτήτων. Συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι υπολείπονται σε κοινωνικού τύπου επιδεξιότητες (Segal & Marshall, 1985) και στην αντίληψη των συνεπειών μιας ενέργειας (Lipton et al, 1987), παρουσιάζουν υψηλά επίπεδα άγχους, σε συνθήκες εργαστηρίου, όταν τους ζητείται να παίξουν ανταγωνιστικό ρόλο (Overholser & Beck, 1986), παρουσιάζουν ιδιαίτερα προβλήματα όταν σχετίζονται με γυναίκες (Clark & Lewis, 1977, Laws & Serber, 1975) και

δείχνουν έλλειψη αγωνιστικής διάθεσης σε ετεροσεξουαλικές καταστάσεις (Stermac & Quinsey, 1986).

Τα σπουδαιότερα σημεία του σεξουαλικού ιστορικού ενός βιαστή είναι:

- Ερωτικές σχέσεις: Αρκετοί ερευνητές παρατήρησαν ότι οι σεξουαλικοί παραπρωματίες είναι κοινωνικά απομονωμένοι με λίγες στενές ερωτικές σχέσεις (Fagan & Wexler, 1988, Marshall, 1989, Tingle et al, 1986). Εκείνοι μάλιστα οι σεξουαλικοί παραπρωματίες που έχουν πολλές σχέσεις, τις περιγράφουν σαν επιφανειακές (Marshall, 1989). Σε φυλακισμένους για σεξουαλική παραπρωματικότητα βρέθηκαν παρόμοια αποτελέσματα, ενώ ειδικότερα, οι φυλακισμένοι για αιμομιξία παρουσίαζαν υψηλότερα επίπεδα φόβου ανάπτυξης στενής ερωτικής σχέσης, συγκρινόμενα ξεχωριστά με βιαστές και με μη σεξουαλικούς παραπρωματίες, ενώ οι βιαστές παρουσίαζαν χαμηλότερη επιθυμία στενής σχέσης με άνδρες και με μέλη της οικογένειάς τους, συγκρινόμενοι με τους παιδόφιλους (Bumby & Marshall, 1994).

Χαρακτηριστικά θύματος σεξουαλικής βίας-επιθετικότητας

Η περιγραφή των χαρακτηριστικών του θύματος μπορεί να βοηθήσει τον κλινικό ώστε να διευκρινήσει τον προτιμώμενο στόχο των βιαστών. Η εκτίμηση θα πρέπει αρχικά να εστιάζεται στα μείζονα δημογραφικά χαρακτηριστικά του θύματος, όπως την ηλικία, το φύλο και την πιθανή ευαλωτότητα λόγω ανικανότητας ή αναπηρίας.

Οι Katz και Mazur, βασιζόμενοι σε υποθέσεις βιασμού που είχαν αναφερθεί στην αστυνομία, διαπίστωσαν ορισμένα δημογραφικά χαρακτηριστικά που συνδέονται περισσότερο με την αύξηση των πιθανοτήτων βίαιης σεξουαλικής θυματοποίησης. Αυτά είναι:

- Το φύλο: οι γυναίκες αντιμετωπίζουν σημαντικά μεγαλύτερο κίνδυνο σε σχέση με τους άνδρες.
- Η ηλικία: οι έφηβοι (13 έως 19 ετών) και οι νεαροί ενήλικες (κάτω των 25 ετών) είναι ομάδες υψηλού κινδύνου, σε σχέση με τα παιδιά και τους ώριμους ενήλικες (άνω των 25 ετών).
- Η φυλή: οι μαύροι κάθε ηλικίας αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο σε σχέση με τους λευκούς.

- Η γαμική θέση: οι ανύπαντρες γυναίκες αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο, σε σχέση με τις παντρεμένες.
- Η κοινωνικο-οικονομική θέση: οι γυναίκες των κατώτερων τάξεων αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο, σε σχέση με τις γυναίκες των μέσων και ανώτερων.
- Η απασχόληση: όλες οι γυναίκες ανεξάρτητα από την απασχόλησή τους είναι ευάλωτες στο βιασμό· ωστόσο, οι φοιτήτριες φαίνεται να διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο(Τσιγκρή,2001).

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω οι γυναίκες που ανήκουν στις κατώτερες κοινωνικο-οικονομικές τάξεις αντιμετωπίζουν σημαντικά μεγαλύτερο κίνδυνο να βιαστούν, σε σχέση με τις γυναίκες των μέσων και ανώτερων τάξεων. Ωστόσο, αφού οι περισσότερες μελέτες βασίζονται σε υποθέσεις βιασμού που έχουν αναφερθεί στην αστυνομία, μπορεί να δικαιολογηθεί η υπόθεση ότι οι περισσότεροι μη-αναφερόμενοι βιασμοί έχουν ως θύματα λευκές γυναίκες, που ανήκουν στα μεσαία στρώματα και ότι το συγκεκριμένο έγκλημα αφορά όλες τις κοινωνικές τάξεις.

Επίσης, έχει υποστηριχθεί ότι τα θύματα που ανήκουν στις κατώτερες κοινωνικές τάξεις αναφέρουν συχνότερα το έγκλημα στην αστυνομία, σε σύγκριση με τα θύματα των μεσαίων και ανώτερων. Μια πιθανή εξήγηση αυτού του γεγονότος είναι ότι τα θύματα αυτά έχουν τα οικονομικά, καθώς και άλλα μέσα για να ξεπεράσουν την κρίση χωρίς να εμπλακούν στη δυσάρεστη περιπέτεια των ποινικών διαδικασιών. Τα περισσότερα θύματα των ανώτερων κοινωνικο-οικονομικών τάξεων αναφέρουν το βιασμό τους σε ιδιωτικούς γιατρούς, οι οποίοι δεν υποχρεούνται να αναφέρουν το έγκλημα στην αστυνομία. Μια έρευνα σε ιδιωτικούς γιατρούς αποκάλυψε ότι η πλειοψηφία (57%) των θυμάτων, που τους προσφέρθηκε ιδιωτική ιατρική φροντίδα, ανέφεραν στην αστυνομία τις σεξουαλικές επιθέσεις που είχαν δεχθεί. Σε άλλη έρευνα, 15% των υποθέσεων, αυτή η πληροφορία ήταν άγνωστη στο γιατρό και αναμφίβολα ένα σημαντικό ποσοστό των θυμάτων αυτής της κατηγορίας είχε αναφέρει το έγκλημα στην αστυνομία.

Η Ουόκερ (1989), περιγράφει επίσης ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά κακοποιημένων γυναικών. Κάποια από τα χαρακτηριστικά αυτά είναι, η χαμηλή αυτοεκτίμηση όπου εξαιτίας αυτής, υποτιμούν την ικανότητα τους στο να κάνουν οτιδήποτε, αμφιβάλλουν για την επάρκειά τους και υποβαθμίζουν οποιαδήποτε επιτυχία τους. Ακόμη, διακατέχονται από έναν συντηρητισμό, έχουν έντονες αντιδράσεις λόγω στρες με ψυχοσωματικά συμπτώματα κ.α.

Κεφάλαιο 6^ο: Επιπτώσεις της σεξουαλικής βίας-επιθετικότητας στο θύμα

Μια ανεπιθύμητη σεξουαλική εμπειρία ανεξαρτήτως φύλου, επιφέρει στα θύματα επιπτώσεις σε διάφορους τομείς της ζωής τους με αντιδράσεις σωματικές και ψυχικές. Τα θύματα σεξουαλικής επιθετικότητας έχουν υποστεί έναν ψυχολογικό τραυματισμό με αποτέλεσμα να έχουν αποκτήσει φοβίες, έμμονες ιδέες, συναισθήματα που αλλάζουν όπως θυμός, εκδίκηση, άγχος, ντροπή, αγωνία.

Όταν τα θύματα βιώνουν την σεξουαλική επίθεση, αναπτύσσουν συναισθήματα όπως ανασφάλεια, φόβος, ντροπή. Τα συναισθήματα παίζουν αρκετά σημαντικό ρόλο στην ζωή των θυμάτων μετά την σεξουαλική επίθεση. Η θυματολογική έρευνα που διεξήχθη στην Ελλάδα, «είχε ως στόχο την διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν την λήψη της απόφασης του θύματος βιασμού για καταγγελία του εγκλήματος στην αστυνομία. Στην έρευνα συμμετείχαν 116 θύματα σεξουαλικής επίθεσης, τα 72 θύματα (62,1%), βίωσαν σε αρκετά μεγάλο βαθμό, συναισθήματα ταπείνωση, τα 83 θύματα (71,6%) δήλωσαν ότι ένιωσαν με αρκετά μεγάλο βαθμό συναισθήματα οργής όταν ο θύτης απομακρύνθηκε από το θύμα, τα 86 θύματα (74,1%) δήλωσαν ότι ένιωσαν συναισθήματα αηδίας μετά την σεξουαλική επίθεση, τα 58 θύματα (50%), δήλωσαν ότι ένιωσαν σε αρκετά μεγάλο βαθμό συναισθήματα κατάθλιψης όταν απομακρύνθηκε ο θύτης από το θύμα, τα 40 θύματα (34,5%) δήλωσαν ότι δεν ένιωσαν καθόλου συναισθήματα ανακούφισης ως συνέπεια της σεξουαλικής επίθεσης, για τα συναισθήματα ενοχής τα 35 θύματα (30,2%) δεν είχαν σίγουρη άποψη. Στο τελευταίο κομμάτι της έρευνας, ρωτήθηκαν τα θύματα αν θα μπορούσαν να είχαν αποφύγει την σεξουαλική επίθεση, όπου τα περισσότερα θύματα (62 θύματα- 53,4%), απάντησαν αρνητικά ενώ τα 41 θύματα (35,3%) απάντησαν θετικά (Τσιγκρής, 2000).

Επιπλέον η Έκθεση για την Παγκόσμια Ανάπτυξη (1993) από την Παγκόσμια Τράπεζα παρουσιάζει αποτελέσματα σχετικά με το βίωμα σεξουαλικής επιθετικότητας και συγκεκριμένα για τον βιασμό αναφέρεται ότι άτομα που έχουν βιώσει τον βιασμό, έχουν αρκετές πιθανότητες να παρουσιάσουν στη μετέπειτα ζωή τους διαταραχή μετα-τραυματικού στρες. Τα θύματα βιασμού σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό, έχουν 9 φορές περισσότερες πιθανότητες να παρουσιάσουν οξεία κατάθλιψη και να προβούν σε απόπειρα αυτοκτονίας.

Μία επιδημιολογική μελέτη στις Η.Π.Α. αναφέρει ότι η διαταραχή της σεξουαλικής διέγερσης συνδέεται με σεξουαλική κακοποίηση ή βίωσαν σεξουαλική επαφή με εξαναγκασμό που βίωσαν οι γυναίκες στην παιδική τους ηλικία. Όσον αφορά τους άνδρες που είχαν βιώσει σεξουαλική κακοποίηση στα παιδικά τους χρόνια, έχουν 3 φορές περισσότερες πιθανότητες να παρουσιάσουν στυτική δυσλειτουργία και 2 φορές περισσότερες πιθανότητες να παρουσιάσουν πρόωρη

εκπερμάτιση και μειωμένη επιθυμία, συγκριτικά με άνδρες που δεν έχουν βιώσει σεξουαλική κακοποίηση (<http://www.imop.gr/FC86B6B6.el.aspx>).

Οι επιπτώσεις της σεξουαλικής επιθετικότητας στα θύματα, μπορούν να πάρουν πολλές μορφές καθώς και διάφορες αντιδράσεις στο σωματικό και ψυχικό επίπεδο όπου διαχωρίζονται σε δύο φάσεις:

Πρώτη φάση: είναι η έντονη φάση. Σε αυτήν την φάση, αλλάζει η καθημερινή ζωή των θυμάτων αναπτύσσοντας δυσλειτουργίες καθώς υπάρχουν τα σωματικά συμπτώματα και τα θύματα νιώθουν φόβο (χαρακτηριστικό συναίσθημα της πρώτης φάσης) .

Δεύτερη φάση: στην φάση αυτή, τα θύματα προσπαθούν να επαναφέρουν στην ζωή τους, πράγματα που έκαναν πριν την σεξουαλική επίθεση. Συνήθως, στα περισσότερα θύματα η δεύτερη φάση έρχεται μετά από δύο ή και τρεις βδομάδες μετά την σεξουαλική επίθεση. Σε αυτήν την φάση, βλέπουν εφιάλτες, νιώθουν φόβο και κάνουν αλλαγές στην καθημερινή ζωή τους (συμπτώματα της δεύτερης φάσης).

Ακόμα, έχει λεχθεί ότι μετά την σεξουαλική επίθεση, διαδέχονται τρεις φάσεις τα θύματα της επιθετικότητας, οι οποίες είναι:

Πρώτη φάση. Σε αυτήν την φάση, τα θύματα βιώνουν έντονα συναισθήματα όπως θλίψη και αγωνία, παίρνουν την απόφαση σχετικά με το αν θα αποκαλύψουν στην αστυνομία ή και στο κοντινό κοινωνικό τους περιβάλλον το ότι είναι θύματα ανεπιθύμητης σεξουαλικής εμπειρίας. Σε αυτήν την φάση, σημαντικό είναι η υποστήριξη από το κοινωνικό περιβάλλον, όμως λόγω της απόκρυψης του περιστατικού, τα θύματα βιώνουν μόνοι τους την όλη κατάσταση.

Δεύτερη φάση: Σε αυτήν την φάση, τα θύματα προσπαθούν να ξεπεράσουν την κατάσταση του ότι έγιναν θύματα σεξουαλικής επιθετικότητας, απωθώντας το τραυματικό γεγονός στο υποσυνείδητο και δικαιολογώντας την ενέργεια του θύτη. Κυριεύεται από ενοχές για τον εαυτό του και προσπαθεί να επιστρέψει στην ζωή που είχε πριν από την σεξουαλική επίθεση.

Τρίτη φάση: Στην φάση αυτή, τα θύματα βιώνουν την κατάθλιψη και είναι έτοιμοι να μοιραστούν με κάποιον για το τραυματικό γεγονός που βίωσαν. Πλέον, τα θύματα δεν δικαιολογούν τον θύτη, διακατέχονται από θυμό για τον θύτη που τους οδήγησε στο τραυματικό γεγονός καθώς και για τον εαυτό τους που επέτρεψαν να συμβεί.

Όσον αφορά, τις επιπτώσεις της σεξουαλικής επιθετικότητας, μπορούν να χωριστούν σε βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις που αφορούν τα θύματα. Στις βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις τα θύματα αναπτύσσουν έντονα συναισθήματα όπως θυμός, φόβος,

κατάθλιψης και βιώνουν καταστάσεις διαρκής αγωνίας και σύγχυσης. Έχουν την πεποίθηση ότι τα ίδια τα θύματα φταίνε για την σεξουαλική επίθεση και προσπαθούν να βρουν απάντηση στο γιατί υπήρξαν τα ίδια θύματα με την φράση «γιατί εγώ;» (Τσιγκρή, 2000).

Σύμφωνα με όσα έχουν λεχθεί παραπάνω, ορισμένοι ερευνητές έχουν κάνει έναν διαφορετικό διαχωρισμό όσον αφορά τις αντιδράσεις των θυμάτων μετά την σεξουαλική επίθεση. Αναφορικά, συνολικά υπάρχουν τρία στάδια από τα οποία τα θύματα περνούν. Το πρώτο στάδιο ονομάζεται «σύγκρουση αποδιοργάνωσης», το δεύτερο στάδιο ονομάζεται «στάδιο οπισθοχώρησης», όπου ανήκουν στις βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις για τα θύματα και το τρίτο στάδιο ονομάζεται «επαναδιοργάνωση» , όπου ανήκει στις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις για τα θύματα.

Αναλυτικότερα, στο πρώτο στάδιο «σύγκρουση αποδιοργάνωσης» , είναι η πρώτη αντίδραση που έχουν τα θύματα μετά την σεξουαλική επίθεση. Σε αυτό το στάδιο, τα θύματα νιώθουν μούδιασμα, έχουν άρνηση, δυσπιστία, μοναξιά, κατάθλιψη, ανικανότητας και ευπάθειας (Τσιγκρή, 2000). Ο Symonds(1975, στο Τσιγκρή, 2000), κάνει μια ακόμα διαίρεση στο πρώτο στάδιο, υποστηρίζοντας ότι στην πρώτη αντίδραση που έχουν τα θύματα μετά την σεξουαλική επίθεση, βιώνουν έντονο σοκ, υπάρχει δυσπιστία, παροδική παράλυση και άρνηση, όπου ακολουθείται από την δεύτερη αντίδραση των θυμάτων όπου περιλαμβάνει φόβο, ψεύτικη αδιαφορία για το κοινωνικό του περιβάλλον, αλλαγή στη συμπεριφορά του. Η διάρκεια αυτού του σταδίου κυμαίνεται από ώρες έως μέρες. Γενικότερα, συναισθήματα και καταστάσεις όπως σοκ, θυμός, δυσπιστία, άγχος, να νιώθουν αδύναμα και να μην μπορούν να κάνουν τίποτα αλλά και να νιώθουν πονοκέφαλο και διάρροια είναι οι συνήθεις επιπτώσεις στα θύματα μετά την σεξουαλική επίθεση.

Στο δεύτερο στάδιο «οπισθοχώρηση», τα θύματα παρουσιάζουν έντονη αλλαγή συναισθημάτων όπου ο φόβος γίνεται θυμός , η θλίψη γίνεται χαρά, η λύπηση για τον εαυτό του γίνεται ενοχή καθώς και η σιγουριά για τον εαυτό του γίνεται ανασφάλεια και ανικανότητα. Τα θύματα μπορεί να παρουσιάζουν φόβο ως προς το να γίνουν θύματα μιας μελλοντικής σεξουαλικής επίθεσης. Ενδεχόμενες επιπτώσεις σε αυτό το στάδιο είναι η απώλεια ταυτότητας, να μην νιώθουν σεβασμό ως προς τον εαυτό του αλλά να νιώθουν ταπείνωση, να απορρίπτουν το κοινωνικό του περιβάλλον. Πέραν, από τις ψυχολογικές και κοινωνικές επιπτώσεις, έχει λεχθεί ότι στο στάδιο της «οπισθοχώρησης», τα θύματα ενδέχεται να εμφανίσουν προβλήματα στον ύπνο όπως να βιώνουν την σεξουαλική επίθεση μέσω ονείρων, εφιαλτών ή και να έχουν την ιδέα ότι θα υπάρξουν πάλι θύματα σεξουαλικής επίθεσης, να κλαίνε, να υπάρχει ανησυχία, να μην έχουν επαφές με το κοινωνικό περιβάλλον, να γίνουν χρήστες εξαρτησιογόνων ουσιών ή εάν είναι ήδη

χρήστες να εξαρτηθούν σε μεγαλύτερες δόσεις . Η διάρκεια αυτού του σταδίου κυμαίνεται από τρεις έως οκτώ μήνες.

Το τρίτο στάδιο «επαναδιοργάνωση», ανήκει στις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις, όπου τα συναισθήματα του φόβου, του θυμού και της ανασφάλειας αρχίζουν να μειώνονται ως προς την ένταση τους αλλά υπάρχουν επιπτώσεις που εμφανίζονται μετά το πέρας ενός αρκετά μεγάλου χρονικά διαστήματος. Συγκεκριμένα, εμφανίζονται συμπτώματα στην σεξουαλική ζωή των θυμάτων όπως ανηδονία, νιώθουν πόνους κατά την διάρκεια της σεξουαλικής επαφής, ακόμα βρίσκονται σε κατάσταση εγρήγορσης, βλέπουν εφιάλτες και αναπτύσσουν φοβίες σχετικά με τον τραυματισμό (Τσιγκρής, 2000).

Η Παπαρήγα- Κωσταβάρα(2007), έχει κάνει έναν άλλο διαχωρισμό για τις επιπτώσεις της σεξουαλικής επιθετικότητας στα θύματα αναφέροντας ότι οι επιπτώσεις μπορούν να διαχωριστούν σε σωματικές, ψυχολογικές και κοινωνικές. Μέσα από την παρακολούθηση περιστατικών θυμάτων σεξουαλικής επίθεσης, αναφέρει ότι στις σωματικές επιπτώσεις ήταν: τραύματα στην πλάτη, στα χέρια, στα πόδια, στο λαιμό από ίχνη σχοινοῦ , τα μάτια ήταν κόκκινα λόγω της ασφυξίας και ένιωθαν έντονους πόνους λόγω των τραυμάτων που είχαν υποστεί. Άλλη μια επίπτωση είναι μια ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη όπου τις περισσότερες φορές, τα θύματα οδηγούνταν στην έκτρωση. Στις ψυχολογικές επιπτώσεις τα θύματα ξεσπούσαν σε δάκρυα, μετά την σεξουαλική επίθεση, είχαν υποστεί σοκ, όπου σύμφωνα με την ιατρική ορολογία «στην κατάσταση του σοκ παρατηρείται πτώση της αρτηριακής πίεσης, βραδυκαρδία καθώς και μείωση όλων των φυσικών αντιδράσεων του πάσχοντος ατόμου, με μοναδική εξαίρεση τα δάκρυα, που εμφανίζονται πολλές φορές χωρίς να έχει προηγηθεί κάποια εμφανής αιτία» (Παπαρήγα-Κωσταβάρα, 2007:107-108). Μια από τις επιπτώσεις του σοκ είναι η έλλειψη ψυχικής ισορροπίας όπου σε αυτήν την περίπτωση χορηγούνται ηρεμιστικά και ψυχοφάρμακα. Ακόμα, παρατηρήθηκε ότι τα θύματα οδηγούνταν σε απόπειρες αυτοκτονίας καθώς πίστευαν ότι η ζωή τους δεν έχει πια νόημα, νιώθουν φόβο, ντροπή, χάνουν την εμπιστοσύνη που έχουν στο κοινωνικό τους περιβάλλον και ιδιαίτερα στους άνδρες, όπου αναπτύσσουν συναισθήματα εχθρικά και δεν πιστεύουν στην ισότητα των δύο φύλων. Τέλος, στις κοινωνικές επιπτώσεις είναι ο στιγματισμός των θυμάτων σεξουαλικής επίθεσης με πιθανά απόλυση από την εργασία του θύματος, αλλά και στις κοινωνικές σχέσεις όπου άνδρες και γυναίκες δεν θεωρούν πρόπον να έχουν κοινωνικές επαφές με ένα θύμα (Παπαρήγα- Κωσταβάρα, 2007).

Κεφάλαιο 7^ο: Μύθοι που συνδέονται με τη σεξουαλική βία-επιθετικότητα

Οι αντιλήψεις, τα ήθη και έθιμα, η κουλτούρα, ευθύνονται ως ένα βαθμό στηρίζουν τον πατριαρχικό τρόπο διαπαιδαγώγησης, με πρώτο παράδειγμα τον μύθο του Αδάμ και της Εύας όπου αντίθετα με την βιολογική αναπαραγωγή, η Εύα γεννήθηκε από τον Αδάμ. Με αφορμή το ότι έφυγαν από τον Παράδεισο, είχαν ως αποτέλεσμα τον διαχωρισμό στις σχέσεις των δύο φύλων και στην ανάπτυξη του αισθήματος φόβου του άνδρα προς την γυναίκα, όπου αυτός ο φόβος υπάρχει από την σεξουαλικότητα της γυναίκας και την επιθυμία της να κυριαρχήσει σε σχέση με τον άνδρα. Με βάση τα παραπάνω έχει υπάρξει ο μύθος ότι η σεξουαλικότητα της γυναίκας είναι η καταστροφή του ανδρισμού.

Υπάρχουν διάφοροι μύθοι που συνδέονται με την σεξουαλική επιθετικότητα και αφορούν το φύλο, την σεξουαλική προτίμηση, εξωτερική εμφάνιση, στερεότυπα, κοινωνικές αντιλήψεις, τρόπος ζωής. Συγκεκριμένα, υπάρχουν οι εξής μύθοι: ο μύθος του ανδρισμού, ο μύθος της θηλυκότητας, ο μύθος της κατωτερότητας, ο μύθος της σεξουαλικότητας.

Ο μύθος του ανδρισμού: στις κοινωνίες υπάρχει ο μύθος ότι ο ανδρισμός είναι δεδομένος από βιολογικής άποψης, αντίθετα όμως είναι ένας μύθος που συμβάλλει στις διαφορές των δύο φύλων, διότι ο άνδρας είναι αποδεκτό και επιτακτικό, να προβάλλει τον ανδρισμό του αλλά και τον αποδεικνύει. Χαρακτηριστικά του ανδρισμού είναι το να κατακτήσει μια ή και περισσότερες γυναίκες, να επιδεικνύει επιθετικότητα που πολλές φορές η επιθετικότητα οδηγεί στον βιασμό, δηλαδή την εμφάνιση της σεξουαλικής επιθετικότητας έτσι ώστε να επιδείξει τον ανδρισμό.

Ο μύθος της θηλυκότητας: Όπως υπάρχει ο μύθος του ανδρισμού για το ανδρικό φύλο, έτσι υπάρχει και ο μύθος της θηλυκότητας για το γυναικείο φύλο. Ο όρος «θηλυκότητα», αναφέρει η συγγραφέας υπάρχει για να συνεχίζει αλλά και να υπάρχει ως δικαιολογία, για το κοινωνικό και ψυχολογικό στερεότυπο και αντίληψη που υπάρχει για τον γυναικείο ρόλο (ο ρόλος της μητέρας, μιας γοητευτικής γυναίκας, μιας όμορφης γυναίκας). Σύμφωνα με τα στερεότυπα και τις αντιλήψεις που κυριαρχούν στις κοινωνίες, μια γυναίκα μαθαίνει να είναι χαριτωμένη και όμορφη, καθόλου επιθετική, με αποτέλεσμα σε μια γυναίκα να αναπτύσσεται το αίσθημα της ανασφάλειας και τις αδυναμίες της σε σχέση με αυτά που μπορεί να κάνει, συγχρόνως όμως μπορούν να εμφανίσουν σχιζοφρενική προσωπικότητα.

Ο μύθος της κατωτερότητας: Αυτός ο μύθος σχετίζεται με την σωματότυπο της γυναίκας. Ανεξαρτήτου φύλου (άνδρας - γυναίκα), αποδέχονται τον μύθο της κατωτερότητας για την γυναίκα, στο να είναι παθητική δέκτης της βίας, να κάνει υπομονή και να μην έχει επιθετική

συμπεριφορά που έχει ως συνέπεια να έχει τα χαρακτηριστικά ενός κατώτερου, ως αποτέλεσμα της γυναικείας φύσης της γυναίκας (Παπαρήγα- Κωσταβάρα, 2007).

Ο μύθος της σεξουαλικότητας: Σε αυτό τον μύθο, βασίζεται η ιδεολογία του βιασμού. « Η κοινωνία με τον όρο «σεξουαλικότητα» εννοεί τη σεξουαλικότητα του ζώου, δηλαδή την λειτουργία της αναπαραγωγής» (Παπαρήγα- Κωσταβάρα, 2007:25). Η κοινωνία, μας έχει μάθει «σε έναν κώδικα πατριαρχίας, ο οποίος στις γυναίκες υπαγορεύει την αγνότητα, αφού προορίζονται για σύζυγοι και μητέρες και συνεπώς οφείλουν να διαφυλάξουν τη συνέχεια της νόμιμης διαδοχής στην οικογένεια, ενώ τους αποκλείει τη σεξουαλικότητα» σε αντίθεση με τους άνδρες (Παπαρήγα- Κωσταβάρα, 2007:25-26).

Σε συνδυασμό με τον μύθο της σεξουαλικότητας, υπάρχει και ο μύθος της κρυφής επιθυμίας του βιασμού, δηλαδή ότι στις γυναίκες αρέσει να βιάζονται. Ο μύθος αυτός αναπτύχθηκε από τους άνδρες, για να έχουν άλλοθι όταν αναγκάζουν τις γυναίκες σε ανεπιθύμητη σεξουαλική εμπειρία. Χαρακτηριστικά παραδείγματα ότι ο βιασμός είναι μια φαντασίωση των ανδρών βρίσκονται στη λογοτεχνία, τον κινηματογράφο και το τραγούδι (Παπαρήγα- Κωσταβάρα, 2007) .

Εκτός από τους μύθους που αναφέρει η Παπαρήγα- Κωσταβάρα, η Ματσάκη (2007) , κάνει έναν διαφορετικό διαχωρισμό στους μύθους. Συγκεκριμένα, αναφέρει τους εξής μύθους:

Οι αριθμοί των βιασμών μειώνονται, εξαιτίας των του γυναικείου κινήματος: Οι σεξουαλικές επιθέσεις είναι ένα φαινόμενο που συνεχώς αυξάνεται και έχει αρκετές δυσάρεστες επιπτώσεις στα θύματα του. Η Uniform Crime Reports των Η.Π.Α (1991 στην Ματσάκη, 2007), αναφέρεται ότι μία γυναίκα βιάζεται κάθε έξι λεπτά και σε όλες τις κατηγορίες σεξουαλικής κακοποίησης, διαπιστώθηκε από τους Petrak & Hedge (2002 στο Ματσάκη, 2007) ότι το 24%- 54% των Αμερικανίδων έχουν υπάρξει θύματα σεξουαλικής κακοποίησης και το 1/4 – 1/3 έχουν βιώσει επιθέσεις που θεωρούνται σεξουαλικό έγκλημα στο νομικό πλαίσιο Σεξουαλικά εγκλήματα που περιλαμβάνουν κακοποίηση μεταξύ ομοφυλόφιλων ζευγαριών γυναικών, κακοποίηση σε σωφρονιστικά ιδρύματα, συχνά δεν καταγγέλλονται.

Ακόμα, οι Petrak & Hedge(2002 στο Ματσάκη, 2007) στην Νότια Αφρική έχει βρεθεί ότι μια γυναίκα μπορεί να υποστεί βιασμό κάθε ενάμιση λεπτό.

Οι γυναίκες συχνά λένε ψέματα για το βιασμό: Συχνά, οι γυναίκες θύματα σεξουαλικής επίθεσης, δεν καταγγέλλουν τον βιασμό. Συχνό φαινόμενο της μη καταγγελίας του βιασμού, υπάρχει σε γυναίκες μετανάστριες παράνομες και νόμιμες ακόμα και σε γυναίκες που ο θύτης του βιασμού ήταν πρόσωπο από το ευρύτερο περιβάλλον τους.

Ακόμα, πολλές φορές γυναίκες που καταγγέλλουν τον βιασμό, κατηγορούνται με την πεποίθηση ότι υπάρχουν ψευδείς κατηγορίες για βιασμό που έγινε πριν αρκετό χρονικό διάστημα αλλά και γυναίκες που πραγματικά δίδουν ψευδείς κατηγορίες για υποτιθέμενο βιασμό τους (Ματσάκη, 2007).

Μόνο οι ωραίες γυναίκες βιάζονται: Ο Hall (1995 στην Ματσάκη, 2007), αναφέρθηκε σε αυτόν τον, δίνοντας ένα παράδειγμα υποστηρίζοντας ότι, όταν μια γυναίκα είναι έχει ένα κινητικό πρόβλημα, όταν είναι μια γυναίκα μεγάλης ηλικίας ή και μια γυναίκα με περισσότερα κιλά, βάσει τον στερεοτύπων για την ομορφιά, θεωρούμε ότι η γυναίκα των παραπάνω κατηγοριών, προκάλεσε τον θύτη στην σεξουαλική επίθεση καθώς επίσης και για να προσελκύσει το ενδιαφέρον που πρωτίτερα από την σεξουαλική επίθεση δεν είχε. Αφορμή σεξουαλικής επίθεσης, δεν θεωρείται η εξωτερική εμφάνιση, συχνότερα είναι τα θύματα σεξουαλικής επίθεσης που έδειχναν αδύναμες, ανυπεράσπιστες (Ματσάκη, 2007).

Μόνο τα «κακά» κορίτσια κακοποιούνται σεξουαλικά: Οι Allegeier& Allegeier (1991 στο Ματσάκη, 2007), αναφέρουν ότι το 2/3 των Αμερικάνων πολιτών θεωρούν ότι οι γυναίκες προκαλούν την σεξουαλική επίθεση με την εξωτερική τους εμφάνιση ή τον τρόπο συμπεριφοράς τους ή ακόμα και ότι γυναίκες μετά την σεξουαλική πράξη που έγινε με την σύνεση τους, ισχυρίζονται ότι βιάστηκαν.

Σε όλες τις γυναίκες αρέσει να βιάζονται που και που: Σε αυτόν τον μύθο συχνά ευθύνονται τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, όπου στα προγράμματα τους υπάρχει πορνογραφικό υλικό. Με βάση αυτό, υπάρχει η πεποίθηση ότι οι γυναίκες μπορούν να αποτρέψουν μια σεξουαλική επίθεση από τον θύτη.

Ο βιασμός σε ραντεβού δεν είναι πραγματικός βιασμός: Ο βιασμός είναι ένα τραυματικό γεγονός που μπορεί να συμβεί σε οποιονδήποτε από τον φίλο, τον σύζυγο, τον σύντροφο αλλά και από έναν άγνωστο. Ο μύθος αυτός αναφέρεται στο ότι ο βιασμός σε ραντεβού δεν θεωρείται βιασμός, αντιθέτως το ότι το θύμα μπορεί να υποστεί βιασμό από το άτομο που βρίσκεται στο ραντεβού, είναι βιασμός και έχει ψυχικό τραύμα, μεγαλύτερο σε σχέση με το να βιώσει τον βιασμό από κάποιον άγνωστο. Οι Crawford & Unger (2000 στο Ματσάκη, 2007), αναφέρει ότι τα αποτελέσματα ερευνών έδειξαν ότι τα θύματα που υπέστησαν σεξουαλική επίθεση από αγνώστους αισθάνονται υπερβολικό φόβο και σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα , σε αντίθεση με τα θύματα της σεξουαλικής επίθεσης από γνωστό τους άτομο, όπου αισθάνονται μεγαλύτερη αμφισβήτηση για τον εαυτό τους. Επίσης, εάν το θύμα βίωσε τον βιασμό από γνωστό άτομο, χάνει την εμπιστοσύνη που είχε στους άνδρες διότι ένα γνωστό πρόσωπο του θύματος, που είχε κοινωνικές σχέσεις ή και συναισθηματικές σχέσεις, έπραξε τον βιασμό.

Η Ματσάκη (2007) διαχωρίζει τα στάδια του βιασμού από άτομο γνωστό σε τρεις κατηγορίες:

Βιασμός από το πρώτο ραντεβού: Ο βιασμός στο πρώτο ραντεβού, ο άνδρας «δεν είναι απαραίτητα ένας τρελός ψυχοπαθής , αν και μπορεί να παρουσιάσει δείγματα ψυχοπαθητικής συμπεριφοράς» (Crawford&Unger, 2002:498, στο Ματσάκη, 2007).

Βιασμός στο αρχικό στάδιο της σχέσης: Ο βιασμός στο αρχικό στάδιο της σχέσης, συνήθως γίνεται μετά το πέρας κάποιων ραντεβού. Σε αυτήν την περίπτωση, όταν μια γυναίκα αναφέρει την επιθυμία της να κρατήσουν φιλικές σχέσεις ενώ ο άνδρας θέλει η σχέση της να συνεχιστεί σεξουαλικά, μπορεί να προβεί σε σεξουαλική επίθεση.

Βιασμός μέσα σε σχέση: Στον βιασμό μέσα σε σχέση, υπάρχει «ήδη κάποια ελαφριά σεξουαλική δραστηριότητα, χωρίς όμως συνουσία». Ο άνδρας έχει την πεποίθηση ότι η σεξουαλική επαφή είναι «δικαίωμα του, εξαιτίας των χρημάτων που έχει ξοδέψει για την κοπέλα ή επειδή πιστεύει ότι πρέπει να αποδείξει ότι η σχέση «πάει κάπου» (Wade&Cirese, 1991 στο Ματσάκη, 2007:86-87).

Η Ματσάκη (2007) αναφέρει περιπτώσεις που θεωρούνται σεξουαλική επίθεση (βιασμός). Συγκεκριμένα:

Πρώτη περίπτωση: εάν οι σύντροφοι έχουν σεξουαλικές επαφές, αλλά η γυναίκα κάποια στιγμή δεν συναινεί στην σεξουαλική πράξη και ο άνδρας την αναγκάζει με την βία να συμμετέχει στην σεξουαλική πράξη, τότε θεωρείται βιασμός.

Δεύτερη περίπτωση: Εάν ο θύτης εξαναγκάσει το θύμα σε σεξουαλική επαφή με λεκτική – ψυχολογική πίεση, όπως τερματισμός της σχέσης, σωματική κακοποίηση, απειλές, τότε θεωρείται βιασμός.

Τρίτη περίπτωση: Σε περίπτωση που στο παρελθόν είχαν υπάρξει σύντροφοι και είχαν σεξουαλική επαφή, αλλά την τωρινή χρονική στιγμή δεν είναι ζευγάρι, ο θύτης θελήσει να έχει σεξουαλική επαφή χωρίς την συναίνεση του θύματος, τότε θεωρείται βιασμός.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα βιασμού, μπορούν να θεωρηθούν στον επαγγελματικό τομέα (απειλές για απόλυση από άτομο με ηγετική θέση) , στον εκπαιδευτικό τομέα (απειλές για μαθήματα), κοινωνικό τομέα (απειλές από ιδιοκτήτη σπιτιού για έξωση του ενοικιαστή, λόγω αδυναμίας πληρωμής ενοικίου).

Αν δεν έφηρες αντίσταση, θα πρέπει να το ήθελες : Σε αυτό τον μύθο, πρέπει να λάβουμε υπόψιν μας, την σωματική διάπλαση των ανδρών και των γυναικών. Όταν μια γυναίκα βιάζεται από έναν άνδρα συχνά δεν έχει την σωματική δύναμη να αποφύγει τον βιασμό, καθώς και την ψυχολογική

κατάσταση διότι μια γυναίκα μπορεί να έχει μάθει ότι οι γυναίκες δεν πρέπει να έχουν σχέσεις ανταγωνισμού με τους άνδρες. «Από την πρώιμη παιδική ηλικία, στα περισσότερα κορίτσια διδάσκεται να ευχαριστούν τους άλλους, να υπακούουν, να μην επιδεικνύουν σωματική δύναμη, διεκδικητικότητα και ανεξαρτησία (Ματσάκη, 2007:87).

Οι άνδρες κακοποιούν σεξουαλικά τις γυναίκες, για να εκτονώσουν τις ορμές τους: Η σεξουαλική κακοποίηση θεωρείται ως μια βίαιη συμπεριφορά κατά την οποία η σεξουαλική πράξη είναι το εργαλείο του σεξουαλικού εγκλήματος. Για τους παραπάνω λόγους η σεξουαλική κακοποίηση ονομάζεται «ψευτοσεξουαλική πράξη» διότι σε μεγάλο ποσοστό των περιστατικών, «η σεξουαλική κακοποίηση διαπράττεται για να ικανοποιήσει μη σεξουαλικές ανάγκες» (Ματσάκη, 2007: 89). Σε έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ένα πολύ μικρό ποσοστό βιαστών που είναι μοναχικοί, κοινωνικά αποκλεισμένοι, διαπράττουν τον βιασμό επειδή δεν έχουν κάποια σύντροφο (Hall, 1995 στο Ματσάκη, 2007). Σε αντίθεση με την παραπάνω έρευνα, τα άτομα που διαπράττουν τον βιασμό είναι άτομα εγωκεντρικά, που εμφανίζουν επιθετικότητα και αισθήματα εξουσίας προς την γυναίκα, έχει στο παρελθόν υπάρξει θύμα ή μάρτυρα ενδοοικογενειακής βίας, χωρίς όρια στον σεξουαλισμό και εξαρτήσεις όπως το αλκοόλ (Crawford&Unger, 2000 στο Ματσάκη, 2007). Σημαντικό ρόλο στον βιασμό, παίζουν και οι πεποιθήσεις που έχει ένα άτομο. Άνδρες και γυναίκες μπορούν να έχουν τέτοιες πεποιθήσεις, παραδείγματος χάρη, οι άνδρες που έχουν την πεποίθηση ότι ο άνδρας μπορεί να επιβληθεί στην γυναίκα για την σεξουαλική πράξη ακόμα και αν η γυναίκα μπορεί να συμφώνησε αρχικά αλλά μετά να άλλαξε γνώμη, εάν έχουν ξοδέψει αρκετά χρήματα ο ένας για τον άλλο, εάν υπήρξε αρχικά μια συνουσία (Hall, 1995 στο Ματσάκη, 2007).

Μια γυναίκα είναι κακοποιημένη μόνο όταν δεχτεί σωματική βία: Η βία μεταξύ συντρόφων μπορεί να έχει διάφορες μορφές όπως σωματική, λεκτική, ψυχολογική ή και σεξουαλική κακοποίηση, και μπορεί το άτομο να δεχτεί κακοποίηση με όλες τις μορφές τις είτε και όχι (Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας, 2013).

Ένας ακόμα διαχωρισμός των σεξουαλικών επιθέσεων μπορεί να είναι ο βιασμός επιβολής ισχύος, ο σαδιστικός βιασμός και ο βιασμός οργής (Groth, Burgess, Holmstrom, 1977 στο Ματσάκη, 2007).

Ο βιασμός επιβολής ισχύος: Αυτό το είδος βιασμού, διαπράττεται από άνδρες που νιώθουν αδύναμοι και χωρίς την επιβολή εξουσίας έτσι ώστε να νιώσουν δυνατοί, ισχυροί. Σημαντικός παράγοντας είναι τα οικονομικά προβλήματα, στην ανεργία που μπορούν να συμβάλλουν στην διάπραξη του βιασμού. Τα παιδιά και οι γυναίκες επιλέγονται από τους θύτες διότι θεωρούνται ευάλωτοι και εύκολοι στόχοι.

Ο σαδιστικός βιασμός: Σε αυτό το είδος βιασμού, οι θύτες έχουν ως σκοπό να προκαλέσουν στα θύματα τους σωματικό πόνο, να νιώσουν ταπείνωση καθώς και ψυχολογική κακοποίηση (Ματσάκη, 2007).

Ο βιασμός οργής: «Άνδρες που αισθάνονται θυμωμένοι, μπορούν να εκτονώσουν (act out) τον θυμό τους κακοποιώντας γυναίκες». Σε αυτό το είδος βιασμού, «περιλαμβάνονται άνδρες που έχουν ιδιαίτερο θυμό με τις γυναίκες εξαιτίας αρνητικής προσωπικής εμπειρίας με κάποια συγκεκριμένη γυναίκα (Ματσάκη, 2007: 90).

Κεφάλαιο 8^ο: Επίσημα και ανεπίσημα δίκτυα υποστήριξης για την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου της σεξουαλικής βίας-επιθετικότητας

Η σεξουαλική επιθετικότητα είναι ένα φαινόμενο που έχει παγκόσμιες διαστάσεις. Από τα παλιά χρόνια έχουμε γεγονότα που δείχνουν ότι η σεξουαλική επιθετικότητα υπήρχε και την βίωναν ως επί των πλείστων γυναίκες κατώτερης κοινωνικής τάξης αλλά και διαφορετικής φυλής.

Στις πατριαρχικές οικογένειες, η βία κατά των γυναικών και η ανισότητα που υπήρχε μεταξύ των δύο φύλων είχαν ως στόχο είχαν τον έλεγχο και την υπακοή της γυναίκας στον άνδρα. Η βία κατά των γυναικών επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες όπως την κουλτούρα, τα έθιμα, την χρονική περίοδο της κάθε χώρας. Αυξημένο κίνδυνο να βιώσουν κάποια σεξουαλική επίθεση έχουν οι γυναίκες που έχουν κάποια αναπηρία, γυναίκες από διαφορετικές χώρες καθώς και έφηβες κοπέλες και μικρότερης ηλικίας κορίτσια (<http://users.otenet.gr/~scoutari/vaw.html>).

Κάνοντας μια ιστορική αναδρομή, η Αντωνοπούλου (1989 στο Walker, 1989). αναφέρει ότι το 1976 πραγματοποιήθηκε το πρώτο συνέδριο στις Βρυξέλλες που είχε ως θέμα «Εγκλήματα κατά των γυναικών», όπου αναφέρθηκαν στην βία κατά των γυναικών από άνδρες επίσημα. Την ίδια περίοδο δημιουργήθηκαν γυναικείες οργανώσεις όπου προωθούσαν την ενημέρωση του πληθυσμού, την συγκρότηση ξενώνων διαμονής των γυναικών που έχουν υποστεί σεξουαλική επιθετικότητα. Στην Ελλάδα αλλά και σε αρκετές χώρες του εξωτερικού, έχουν αναπτυχθεί δίκτυα υποστήριξης επίσημα και ανεπίσημα που υποστηρίζουν την πρόληψη και την αντιμετώπιση του φαινομένου σεξουαλικής επιθετικότητας με δράσεις όπως εκπαιδευτικά προγράμματα, ευαισθητοποίηση μέσω ημερίδων, βιωματικών σεμιναρίων και έντυπου υλικού για την πρόληψη καθώς και με νόμους για την αντιμετώπιση.

Στην Ελλάδα έχουν αναπτυχθεί επίσημα και ανεπίσημα δίκτυα υποστήριξης, όπου μέσω των κατάλληλων δομών συμβάλλουν στην πρόληψη του φαινομένου της σεξουαλικής επιθετικότητας μέσω της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης. Συγκεκριμένα:

- Το Φεμινιστικό Δίκτυο και το ηλεκτρονικό περιοδικό Infofemina μέσω της ηλεκτρονικής πληροφόρησης και την διοργάνωση ημερίδων, αποτελούν ένα μέτρο πίεσης στην ελληνική και στις ξένες κυβερνήσεις με σκοπό την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση του πληθυσμού.
- Το Εθνικό Παρατηρητήριο για τη βία κατά των γυναικών όπου δημιουργήθηκε το 2003, με βασικούς φορείς το «Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών» και το «Δίκτυο για την καταπολέμηση της ανδρικής βίας κατά των γυναικών» (μη κυβερνητική οργάνωση).
- Η «Γενική Γραμματεία Ισότητας»
- Το φεμινιστικό και γυναικείο κίνημα, προωθώντας τις συνέπειες της βίας, της ευαισθητοποίησης του πληθυσμού, την παροχή στήριξης σε γυναίκες θύματα βίας σε δικαστήρια και φορείς (<http://users.otenet.gr/~scoutari/vaw.html>).
- Ο Διεθνής Οργανισμός που διαθέτει πληροφορίες για την βία κατά των κοριτσιών και των γυναικών (Ηνωμένα Έθνη) με την ιστοσελίδα www.unfpa.org/modules/intercenter/reprights/empower.html.
- Η Διεπιστημονική οργάνωση που προάγει την εκπαίδευση και την έρευνα για επαγγελματίες που εργάζονται στο αντικείμενο της σεξουαλικής βίας με την ιστοσελίδα www.atsa.com (<http://www.imop.gr/FC86B6B6.el.aspx>).
- «Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος «ΑΡΙΑΔΝΗ», το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης συνεργάστηκε με γυναικείες οργανώσεις για την οργάνωση σεμιναρίου ευαισθητοποίησης αστυνομικών σε θέματα βίας και σεξουαλικής εκμετάλλευσης γυναικών. Ακόμα, [πραγματοποιήθηκε] το σεμινάριο που διοργάνωσε η «Παναθηναϊκή», με στόχο την ευαισθητοποίηση των φοιτητών της αστυνομίας σε θέματα βίας κατά των γυναικών». (<http://users.otenet.gr/~scoutari/vaw.html>).
- Στα πλαίσια της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας «ΔΑΦΝΗ», γυναικείες οργανώσεις και συγκεκριμένα η «Κίνηση Δημοκρατικών Γυναικών» σε συνεργασία με την «Επιτροπή για την καταπολέμηση της ανδρικής βίας κατά των Γυναικών» και η «Αδέσμευτη Κίνηση Γυναικών» πραγματοποιούν προγράμματα που με θέματα την δημοσιοποίηση του προβλήματος και ευαισθητοποίηση του πληθυσμού, την εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση

αστυνομικών και δικαστών, υλοποιούν έρευνα σχετικά με τη στάση του πληθυσμού για τις γυναίκες πρόσφυγες και τη σεξουαλική τους εκμετάλλευση και ενημερώνουν και παρέχουν πληροφόρηση στις μετανάστριες γυναίκες. Επίσης ιδρύουν δίκτυα γυναικείων οργανώσεων με σκοπό την ανάπτυξη πολιτικών για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών (<http://users.otenet.gr/~scoutari/vaw.html>).

Πέραν όμως από την πρόληψη, σημαντικό ρόλο έχει και η αντιμετώπιση της σεξουαλικής επιθετικότητας με σκοπό την προαγωγή της σεξουαλικής υγείας καθώς και των δικαιωμάτων. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας αναφέρει δράσεις που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της σεξουαλικής επιθετικότητας, οι οποίες είναι:

1. Καταγραφή της σεξουαλικής επιθετικότητας σε όλες τις μορφές της.
2. Νόμους για την προστασία των θυμάτων αλλά και την ποινική δίωξη των θυτών.
3. Ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των θυμάτων για την αναφορά και καταγγελία της σεξουαλικής επιθετικότητας.
4. Ενθάρρυνση για αναζήτηση βοήθειας (σωματικής και ψυχικής).
5. Φροντίδα της σωματικής και ψυχική υγείας των θυμάτων (<http://www.imop.gr/FC86B6B6.el.aspx>).

Στην αντιμετώπιση του φαινομένου της σεξουαλικής επιθετικότητας, στην Ελλάδα υπάρχουν τα εξής επίσημα και ανεπίσημα δίκτυα υποστήριξης:

- Η Γενική Γραμματεία Ισότητας λειτουργεί 2 Κέντρα Κακοποιημένων Γυναικών στην Αθήνα και στον Πειραιά και έναν ξενώνα - καταφύγιο κακοποιημένων γυναικών στην Αθήνα, σε συνεργασία με το Δήμο Αθηναίων, τηλεφωνική γραμμή SOS: 15900.
- www.ziseksana.gr
- Τα παραρτήματα του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας σε 5 μεγάλες πόλεις της χώρας είναι στελεχωμένα με ειδικό προσωπικό με στόχο τη στήριξη και την προστασία γυναικών θυμάτων βίας.
- Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) (πρώην ΕΚΑΚΒ), είναι ο αποκλειστικός αρμόδιος κρατικός φορέας για την υποστήριξη και φιλοξενία θυμάτων κακοποίησης, ο οποίος λειτουργεί 4 ξενώνες φιλοξενίας, 9 Κέντρα Κοινωνικής Στήριξης σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη

Τηλεφωνικές γραμμές για τα Κέντρα Στήριξης Κακοποιημένων Γυναικών σε Αθήνα : 210 52 35 250, 210 52 35 318, 210 52 44 657, 210 52 42 520

Θεσσαλονίκη: 2310 55 60 07

Ιωάννινα: 26510 78 810.

- Την Τηλεφωνική Γραμμή Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας 197, η οποία λειτουργεί 24 ώρες και έχει ως στόχους την ψυχολογική υποστήριξη, την συμβουλευτική πληροφόρηση και την ενημέρωση για θέματα που αφορούν την πρόνοια.
- Στην πόλη των Ιωαννίνων οι γυναικείες οργανώσεις λειτουργούν μονάδα υποδοχής γυναικών θυμάτων βίας.
- Το Κέντρο Γυναικών Καρδίτσας.
- Ο «Σύνδεσμος για τα δικαιώματα της Γυναίκας» με στόχο την παροχή δωρεάν νομικών συμβουλών για τη βία.
- Στην Αθήνα λειτουργεί από το 1987 η «Γυναικεία Ομάδα Αυτοάμυνας» με εβδομαδιαίες προπονήσεις και λεκτική αυτοάμυνα, προωθώντας την αυτοάμυνα με διοργάνωση σεμιναρίων.
- Η παροχή στήριξης και η προσφορά βοήθειας υπάρχει και από ιατροδικαστικές υπηρεσίες, τα νοσοκομεία, την αστυνομία τους Δικηγορικούς Συλλόγους και από μη κυβερνητικούς φορείς όπως οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κοινωνικής αρωγής, το «Κέντρο Στήριξης Οικογένειας» της «Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών», τα συνδικαλιστικά σωματεία (<http://users.otenet.gr/~scoutari/vaw.html>) .

Όσον αφορά το νομοθετικό πλαίσιο της Ελλάδας για την βία κατά των γυναικών, υπάρχουν οι εξής νόμοι όπου σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία αντιμετωπίζεται γενικότερα η βία κατά των γυναικών:

- «Νόμος 3500/2006 για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας. Με το νόμο αυτό ποινικοποιήθηκε η κακοποίηση των γυναικών κι ο συζυγικός βιασμός.
- Νόμος 1419/1984 βάσει του οποίου ορίζεται ως κακούργημα το έγκλημα του βιασμού. Με το νόμο αυτό καθιερώθηκε η αυτεπάγγελτη δίωξη για το έγκλημα του βιασμού» (<http://users.otenet.gr/~scoutari/vaw.html>).

Κεφάλαιο 9^ο: Το σύστημα πεποιθήσεων για το φύλο

Η Έννοια των στερεοτύπων για τα φύλα

Ταυτότητα φύλου: η αντίληψη που έχει το άτομο ως μέλος του ανδρικού ή γυναικείου φύλου. Η ταυτότητα φύλου βασίζεται τόσο στα ανατομικά χαρακτηριστικά του φύλου, όσο και στα κοινωνικά χαρακτηριστικά, τα οποία αποδίδονται σε άνδρες και γυναίκες από το εκάστοτε κοινωνικό περιβάλλον (Δεληγιάννη, 2002-2003).

Φύλο και γένος: με βάση την αντίληψη ότι σε πολύ μεγάλο βαθμό η ταυτότητα του φύλου διαμορφώνεται στα πλαίσια του κοινωνικού περιγύρου, καθιερώθηκαν στη βιβλιογραφία οι έννοιες του «βιολογικού» και «κοινωνικού» φύλου· στην αγγλοσαξωνική βιβλιογραφία, μάλιστα, η εννοιολογική αυτή διαφοροποίηση εκφράζεται και στη γλώσσα με τη χρήση των όρων «sex» και «gender» (Δεληγιάννη, 2002-2003).

Στερεότυπα φύλου: είναι κοινωνικές αντιλήψεις σύμφωνα με τις οποίες ορισμένα προτερήματα, μειονεκτήματα, μορφές συμπεριφοράς αποδίδονται στα άτομα ανάλογα με το αν αυτά τα τελευταία είναι άνδρες ή γυναίκες, αγνοώντας ή παραβλέποντας τις ατομικές τους διαφορές και ιδιαιτερότητες (Δεληγιάννη, 2003·Μαραγκουδάκη, 2000).

Είναι γνωστό ότι όλες οι κοινωνίες ορίζουν συγκεκριμένα και διαφορετικά ενδιαφέροντα, χαρακτηριστικά προσωπικότητας, εργασίες και ασχολίες ως κατάλληλα για το καθένα από τα δύο φύλα. Βέβαια, διαφορετικές κουλτούρες έχουν διαφορετική θεώρηση σχετικά με το ποιες συμπεριφορές αρμόζουν στο ανδρικό και ποιες στο γυναικείο φύλο (Mead, 1935).

1. Απασχόληση

Οι πρόσφατες έρευνες και στατιστικές σε ευρωπαϊκό επίπεδο αποδεικνύουν ότι η ισότητα των φύλων στην αγορά εργασίας δεν έχει επιτευχθεί παρά τη νομική καταχώρηση των δικαιωμάτων των γυναικών με τις πολιτικές και δράσεις για την καταπολέμηση των διακρίσεων που έχουν υιοθετηθεί από τα κράτη- μέλη. Η έμφυλη ανισότητα αποτυπώνεται σύμφωνα με την έρευνα της INE/ΓΣΕΕ (Σταμάτη 2008) στη τη μικρότερη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, τη συγκέντρωση τους σε ορισμένους επαγγελματικούς κλάδους και την απουσία ή την

υποεκπροσώπηση τους σε άλλους, το χάσμα των αμοιβών ανδρών και γυναικών, τα μεγάλα ποσοστά ανεργίας των γυναικών και τη μεγάλη παρουσία τους σε επαγγέλματα ευέλικτων μορφών απασχόλησης (π.χ. μερική απασχόληση, κατ' οίκον εργασία, προσωρινή ή εποχιακή απασχόληση) (Νίνα-Παζαρτζή 2007, Κρητικίδης 2004, Αβραμίκου 2001), τη μη κάλυψη τους από συλλογικές συμβάσεις (Γιαννακούρου & Σουμέλη 2002), την έλλειψη ευκαιριών απασχόλησης, την αδυναμία εναρμόνισης επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, τις περιορισμένες δυνατότητες για επαγγελματική εξέλιξη καθώς και τη μειωμένη συμμετοχή τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και παρουσία τους σε θέσεις ευθύνης. Διαπιστώνεται πιο συγκεκριμένα ότι, παρά την ετήσια αύξηση της γυναικείας απασχόλησης, τα ποσοστά στο σύνολο των ευρωπαϊκών κρατών (ΕΕ 27) εξακολουθούν να είναι χαμηλότερα από αυτά των ανδρών, ενώ εξακολουθεί να ισχύει ο διαχωρισμός των επαγγεμάτων σε «ανδρικά» και «γυναικεία».

2. Οικογένεια

Η ταύτιση της φροντίδας με τις γυναίκες και η έμφυλη κατανομή των ρόλων στην ιδιωτική ζωή αποτελεί ένα πολιτισμικό φαινόμενο που, όπως έχει υποστηριχθεί, δεν έχει βιολογικές καταβολές. Το «φύλο» της «φροντίδας» και της «οικιακής εργασίας» «κατασκευάζεται» κοινωνικά μέσα από το σύστημα οικονομικών και πολιτισμικών αντιλήψεων από παλιά και συνδέεται με την υποδεέστερη θέση που οι γυναίκες εξακολουθούν να έχουν στην αγορά εργασίας. Η οικιακή εργασία παραμένει, λοιπόν, «γυναικεία υπόθεση» και εξακολουθεί να υφίσταται η «διπλή ημέρα/διπλό ωράριο» εργασίας για τις γυναίκες, γεγονός που αποτελεί ένδειξη της μεγαλύτερης δέσμευσής της στον ιδιωτικό χώρο, προκαλεί μεγάλες ψυχικές και σωματικές επιβαρύνσεις αλλά και συγχρόνως επισημαίνει τη μειωμένη εμπλοκή των ανδρών/πατέρων στις οικιακές εργασίες και στη φροντίδα των παιδιών (Μαράτου-Αλιπράντη, 2007).

Η οικιακή εργασία, ακόμη και όταν αυτή παρέχεται με αμοιβή, αναλαμβάνεται και πάλι από γυναίκες οικιακές βοηθούς και φροντιστές (Στρατηγάκη, 2006, Fauve-Chamoux, 2004, Ehrenreich και Horchschild, 2003).

3. Σεξουαλικότητα

Παραδοσιακά, φύλο και σεξουαλικότητα θεωρούνταν ευθέως ανάλογα, εφόσον το βιολογικό φύλο ενός ατόμου θεωρείτο πως όριζε και την σεξουαλική του φύση ή ρόλο (σύμφωνα πάντα με το ετεροφυλοφυλικό, μη-αιμομικτικό μοντέλο, με τους ομοφυλόφιλους απλώς να θεωρούνται «αντεστραμμένοι»). Σύμφωνα με τις συγγραφείς του Gender Studies: Terms and Debates:

...η ιεραρχία που δίνει το προνόμιο στον άνδρα σε δυσίτικα συστήματα ταυτότητας του φύλου, ορίζει εξίσου τη δομή για το πως λειτουργεί η σεξουαλικότητα στη Δυτική κοινωνία. Η γυναικεία σεξουαλικότητα στιγματίζεται ως φυσικά μαζοχιστική, ναρκισσιστική και παθητική η ανδρική σεξουαλικότητα κωδικοποιείται ως φυσικά επιθετική, σαδιστική και ενεργή. Παραδοσιακές ιδέες περί γυναικείας σεξουαλικότητας την καθιστούν πρακτικά συνώνυμη με την αναπαραγωγική της λειτουργία. Η μητρότητα θεωρείται ως η φυσική έκφραση της γυναικείας σεξουαλικότητας. (Cranny-Francis et al. 2003: 7)

4. Εκπαίδευση

Στον σύγχρονο Δυτικό κόσμο επικρατεί η αντίληψη, κυρίως μέσω των ΜΜΕ, ότι τα κορίτσια πλέον απολαμβάνουν τα ίδια εκπαιδευτικά προνόμια με τα αγόρια, ότι τα ξεπερνούν στις σχολικές επιδόσεις σε όλους τους τομείς και ότι δεν τίθεται θέμα ανδρικής κυριαρχίας στην εκπαίδευση. Αυτή η άποψη αμφισβητείται από τη φεμινιστική εκπαιδευτική έρευνα και την πλειοψηφία επιστημονικών μελετών του κοινωνικού φύλου: υποστηρίζεται ότι το σχολείο τείνει να αντανακλά αλλά και να αναπαράγει την ανισότητα των φύλων που προ-υπάρχει στην ευρύτερη κοινωνία με ισχυρή την ανδρική κυριαρχία (Spender & Sarah 1980, Delamont 1990, Arnot και Mac an Ghail 2006, Skelton & Francis 2009). Τα στερεότυπα και οι ρόλοι των φύλων που εμφανίζονται στο σχολείο είναι δυνατό να εκδηλωθούν ακόμα πιο έντονα απ' ό,τι στην υπόλοιπη κοινωνία (Delamont 1990). Τα στερεότυπα αυτά συντηρούνται και τροφοδοτούνται μέσω της διδασκαλίας και της κοινωνικοποίησης στο σχολείο (Δεληγιάννη-Κουϊμτζή 1994).

Στη Βρετανία οι εκπαιδευτικές επιτυχίες των κοριτσιών όχι μόνο δε γίνονται αντικείμενο θετικού σχολιασμού αλλά οδηγούν σε προβληματισμό για τη λεγόμενη «χαμηλή επίδοση» των αγοριών (Arnot & Mac an Ghail 2006). Επίσης οι σχολικές εμπειρίες των κοριτσιών έχουν ελάχιστα αλλάξει τα τελευταία χρόνια και παραμένουν περιθωριοποιημένες (Skelton & Francis 2009). Παρά την αύξηση των ποσοστών φοίτησης του γυναικείου πληθυσμού, οι εκπαιδευτικές και επαγγελματικές τους επιλογές παραμένουν παραδοσιακές και διαιώνονται ως τέτοιες από το εκπαιδευτικό σύστημα (Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη 1995, Skelton 1997, Σιδηροπούλου-Δημακάκου 1997).

5. Πολιτική

Η συνεχής αδυναμία να διατυπωθούν και να ακουστούν οι θέσεις των γυναικών στην πολιτική και γενικότερα στη δημόσια σφαίρα, οφείλεται κατά μεγάλο βαθμό στην άνιση αντιπροσώπευση και συμμετοχή των γυναικών στα Κέντρα Λήψης Πολιτικών Αποφάσεων, τα Πολιτικά Κόμματα κ.α.

Η συστηματική ενίσχυση της πολιτικής συμμετοχής των γυναικών, χρειάζεται να επεκταθεί πέρα από την απλά αριθμητική αύξησή τους και να συμπεριλάβει την πολυπλοκότητα της σχέσης μεταξύ της συμμετοχής, της φτώχειας και της εξουσία(4^η Παγκόσμια Διάσκεψη για τις Γυναίκες, 1995).

B. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Σκοπός και Στόχοι της Έρευνας

Στην Ελλάδα, έπειτα από βιβλιογραφική ανασκόπηση καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι δεν έχει διενεργηθεί μια παρόμοια έρευνα με θέμα την ανεπιθύμητη σεξουαλική εμπειρία στους νέους άνδρες και νέες γυναίκες ηλικίας 18 έως 25 ετών. Εμπνεόμενες και υποστηριζόμενες από το θεωρητικό πλαίσιο του προγράμματος Youth Sexual Aggression and Victimization (Y-SAV), που πραγματοποιείται και σε άλλες χώρες, αποφασίσαμε να διεξάγουμε μία έρευνα.

Στόχοι της παρούσας έρευνας είναι:

α) Να διερευνηθεί αν οι συμμετέχοντες (άνδρες και γυναίκες) έχουν υπάρξει τόσο θύματα όσο και δράστες σεξουαλικής επιθετικότητας καθώς και το είδος του εξαναγκασμού που έχουν βιώσει ή έχουν χρησιμοποιήσει.

β) Να μελετηθεί το είδος της σχέσης των συμμετεχόντων με το άλλο άτομο και τη μορφή της σεξουαλικής πράξης.

γ) Να μελετηθεί κατά πόσο αποτελούν παράγοντες διακινδύνευσης της σεξουαλικής βίας:

- οι στάσεις σχετικά με την σεξουαλική επιθετικότητα στις σχέσεις,
- οι απόψεις σχετικά με τις συγκρούσεις στις σχέσεις και
- συμπεριφορές που σχετίζονται με την κατανάλωση οινοπνεύματος.

2. Διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων και υποθέσεων εργασίας

Τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία έχουμε θέσει είναι τα εξής:

- Πόσο συχνά οι γυναίκες είναι θύματα σεξουαλικού εξαναγκασμού.
- Ποσό συχνά τα άτομα που καταναλώνουν οινοπνευματώδη ποτά, προβαίνουν σε σεξουαλικές πράξεις

- Πόσο συχνά αυτός/ ή που υπέστη σεξουαλικό εξαναγκασμό, απευθύνεται σε κάποιο γνωστό ή σε ειδικό για το γεγονός που βίωσε.

Οι υποθέσεις εργασίας, τις οποίες έχουμε θέσει είναι οι εξής:

- Οι γυναίκες είναι πιο συχνά θύματα σεξουαλικού εξαναγκασμού.
- Η συχνή κατανάλωση οινοπνεύματος σχετίζεται με την εκδήλωση σεξουαλικών πράξεων.
- Άτομα που ασκούν εξουσία ή έχουν μία «θέση» προβαίνουν συχνότερα σε πράξεις σεξουαλικού εξαναγκασμού.

1. Δεοντολογική έγκριση

Για την διεξαγωγή της έρευνας ζητήθηκε έγκριση από την Επιτροπή αξιολόγησης του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του Τ.Ε.Ι Κρήτης. (*Παράρτημα 1.*)

2. Μεθοδολογία

4.1. Δειγματοληψία

Μελετήθηκαν, με τη χρήση ερωτηματολογίου, 140 άνδρες και γυναίκες στην πόλη του Ηρακλείου, οι οποίοι στην συντριπτική πλειοψηφία τους, δήλωσαν φοιτητές. Πραγματοποιήθηκε δειγματοληψία ευκολίας, δηλαδή, το δείγμα συγκροτήθηκε από τις μονάδες του πληθυσμού που ήταν διαθέσιμες εκείνη τη χρονική στιγμή. Η τεχνική αυτή, είναι η περισσότερο συνηθισμένη πρακτική δειγματοληψίας, χωρίς ωστόσο να διασφαλίζεται η αντιπροσωπευτικότητα του πληθυσμού από τον οποίο προέρχεται το δείγμα. Η κυριότερη πηγή μεροληψίας (σφάλματος) είναι ο τρόπος επιλογής των συμμετεχόντων καθώς το δείγμα αποτελείται από όσα μέλη του πληθυσμού είναι εύκολο να εντοπιστούν ή/και έχουν θετική στάση προς την έρευνα (Διαμαντόπουλος, 2012).

4.2. Ερευνητικό εργαλείο

Για την συλλογή πληροφοριών χρησιμοποιήσαμε ποσοτική έρευνα και επομένως το ερευνητικό μας εργαλείο ήταν, ένα ημι-δομημένο ερωτηματολόγιο. Χρησιμοποιήσαμε την

κλίμακα Αθροιστικής Βαθμολόγησης (Likert scale), η οποία αποτελεί μια κλίμακα εκτίμησης των απόψεων ή της συμπεριφοράς. Πρόκειται για υποκατηγορία της τακτικής κλίμακας. Στην εκπαιδευτική αξιολόγηση χρησιμοποιείται όταν ο εξεταζόμενος αξιολογείται με διατύπωση του βαθμού ικανοποίησης (πόσο καλά), του αξιολογητή από τον τρόπο με τον οποίο ο εξεταζόμενος έφερε σε πέρας ένα καθήκον που του ζητήθηκε να εκτελέσει.

Πιο συγκεκριμένα, όταν χρησιμοποιείται αυτού του είδους κλίμακα στην αξιολόγηση, ο αξιολογητής έχει μια λίστα με προτάσεις (καταφατικές ή αρνητικές), ο αριθμός των οποίων συνήθως ποικίλλει (Arnold et al. 1967). Οι προτάσεις συνοδεύονται από κλειστές απαντήσεις οι οποίες δίνονται με τη μορφή κλίμακας από 3 ως 7 βαθμίδες, συνήθως, και υποδηλώνουν διαφορετικό βαθμό συμφωνίας ή ικανοποίησης.

Το ερωτηματολόγιο απευθυνόταν σε νέους άνδρες και νέες γυναίκες ηλικίας 18 έως 25 ετών στον Νομό Ηρακλείου, οι οποίοι θα απαντούσαν σε ερωτήσεις που αφορούν:

α) προσωπικά χαρακτηριστικά, δηλαδή, φύλο, έτος γέννησης, εθνικότητα, διαμονή καθώς και εάν έχουν σεξουαλική επαφή ή όχι με το αντίθετο φύλο,

β) την θυματοποίηση, στο εάν δηλαδή έχουν υπάρξει θύματα σεξουαλικής επιθετικότητας, και στην ύπαρξη επικοινωνίας με κάποιον ειδικό ή μη, σε περίπτωση που έχουν υποστεί σεξουαλικό εξαναγκασμό,

γ) τον σεξουαλικό εξαναγκασμό, στο εάν δηλαδή έχουν εξαναγκάσει έναν άνδρα ή μια γυναίκα, να συμμετάσχει σε σεξουαλικές πράξεις ενάντια στην θέληση του ή την θέληση της,

δ) τις στάσεις σχετικά με την σεξουαλική επιθετικότητα στις σχέσεις, τις απόψεις σχετικά με τις συγκρούσεις στις σχέσεις και τις συμπεριφορές που σχετίζονται με την κατανάλωση οινοπνεύματος, ως τυχόν παράγοντες κινδύνου που συμβάλλουν στην εκδήλωση της σεξουαλικής βίας.

Αναλυτικότερα, η τελική μορφή του ερωτηματολόγιο χωρίζεται σε τέσσερις θεματικές ενότητες, με την τελευταία ενότητα (παράγοντες κινδύνου), να διαχωρίζεται σε 3 υποενότητες :

4.2.1. Προσωπικά χαρακτηριστικά

Τα χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων εκτιμήθηκαν με τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- φύλο, με διχότομη απάντηση: 1= γυναίκα, 2= άνδρας
- έτος γέννησης, οι ερωτώμενοι ανέγραφαν το έτος γέννησης τους σε ερώτηση ανοικτού τύπου
- εθνικότητα, με διχότομη απάντηση: 1= Ελληνική, 2= άλλο,

- διαμονή, με διχότομη απάντηση: 1=Ηράκλειο, 2=άλλο,
- την ύπαρξη σεξουαλικής επαφής με διείσδυση με διχότομη απάντηση: 1 = όχι 2= ναι, με διείσδυση.

4.2.2. Θυματοποίηση

Στην ενότητα αυτή μετρήθηκε η θυματοποίηση της σεξουαλικής βίας, δηλαδή στο αν οι συμμετέχοντες έχουν δεχτεί, ανεπιθύμητη σεξουαλική εμπειρία από κάποιο άτομο σε τέσσερα είδη εξαναγκασμού:

α) τη χρήση ή την απειλή σωματικής βίας (π.χ. κρατώντας το άτομο κάτω ή απειλώντας το με ένα όπλο), όπου αφορούσε στο αν υπήρξαν θύματα σεξουαλικής επιθετικότητας από:

- Τωρινό, τωρινή ή προηγούμενο, προηγούμενη σύντροφο σε μία σταθερή σχέση
- Έναν φίλο, μια φίλη ή γνωστό άτομο
- Έναν άγνωστο άνδρα ή μια άγνωστη γυναίκα (παραδείγματος χάρη κάποιος ή κάποια που γνώρισα σε μια disco),

με δυνατές απαντήσεις οι οποίες αφορούσαν τα εξής:

- Σεξουαλικό άγγιγμα
- Επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή
- Ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή
- Άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ), με εύρος από 1= «μία φορά» έως 2= «περισσότερες από μία φορές» για την διερεύνηση της συχνότητας.

Στο τέλος της ενότητας συμπεριλαμβανόταν και η απάντηση «Δεν βίωσα τίποτα από αυτά», σε περίπτωση που κάποιο άτομο δεν είχε βιώσει κάτι από τα παραπάνω.

β) την εκμετάλλευση της αδυναμίας του ατόμου να αντισταθεί (π.χ. γιατί είχε καταναλώσει υπερβολικά οινόπνευμα ή εξαρτησιογόνες ουσίες ή γιατί ήταν ανήμπορο για κάποιο άλλο λόγο), όπου αφορούσε στο αν υπήρξαν θύματα σεξουαλικής επιθετικότητας από:

- Τωρινό, τωρινή ή προηγούμενο, προηγούμενη σύντροφο σε μία σταθερή σχέση
- Έναν φίλο, μια φίλη ή γνωστό άτομο
- Έναν άγνωστο άνδρα ή μια άγνωστη γυναίκα (παραδείγματος χάρη κάποιος ή κάποια που γνώρισα σε μια disco),

με δυνατές απαντήσεις οι οποίες αφορούσαν τα εξής :

- Σεξουαλικό άγγιγμα
- Επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή

- Ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή
- Άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ), με εύρος από 1= «μία φορά» έως 2= «περισσότερες από μία φορές» για την διερεύνηση της συχνότητας της σεξουαλικής βίας.

Στο τέλος της ενότητας συμπεριλαμβανόταν και η απάντηση «Δεν βίωσα τίποτα από αυτά», σε περίπτωση που κάποιο άτομο δεν είχε βιώσει κάτι από τα παραπάνω.

γ) την άσκηση λεκτικής πίεσης (π.χ. απειλώντας να τερματίσει τη σχέση ή αποκαλώντας το άτομο αποτυχημένο), όπου αφορούσε στο αν υπήρξαν θύματα σεξουαλικής επιθετικότητας από:

- Τωρινό, τωρινή ή προηγούμενο, προηγούμενη σύντροφο σε μία σταθερή σχέση
- Έναν φίλο, μια φίλη ή γνωστό άτομο
- Έναν άγνωστο άνδρα ή μια άγνωστη γυναίκα (παραδείγματος χάρη κάποιος ή κάποια που γνώρισα σε μια disco).

με δυνατές απαντήσεις οι οποίες αφορούσαν τα εξής:

- Σεξουαλικό άγγιγμα
- Επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή
- Ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή
- Άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ), με εύρος από 1= «μία φορά» έως 2= «περισσότερες από μία φορές» για την διερεύνηση της συχνότητας.

Στο τέλος της ενότητας συμπεριλαμβανόταν και η απάντηση « Δεν βίωσα τίποτα από αυτά», σε περίπτωση που κάποιο άτομο δεν είχε βιώσει κάτι από τα παραπάνω.

δ) την χρησιμοποίηση της θέσης εξουσίας ή δύναμης ενάντια στο θύμα (παραδείγματος χάρη ως δάσκαλος, προπονητής, αφεντικό), όπου αφορούσε στο αν υπήρξαν θύματα σεξουαλικής επιθετικότητας από:

- Τωρινό, τωρινή ή προηγούμενο, προηγούμενη σύντροφο σε μία σταθερή σχέση
- Έναν φίλο, μια φίλη ή γνωστό άτομο
- Έναν άγνωστο άνδρα ή μια άγνωστη γυναίκα (παραδείγματος χάρη κάποιος ή κάποια που γνώρισα σε μια disco),

οι δυνατές απαντήσεις οι οποίες αφορούσαν τα εξής :

- Σεξουαλικό άγγιγμα
- Επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή
- Ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή

Άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ), με εύρος από 1= «μία φορά» έως 2= «περισσότερες από μία φορές» για την διερεύνηση της συχνότητας.

Στο τέλος της ενότητας συμπεριλαμβανόταν και η απάντηση «Δεν βίωσα τίποτα από αυτά», σε περίπτωση που κάποιο άτομο δεν είχε βιώσει κάτι από τα παραπάνω.

Στην συγκεκριμένη ενότητα του ερωτηματολογίου, όπου αναφερόμαστε στα θύματα σεξουαλικής επιθετικότητας, δηλαδή στο αν έχουν βιώσει κάποια από τις παραπάνω ανεπιθύμητες σεξουαλικές επαφές, τα άτομα που έχουν απαντήσει θετικά σε κάτι από όλα αυτά που αναφέραμε πιο πάνω, συνεχίζουν σε μία επόμενη στήλη που αφορά στο εάν έχουν επικοινωνήσει με κάποιο άτομο (ειδικό ή μη ειδικό) για το ανεπιθύμητο γεγονός που βίωσαν.

Οι δυνατές απαντήσεις, διαμορφωμένες σε κλίμακα τύπου Likert, ήταν οι εξής :

- 1= «σε κανένα»,
- 2= «σε σύντροφο ή μέλος/η της οικογένειας»,
- 3= «σε φίλο, φίλους»,
- 4= «στην αστυνομία»,
- 5= «σε σύμβουλο ή θεραπευτή»,
- 6= «σε άλλο [...]».

4.2.3. Διάπραξη

Η ενότητα αυτή αναφέρεται στην διάπραξη της σεξουαλικής βίας, δηλαδή στο αν έχουν εξαναγκάσει κάποιον άνδρα ή κάποια γυναίκα να συμμετέχει σε σεξουαλικές πράξεις ενάντια στην θέληση του ή στην θέληση της. Για τη συγκεκριμένη ενότητα του σεξουαλικού εξαναγκασμού χρησιμοποιήσαμε επίσης, τέσσερα είδη εξαναγκασμού ως υποενότητες :

α) τη χρήση ή την απειλή σωματικής βίας (π.χ. κρατώντας το άτομο κάτω ή απειλώντας το με ένα όπλο), όπου αφορούσε στο αν υπήρξαν θύματα σεξουαλικής επιθετικότητας από:

- Τωρινό, τωρινή ή προηγούμενο, προηγούμενη σύντροφο σε μία σταθερή σχέση
- Έναν φίλο, μια φίλη ή γνωστό άτομο
- Έναν άγνωστο άνδρα ή μια άγνωστη γυναίκα (παραδείγματος χάρη κάποιος ή κάποια που γνώρισα σε μια disco), με δυνατές απαντήσεις οι οποίες αφορούσαν τα εξής:

- Σεξουαλικό άγγιγμα
- Επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή
- Ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή
- Άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ), με εύρος από 1= «μία φορά» έως 2= «περισσότερες από μία φορές» για την διερεύνηση της συχνότητας.

Στο τέλος της ενότητας συμπεριλαμβανόταν και η απάντηση «Δεν βίωσα τίποτα από αυτά», σε περίπτωση που κάποιο άτομο δεν είχε βιώσει κάτι από τα παραπάνω.

β) την εκμετάλλευση της αδυναμίας του ατόμου να αντισταθεί (π.χ. γιατί είχε καταναλώσει υπερβολικά οινόπνευμα ή εξαρτησιογόνες ουσίες ή γιατί ήταν ανήμπορο για κάποιο άλλο λόγο), όπου αφορούσε στο αν υπήρξαν θύματα σεξουαλικής επιθετικότητας από:

- Τωρινό, τωρινή ή προηγούμενο, προηγούμενη σύντροφο σε μία σταθερή σχέση
- Έναν φίλο, μια φίλη ή γνωστό άτομο
- Έναν άγνωστο άνδρα ή μια άγνωστη γυναίκα (παραδείγματος χάρη κάποιος ή κάποια που γνώρισα σε μια disco), με δυνατές απαντήσεις οι οποίες αφορούσαν τα εξής :
- Σεξουαλικό άγγιγμα
- Επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή
- Ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή
- Άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ), με εύρος από 1= «μία φορά» έως 2= «περισσότερες από μία φορές» για την διερεύνηση της συχνότητας της σεξουαλικής βίας.

Στο τέλος της ενότητας συμπεριλαμβανόταν και η απάντηση «Δεν βίωσα τίποτα από αυτά», σε περίπτωση που κάποιο άτομο δεν είχε βιώσει κάτι από τα παραπάνω.

γ) την άσκηση λεκτικής πίεσης (π.χ. απειλώντας να τερματίσει τη σχέση ή αποκαλώντας το άτομο αποτυχημένο), όπου αφορούσε στο αν υπήρξαν θύματα σεξουαλικής επιθετικότητας από:

- Τωρινό, τωρινή ή προηγούμενο, προηγούμενη σύντροφο σε μία σταθερή σχέση
- Έναν φίλο, μια φίλη ή γνωστό άτομο
- Έναν άγνωστο άνδρα ή μια άγνωστη γυναίκα (παραδείγματος χάρη κάποιος ή κάποια που γνώρισα σε μια disco). με δυνατές απαντήσεις οι οποίες αφορούσαν τα εξής:
- Σεξουαλικό άγγιγμα
- Επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή
- Ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή
- Άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ), με εύρος από 1= «μία φορά» έως 2= «περισσότερες από μία φορές» για την διερεύνηση της συχνότητας.

Στο τέλος της ενότητας συμπεριλαμβανόταν και η απάντηση «Δεν βίωσα τίποτα από αυτά», σε περίπτωση που κάποιο άτομο δεν είχε βιώσει κάτι από τα παραπάνω.

δ) την χρησιμοποίηση της θέσης εξουσίας ή δύναμης ενάντια στο θύμα (παραδείγματος χάρη ως δάσκαλος, προπονητής, αφεντικό), όπου αφορούσε στο αν υπήρξαν θύματα σεξουαλικής επιθετικότητας από:

- Τωρινό, τωρινή ή προηγούμενο, προηγούμενη σύντροφο σε μία σταθερή σχέση
- Έναν φίλο, μια φίλη ή γνωστό άτομο
- Έναν άγνωστο άνδρα ή μια άγνωστη γυναίκα (παραδείγματος χάρη κάποιος ή κάποια που γνώρισα σε μια disco), οι δυνατές απαντήσεις οι οποίες αφορούσαν τα εξής :
- Σεξουαλικό άγγιγμα

- Επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή
- Ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή
- Άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ), με εύρος από 1= «μία φορά» έως 2= «περισσότερες από μία φορές» για την διερεύνηση της συχνότητας.

Στο τέλος της ενότητας συμπεριλαμβανόταν και η απάντηση «Δεν βίωσα τίποτα από αυτά», σε περίπτωση που κάποιο άτομο δεν είχε βιώσει κάτι από τα παραπάνω.

Αφού οι συμμετέχοντες είχαν απαντήσει αρχικά, σε ερωτήσεις που αφορούσαν στο αν έχουν υπάρξει θύματα ή όχι, σεξουαλικής βίας αλλά και δράστες ή όχι, σεξουαλικής βίας, ακολουθούσαν οι τρεις σε ατομικό επίπεδο παράγοντες κινδύνου/δείκτες που είχαμε θέσει για τη σεξουαλική επιθετικότητα.

4.2.4. Παράγοντες διακινδύνευσης σε ατομικό επίπεδο

Στην συγκεκριμένη ενότητα, μελετάμε κατά πόσο αποτελούν παράγοντες διακινδύνευσης της σεξουαλικής βίας σε ατομικό επίπεδο:

- 1) οι στάσεις σχετικά με την σεξουαλική επιθετικότητα στις σχέσεις
- 2) οι απόψεις σχετικά με τις συγκρούσεις στις σχέσεις
- 3) οι συμπεριφορές που σχετίζονται με την κατανάλωση οινοπνευματώδους ποτού.

1) *Στάσεις σχετικά με την σεξουαλική επιθετικότητα στις σχέσεις*

Στην συγκεκριμένη ενότητα με ένα εύρος ερωτήσεων και δυνατών απαντήσεων, θα μελετήσουμε τις στάσεις των ανδρών και γυναικών σχετικά με την σεξουαλική επιθετικότητα στις σχέσεις.

Συγκεκριμένα, οι στάσεις ανδρών και γυναικών μετρούνται από πέντε ερωτήσεις που αναφέρονται στις εξής συμπεριφορές:

- Ενδίδω ακόμη κι αν είπα όχι
- Αρνούμαι να αφήσω τον σύντροφο, την σύντροφο μου να αγγίξει τα γεννητικά μου όργανα
- Κάνω σεξ ακόμα κι αν δεν το θέλω
- Αν είπα όχι, δεν θα αφήσω τον σύντροφο, την σύντροφο μου να αγγίξει τα γεννητικά μου όργανα

- Αρνούμαι να κάνω σεξ ακόμα κι αν ο σύντροφος, η σύντροφος μου επιμένει.

Αυτές οι συμπεριφορές ήταν διαμορφωμένες σε κλίμακα τύπου Likert με δυνατές απαντήσεις από:

- 1=«ποτέ 0% των περιπτώσεων»
- 2=«μερικές φορές, περίπου 25% των περιπτώσεων»
- 3=«περίπου 50% των περιπτώσεων»
- 4=«συνήθως, περίπου 75% των περιπτώσεων»
- 5= «πάντα , 100%των περιπτώσεων» (Morokoff, P. J., Quina, K., Harlow, L.L., Whitmire, L., Grimley, D.M., Gibson, P.R. & Burkholder, G.J. :1997,790-804).

2) Απόψεις σχετικά με τις συγκρούσεις στις σχέσεις

Στην συγκεκριμένη ενότητα με ένα εύρος ερωτήσεων και δυνατών απαντήσεων, θα μελετήσουμε τις απόψεις των ανδρών και γυναικών σχετικά με τις συγκρούσεις στις σχέσεις.

Συγκεκριμένα, οι απόψεις ανδρών και γυναικών μετρούνται από δώδεκα ερωτήσεις που αναφέρονται στις εξής απόψεις:

- Ένα άτομο θα πρέπει να χωρίσει όταν ο σύντροφος, η σύντροφος, την ή τον χτυπά
- Μερικοί, μερικές αξίζουν τα χαστούκια από τους συντρόφους, τις συντρόφους τους
- Δεν είναι ποτέ εντάξει για ένα άτομο για να χτυπήσει τον σύντροφό, την σύντροφο του.
- Κάποιες φορές ένα άτομο δε μπορεί να συγκρατήσει τον εαυτό του από το να χτυπήσει τον σύντροφό, την σύντροφο του
- Δεν υπάρχει κανένας καλός λόγος για ένα άτομο να σπρώχνει τον/την σύντροφό του
- Ένα άτομο δε μπορεί να συγκρατηθεί να μη χτυπήσει τον σύντροφό, την σύντροφο του, όταν τον θυμώνει
- Δεν υπάρχει κανένας καλός λόγος για ένα άτομο να χαστουκίζει τον σύντροφό, την σύντροφο του
- Η ζήλεια κάνει τρελό ένα άτομο που πρέπει να χαστουκίζει τον σύντροφό, την σύντροφο του
- Άτομα που απατούν τους συντρόφους, τις συντρόφους τους θα πρέπει να χαστουκίζονται
- Η αγάπη κάνει τρελό ένα άτομο ώστε να χτυπήσει τους συντρόφους, τις συντρόφους της ή του
- Ένα άτομο δεν χτυπάει τον σύντροφό, την σύντροφο του εκτός και αν το αξίζει
- Είναι εντάξει για ένα άτομο να χαστουκίζει τον σύντροφό, την σύντροφο του αν το αξίζει

Αυτές οι απόψεις ήταν διαμορφωμένες σε κλίμακα τύπου Likert με δυνατές απαντήσεις από:

- 1=«διαφωνώ απόλυτα»
- 2=«διαφωνώ»
- 3=«ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ»
- 4=«συμφωνώ»
- 5=«συμφωνώ απόλυτα». (Price, L. E., & Byers, E. S. :1999, 351-375).

3) Συμπεριφορές που σχετίζονται με την κατανάλωση οινοπνευματώδης ποτού.

Σε αυτήν την θεματική ενότητα, αναφερόμαστε στην κατανάλωση οινοπνευματώδης ποτού. Στην συγκεκριμένη θεματική ενότητα, η κάθε ερώτηση έχει και διαφορετικό είδος απάντησης, όπου περιλαμβάνονται τέσσερα αντικείμενα σχετικά με τη συμπεριφορά κατανάλωσης (τρία στοιχεία μέτρησης της γενικής συμπεριφοράς και ένα στοιχείο μέτρησης της κατανάλωσης στο πλαίσιο της σεξουαλικής αλληλεπίδρασης).

Πιο συγκεκριμένα οι ερωτήσεις ήταν οι εξής:

- «Έχετε ποτέ πιει αλκοόλ;»

Με δυνατές απαντήσεις τις εξής :

1= Όχι

2= Ναι

- «Αν ναι, πόσο χρονών ήσασταν όταν είχατε το πρώτο αλκοολούχο ποτό σας;[..]»

- «Ήπιατε αλκοόλ τουλάχιστον μία φορά τον τελευταίο μήνα;

Με δυνατές απαντήσεις τις εξής :

1= Όχι

2= Ναι

- «Στα πλαίσια μιας συνηθισμένης εβδομάδας, πόσες ημέρες συνήθως πίνετε αλκοόλ;»

Με δυνατές απαντήσεις, σε κλίμακα τύπου Likert, τις εξής:

1= καμία

2=1-2 ημέρες

3=3-4 ημέρες

4=5-6 ημέρες

5= κάθε μέρα

- «Πόσες φορές τον τελευταίο μήνα ήπιατε πέντε ή περισσότερα αλκοολούχα ποτά σε μία περίπτωση;»

Με δυνατές απαντήσεις, σε κλίμακα τύπου Likert, τις εξής:

- 1= ποτέ
- 2=1-2 φορές
- 3=3-4 φορές
- 4=5-7 φορές
- 5= 8-10 φορές
- 6= περισσότερες από 10 φορές

- «Έχετε ποτέ μεθύσει εντελώς, χάνοντας τον έλεγχο του εαυτού σας όπου δεν είστε σε θέση να θυμάστε τίποτα την επόμενη μέρα»

Με δυνατές απαντήσεις τις εξής:

- 1= Όχι
- 2= Ναι

- Άν ναι, πόσες φορές τον τελευταίο μήνα συνέβη αυτό;»

Με δυνατές απαντήσεις, σε κλίμακα τύπου Likert, τις εξής:

- 1= ποτέ τον τελευταίο μήνα
- 2=1-2 φορές
- 3=3-4 φορές
- 4=5-7 φορές
- 5= 8-10 φορές
- 6= περισσότερες από 10 φορές

- «Πόσο συχνά πίνετε αλκοόλ σε περιπτώσεις όπου κάνετε σεξ;»

Με δυνατές απαντήσεις, σε κλίμακα τύπου Likert, τις εξής:

- 1= ποτέ τον τελευταίο μήνα
- 2=1-2 φορές
- 3=3-4 φορές
- 4=5-7 φορές
- 5= 8-10 φορές
- 6= περισσότερες από 10 φορές (Federal Center for Health Education, 2012)

4.3 Στατιστική ανάλυση

Για την επεξεργασία των δεδομένων της έρευνας χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο SPSS 17.0. Παρήχθησαν περιγραφικά στοιχεία για όλες τις μεταβλητές του ερωτηματολογίου (συχνότητα, ποσοστά, μέσες τιμές, τυπικές αποκλίσεις). Για την αξιολόγηση των στάσεων και των απόψεων αθροίστηκαν οι απαντήσεις των επιμέρους δηλώσεων και κατασκευάστηκαν αντίστοιχοι πίνακες.

Ακόμη, πραγματοποιήθηκαν αναλύσεις T-test. Το t-test χρησιμοποιείται για την σύγκριση των μέσων όρων δυο συνόλων τιμών που διαφέρουν όσον αφορά ένα χαρακτηριστικό. Ακόμη, εφαρμόστηκε τεστ στατιστικής σημαντικότητας «chi square test» για την εξέταση της στατιστικής σημαντικότητας (sig. ή p). Όσο πιο κοντά στο μηδέν είναι ο αριθμός αυτός, τόσο πιο στατιστικά σημαντική είναι η σχέση των υπό μελέτη μεταβλητών, ενώ αν είναι κοντά στο 1 τότε δεν είναι. Το όριο μάλιστα για τον έλεγχο της στατιστικής σημαντικότητας είναι όταν $p < 0,05$. Για την δημιουργία πινάκων χρησιμοποιήθηκαν τα προγράμματα Word Microsoft Office 2003. Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι η συλλογή και επεξεργασία των δεδομένων πρέπει να γίνεται με νόμιμο και δίκαιο τρόπο, με ακρίβεια, ασφάλεια και σεβασμό στα δικαιώματα του ατόμου.

5. Αποτελέσματα Έρευνας

5.1 Προσωπικά χαρακτηριστικά

Οι 140 συμμετέχοντες ήταν όλοι Έλληνες, κάτοικοι Ηρακλείου, δήλωσαν ηλικία 18 έως 25 ετών, με μέση ηλικία 23,6 (Τ.Α 2) και σεξουαλική επαφή με το αντίθετο φύλο ανέφεραν 58(40,6%) άνδρες και 82(57,3%) γυναίκες.

5.2 Θυματοποίηση

Πίνακας 1. Ποσοστά Θυματοποίησης της σεξουαλικής βίας ως προς τη μορφή εξαναγκασμού ανά φύλο

Θυματοποίηση	% Ανδρών	N Άνδρες	% Γυναικών	N Γυναίκες
Σωματικός εξαναγκασμός	36.2	52	26.8	38
Εκμετάλλευση της αδυναμίας να αντισταθεί	43.1	62	25.6	37
Λεκτική πίεση	25.9	37	18.3	26
Εκμετάλλευση της θέσης εξουσίας	22.4	32	19.5	28
Σύνολο	58.6	183	51.2	129

Σύμφωνα με τα κύρια ευρήματα όπως εμφανίζονται στον πίνακα 1, στον οποίο δηλώνεται η συχνότητα θυματοποίησης σεξουαλικής επιθετικότητας ενάντια στους συμμετέχοντες, βρέθηκε ότι:

- περίπου, 6 στους 10 άνδρες(58,6) και οι μισές γυναίκες(51,2) δήλωσαν ότι έχουν βιώσει κάποιο είδος σεξουαλικής επίθεσης.
- το 36,2 των ανδρών και το 26,8 των γυναικών έχουν εξαναγκαστεί να έχουν σεξουαλική επαφή με άτομο, απειλώντας τους ότι θα χρησιμοποιήσει βία ή βλάπτοντας τους.
- το 43,1 των ανδρών και το 25,6 των γυναικών βρέθηκε, ακόμα, να έχουν δηλώσει θύματα εκμετάλλευσης, κάποιου, εξ αιτίας της αδυναμίας τους να αντισταθούν αφού ήταν υπό την επήρεια οινοπνεύματος ή ναρκωτικών.
- Το 25,9 των ανδρών και το 18,3 των γυναικών βρέθηκε να έχουν δεχτεί λεκτική πίεση προκειμένου να έχουν σεξουαλική επαφή με κάποιο άτομο.
- το 22,4 των ανδρών και το 19,5 των γυναικών δήλωσε ότι έχουν εξαναγκαστεί σεξουαλικά από κάποιο άτομο, το οποίο χρησιμοποίησε τη θέση εξουσίας ή δύναμης πάνω τους.

Πίνακας 2. Ποσοστά θυματοποίησης ανά φύλο, ως προς τη μορφή εξαναγκασμού, το είδος της σχέσης με το άλλο άτομο και τη μορφή της σεξουαλικής πράξης

		Φυσικός εξαναγκασμός		Αδυναμία να αντισταθεί		Λεκτική πίεση		Any (at least one >=1 per row)	
		Άνδρας	Γυναίκα	Άνδρας	Γυναίκα	Άνδρας	Γυναίκα	Άνδρας	Γυναίκα
Θυματοποίηση	N %								
(Πρώην)Γωρινός-ή σύντροφος	Σεξ.αγγ.	12.0	8.5	12.0	6.1	5.1	3.6	17.2	13.4
	Επι.σεξ	13.8	4.9	13.8	4.9	12.1	1.2	29.3	7.3
	Ολοκλ.σεξ	15.5	4.9	19.0	8.6	13.8	11.0	27.6	17.1
	Άλλα	8.6	12.2	6.89	3.6	3.4	7.3	12.1	14.6
Φίλος-η/Γνωστός-ή		10.3	13.5	13.8	11.0	6.9	3.6	20.7	15.9
	Σεξ.αγγ.	13.8	3.6	8.6	8.5	5.1	1.2	19.0	9.8
	Επι.σεξ	8.6	3.7	15.5	1.2	6.9	4.9	19.0	6.1
	Άλλα	8.4	3.7	10.4	8.6	6.9	1.2	15.5	8.5
Άγνωστος-η	Σεξ.αγγ.	6.9	8.5	15.5	13.4	5.1	2.4	19.3	15.9
	Επι.σεξ	18.9	6.1	18.9	2.4	8.6	2.4	29.3	7.3
	Ολοκλ.σεξ	13.8	1.2	8.6	3.7	10.3	1.2	22.4	3.7
	Άλλα	6.9	2.4	13.8	2.4	10.4	1.2	19.0	3.7
Σύνολο		36.2	26.8	43.1	25.6	25.9	18.3	55.2	40.2
Μορφή Εξουσίας	Σεξ.αγγ.	12.1	15.9						
	Επι.σεξ	8.6	6.1						
	Ολοκλ.σεξ	12.1	2.4						
	Άλλα	8.6	3.6						
	Σύνολο	22.4	19.5						
Σύνολο(+ εξουσία)		58.6	51.2						

Σύμφωνα με τα πιο σημαντικά ευρήματα του Πίνακα 2, στον οποίο αναφέρονται αναλυτικά ποσοστά θυματοποίησης της σεξουαλικής βίας ανά φύλο, σχετικά με τη μορφή σεξουαλικού εξαναγκασμού, το είδος της σχέσης με το άλλο άτομο καθώς και τη μορφή σεξουαλικής πράξης, βρέθηκε ότι:

- το 15,5 των ανδρών και το 4,9 των γυναικών έχουν εξαναγκαστεί σε ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή από (πρώην) τωρινή/ό σύντροφο, απειλώντας τους ότι θα χρησιμοποιήσει βία ή βλάπτοντας τους.
- το 13,8 των ανδρών και το 3,6 των γυναικών έχουν εξαναγκαστεί σε σεξουαλικό άγγιγμα από κάποια φίλη/ο ή γνωστή/ό απειλώντας τους ότι θα χρησιμοποιήσει βία ή βλάπτοντας τους.
- το 18,9 των ανδρών και το 6,1 των γυναικών, έχουν δεχτεί επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή από κάποια άγνωστη/ο, μέσω της απειλής της βίας ή βλάπτοντάς τους.
- το 19,0 των ανδρών και το 8,6 των γυναικών έχουν εξαναγκαστεί σε ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή από (πρώην) τωρινή/ό σύντροφο, εξ αιτίας της αδυναμίας τους να αντισταθούν αφού ήταν υπό την επήρεια οινόπνεύματος ή ναρκωτικών.
- το 18,9 των ανδρών και το 2,4 των γυναικών έχουν δεχτεί επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή από κάποιο άγνωστη/ο, εξαιτίας της αδυναμίας τους να αντισταθούν.
- το 13, 8 ανδρών και το 11,0 των γυναικών βρέθηκε, ακόμη, να έχουν εξαναγκαστεί σε ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή από (πρώην) τωρινή/ό σύντροφο, υπό την άσκηση λεκτικής πίεσης.
- το 10,3 των ανδρών και το 1,2 των γυναικών δήλωσαν να έχουν εξαναγκαστεί σε ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή από κάποιο άγνωστη/ο, μέσω της άσκησης της λεκτικής πίεσης.
- το 15,9 των γυναικών και το 12,1 των ανδρών βρέθηκε να έχουν δεχτεί ανεπιθύμητο σεξουαλικό άγγιγμα, από κάποιο άτομο το οποίο χρησιμοποίησε τη θέση εξουσίας ή δύναμης πάνω τους.

5.3 Διάπραξη

Πίνακας 3. Ποσοστά Διάπραξης της σεξουαλικής βίας ως προς τη μορφή εξαναγκασμού ανά φύλο

Διάπραξη	% Ανδρών	N Άνδρες	% Γυναικών	N Γυναίκες
Σωματικός εξαναγκασμός	34.5	49	7.3	10
Εκμετάλλευση της αδυναμίας να αντισταθεί	44.8	64	8.5	12
Λεκτική πίεση	25.9	37	8.5	12
Εκμετάλλευση της θέσης εξουσίας	17.2	25	2.4	3
Σύνολο	51.7	175	14.6	37

Σύμφωνα με τα κυριότερα ευρήματα όπως εμφανίζονται στον πίνακα 3, στον οποίο δηλώνεται η συχνότητα διάπραξης σεξουαλικής επιθετικότητας των συμμετεχόντων, βρέθηκε ότι:

- το 51,7 των ανδρών και το 14,6 των γυναικών έχουν διαπράξει κάποιο είδος σεξουαλικού εξαναγκασμού στη ζωή τους.
- το 34,5 των ανδρών και το 7,3 των γυναικών δήλωσαν ότι έχουν εξαναγκάσει σωματικά ένα άτομο, προκειμένου να έχουν σεξουαλική επαφή μαζί του.
- το 44,8 των ανδρών και το 8,5 των γυναικών βρέθηκε, ακόμα, να έχουν δηλώσει ότι εξανάγκασαν σεξουαλικά ένα άτομο, λόγω της αδυναμίας του να αντισταθεί αφού ήταν υπό την επήρεια οινόπνευματος ή εξαρτησιογόνων ουσιών.
- το 25,9 των ανδρών και το 8,5 των γυναικών δήλωσαν ότι έχουν ασκήσει λεκτική πίεση σε ένα άτομο, ώστε να έχουν σεξουαλική επαφή μαζί του.
- το 17,2 των ανδρών και το 2,4 των γυναικών ανέφερε ότι έχουν εξαναγκάσει σεξουαλικά ένα άτομο, χρησιμοποιώντας τη θέση εξουσίας ή δύναμης πάνω του.

Πίνακας 4. Ποσοστά διάπραξης ανά φύλο, ως προς τη μορφή εξαναγκασμού, το είδος της σχέσης με το άλλο άτομο και τη μορφή της σεξουαλικής πράξης.

	N %	Φυσικός εξαναγκασμός		Αδυναμία να αντισταθεί		Λεκτική πίεση		Any (at least one >=1 per row)	
		Άνδρας	Γυναίκα	Άνδρας	Γυναίκα	Άνδρας	Γυναίκα	Άνδρας	Γυναίκα
Διάπραξη									
(Πρώην) Σύντροφος	Σεξ.αγγ.	15.5	3.7	12.0	1.2	8.6	3.7	25.9	7.3
	Επιδ.σεξ	8.6	3.6	15.5	1.2	6.9	3.6	17.2	6.1
	Ολοκλ.σεξ	8.6	4.8	13.8	4.8	12.0	4.9	25.9	11.0
	Άλλα	10.3	3.7	6.8	3.6	10.3	3.6	15.5	8.5
Φίλος-η/Γνωστός-ή	Σεξ.αγγ.	5.1	3.6	13.8	4.9	3.4	3.7	13.8	8.5
	Επιδ.σεξ	8.6	0	8.6	2.4	3.4	3.7	13.8	6.1
	Ολοκλ.σεξ	10.3	1.2	8.6	0	5.2	1.2	13.8	2.4
	Άλλα	10.3	0	12.1	0	3.4	1.2	15.5	1.2
Άγνωστος-η	Σεξ.αγγ.	12.0	1.2	12.0	2.4	5.2	2.4	19.0	3.7
	Επιδ.σεξ	6.9	0	6.9	0	1.7	1.2	10.3	1.2
	Ολοκλ.σεξ	10.3	1.2	17.2	1.2	10.3	2.4	25.9	2.4
	Άλλα	10.3	0	12.1	0	3.4	1.2	15.5	1.2
Σύνολο		34.5	7.3	44.8	8.5	25.9	8.5	51.7	14.6
Μορφή Εξουσίας	Σεξ.αγγ.	12.0	1.2						
	Επιδ.σεξ	10.4	2.4						
	Ολοκλ.σεξ	13.0	1.2						
	Άλλα	6.8	1.2						
	Σύνολο	17.2	2.4						
Σύνολο(+ εξουσία)		51.7	14.6						

Σύμφωνα με τα πιο σημαντικά ευρήματα του Πίνακα 4, στον οποίο αναφέρονται αναλυτικά ποσοστά διάπραξης της σεξουαλικής βίας ανά φύλο, σχετικά με τη μορφή σεξουαλικού εξαναγκασμού, το είδος της σχέσης με το άλλο άτομο καθώς και τη μορφή σεξουαλικής πράξης, προέκυψε ότι:

- το 15,5 των ανδρών και το 3,7 των γυναικών έχουν εξαναγκάσει (πρώην)τωρινή/ό σύντροφο σε σεξουαλικό άγγιγμα απειλώντας τους ότι θα χρησιμοποιήσουν βία ή βλάπτοντας τους.
- το 10,3 των ανδρών και το 1,2 των γυναικών έχουν εξαναγκάσει σε ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή κάποια φίλη/ο ή γνωστή/ό καθώς και κάποια άγνωστη/ο, απειλώντας τους ότι θα χρησιμοποιήσουν βία ή βλάπτοντας τους.
- το 15,5 των ανδρών και το 1,2 των γυναικών βρέθηκε, επίσης να έχουν επιδιώξει σεξουαλική επαφή με (πρώην)τωρινή/ό σύντροφο, λόγω της αδυναμίας της/ου να αντισταθεί αφού ήταν υπό την επήρεια οινόπνευματος ή ναρκωτικών.
- το 17,2 των ανδρών και το 1,2 των γυναικών δήλωσαν ότι έχουν εξαναγκάσει σε ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή κάποια άγνωστη/ο , εξαιτίας της αδυναμίας της/ου να αντισταθεί.
- το 10,3 των ανδρών και το 3,6 των γυναικών, έχουν εξαναγκάσει (πρώην)τωρινή/ό σύντροφο σε άλλες σεξουαλικές πράξεις(στοματικό σεξ), μέσω της άσκησης λεκτικής πίεσης.
- το 13,0 των ανδρών και το 1,2 των γυναικών έχουν εξαναγκάσει σε ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή κάποιο άτομο χρησιμοποιώντας τη θέση εξουσίας ή δύναμης πάνω του.

5.4 Παράγοντες διακινδύνευσης σε ατομικό επίπεδο

Όπως αναφερθήκαμε στην παραπάνω ενότητα για τον συσχετισμό της σεξουαλικής επιθετικότητας / θυματοποίησης περιλήφθησαν οι παρακάτω παράγοντες διακινδύνευσης:

α) οι στάσεις σχετικά με την σεξουαλική επιθετικότητα στις σχέσεις,

β) οι απόψεις σχετικά με τις συγκρούσεις στις σχέσεις,

γ) οι συμπεριφορές που σχετίζονται με την κατανάλωση οινόπνευματώδους ποτού.

Πίνακας 5. Μέσες Τιμές και Τυπικές Αποκλίσεις ως προς τη Σεξουαλική διεκδικητικότητα ανδρών και γυναικών

N=135	M.T	T.A
Ενδίδω ακόμα κι αν είπα όχι	3,8	1,1
Δεν αφήνω τον/η σύντροφό μου να αγγίξει τα γεννητικά μου όργανα	2,8	1,6
Κάνω σεξ ακόμα και αν δεν θέλω	3,8	1,3
Αν είπα όχι, δεν αφήνω τον/η σύντροφό μου να αγγίξει τα γεννητικά μου όργανα	2,9	1,5
Αρνούμαι να κάνω σεξ ακόμα και αν ο/η σύντροφός μου επιμένει	3,0	1,6

Πεντάβαθμη κλίμακα Likert: (Ποτέ=1, Μερικές φορές=2, Περίπου=3, Συνήθως=4, Πάντα=5).

Σύμφωνα με τα κυριότερα αποτελέσματα του Πίνακα 3, στον οποίο αναφέρονται οι στάσεις των συμμετεχόντων, σχετικά με τη σεξουαλική επιθετικότητα μέσα σε μία σχέση, βρέθηκε ότι:

- οι συμμετέχοντες άνδρες και γυναίκες υποστηρίζουν τις συμπεριφορές «ενδίδω και φιλάω ακόμα και αν ήδη είπα όχι» και «κάνω σεξ ακόμα και αν δεν θέλω» με παρόμοια μέση τιμή 3,8 κοντά 4, δηλαδή συνήθως.
- οι συμμετέχοντες ανέφεραν ακόμα, ότι, μερικές φορές(2,8/2,9) «αρνούνται να αφήσουν τον/την σύντροφό τους να αγγίξει τα γεννητικά τους όργανα αν δε το θέλουν» και αντίστοιχα «δεν θα αφήσουν τον/την σύντροφό τους να αγγίξει τα γεννητικά τους όργανα, αν αρχικά είπαν όχι»

Πίνακας 6. Μέσες Τιμές και Τυπικές Αποκλίσεις ως προς τις απόψεις σχετικά με τις συγκρούσεις στις σχέσεις.

	Άνδρες N= 55		Γυναίκες N =77	
	M.T	T.A	M.T	T.A
Ένα άτομο θα πρέπει να χωρίσει όταν δέχεται σωματική βία	1,8	1,2	4,7	,59
Μερικοί/ μερικές αξίζουν τα χαστούκια από τους/τις συντρόφους τους	2,3	1,1	1,8	1,1
Δεν είναι ποτέ εντάξει να χτυπάει κανείς τον/την σύντροφό του.	2,2	1,4	4,6	,63
Ένα άτομο δε μπορεί να συγκρατήσει τον εαυτό του από το να χτυπήσει τον/την σύντροφό του	2,5	1,4	2,4	1,3
Δεν υπάρχει κανένας καλός λόγος να σπρώχνει κανείς τον/την σύντροφό του	2,7	1,3	4,3	1,0
Ένα άτομο δε μπορεί να μη χτυπήσει τον/την σύντροφό του, όταν τον θυμώνει	2,4	1,2	2,3	1,3
Δεν υπάρχει κανένας λόγος να χαστουκίζει κανείς τον/την σύντροφό του	2,6	1,4	1,5	1,0
Η ζήλεια κάνει τρελό ένα άτομο που πρέπει να χαστουκίζει τον/την σύντροφό του	2,7	1,4	3,8	1,3

Άτομα που απατούν τους/τις συντρόφους τους θα πρέπει να χαστουκίζονται	2,3	1,2	2,7	1,4
Η αγάπη κάνει τρελό ένα άτομο ώστε να χτυπήσει τους/τις συντρόφους της/του	2,4	1,3	3,7	1,2
Ένα άτομο δεν χτυπάει τον/την σύντροφό του εκτός και αν το αξίζει	2,6	1,3	1,7	1,0
Είναι εντάξει για ένα άτομο να χαστουκίζει τον/τη σύντροφό του αν το αξίζει	2,4	1,4	4,5	,95

Πεντάβαθμη κλίμακα Likert: (Διαφωνώ απόλυτα=1, Διαφωνώ=2, Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ=3, Συμφωνώ=4, Συμφωνώ απόλυτα=5).

Σύμφωνα με τα κυριότερα αποτελέσματα του Πίνακα 5, στον οποίο αναφέρονται οι απόψεις των συμμετεχόντων, σχετικά με τις συγκρούσεις στις σχέσεις, βρέθηκε ότι:

- οι άνδρες διαφωνούν(1,8) με την άποψη «ένα άτομο θα πρέπει να χωρίσει τον/την σύντροφό του όταν δέχεται σωματική βία», ενώ οι γυναίκες συμφωνούν με αυτή την γνώμη(4,7).
- οι άνδρες ακόμα, βρέθηκε να διαφωνούν(2,2/2,4) με τις απόψεις «δεν είναι ποτέ εντάξει για ένα άτομο για να χτυπήσει τον/την σύντροφό του» και «είναι εντάξει να χαστουκίζει κανείς τον/την σύντροφό του αν το αξίζει» ενώ οι γυναίκες συμφωνούν με μέση τιμή 4,6 και 4,5 αντίστοιχα.
- επίσης, στην άποψη «δεν υπάρχει κάποιος καλός λόγος να σπρώχνει κανείς τον/την σύντροφό του» οι άνδρες διαφωνούν με μέση τιμή 2,7 ενώ οι γυναίκες συμφωνούν(4,3).
- οι άνδρες φαίνεται να διαφωνούν(2,7/2,4) με τις απόψεις«η ζήλεια ωθεί ένα άτομο στο να χαστουκίσει» και«η αγάπη κάνει τρελό ένα άτομο στο να χαστουκίσει», ενώ οι γυναίκες φαίνεται να συμφωνούν(3,8/3,7).
- ακόμη, άνδρες(2,5/2,4) και γυναίκες(2,4/2,3) διαφωνούν με τις απόψεις «κάποιες φορές ένα άτομο δε μπορεί να συγκρατήσει τον εαυτό του από το να χτυπήσει τον/την σύντροφό του» και «ένα άτομο δε μπορεί να συγκρατηθεί να μη χτυπήσει τον/την σύντροφό του όταν τον/την θυμώνει».

Πίνακας 7. Μέσες Τιμές και Τυπικές Αποκλίσεις ως προς τις συμπεριφορές που σχετίζονται με την κατανάλωση οινοπνευματος.

	N=66 Άνδρες		N=71 Γυναίκες	
	M.T	T.A	M.T	T.A
Στα πλαίσια μιας συνηθισμένης εβδομάδας πόσες συνήθως ημέρες πίνετε οινοπνευματώδες ποτό	,29	1,05	,28	1,02
Πόσες φορές τον τελευταίο μήνα ήπιατε πέντε ή περισσότερα οινοπνευματώδη ποτά σε περιστάσεις	,39	1,09	,36	1,07
Αν ναι, πόσες φορές τον τελευταίο μήνα συνέβη αυτό	-,031	,87	,006	1,00

Σύμφωνα με τα πιο σημαντικά αποτελέσματα του Πίνακα 6, άνδρες και γυναίκες ανέφεραν ότι καταναλώνουν οινόπνευμα 1-2 ημέρες τη βδομάδα, με μέσες τιμές ,29 και, 28 αντίστοιχα. Ακόμη, οι άνδρες βρέθηκε να έχουν καταναλώσει 3-4 φορές πέντε ή περισσότερα οινοπνευματώδη ποτά σε μία περίπτωση με μέση τιμή ,39 ενώ οι γυναίκες με μέση τιμή ,36.

Τα ευρήματα που αφορούν την κατανάλωση οινοπνεύματος κατά την διάρκεια της σεξουαλικής επαφής, δείχνουν ότι το 46,2 %, δηλαδή 66 άτομα τον τελευταίο μήνα δεν ήπιαν «ποτέ» αλκοόλ σε περιπτώσεις που έκαναν σεξ, σε αντίθεση με το 29,4 % που δήλωσε «1 ή 2 φορές». Ακολουθεί το 11, 2% το οποίο απάντησε 3 ή 4 φορές ενώ το 3,5% δήλωσε ότι «περισσότερο από δέκα φορές»

κατανάλωσε αλκοόλ σε περιπτώσεις σεξ. Με παρόμοια και χαμηλότερα ποσοστά (2,1%), ακολουθούν οι κλίμακες «5 ή 7 φορές» και «8 ή 10 φορές».

Πίνακας 8. Μέσες Τιμές και Τυπικές Αποκλίσεις ως προς τα Γενικά στοιχεία Παραγόντων κινδύνου ανά φύλο

	ΦΥΛΟ	M.T	T.A
Σεξουαλική διεκδικητικότητα	Άνδρας	2,89	,90
	Γυναίκα	3,60	,93
	Σύνολο	3,31	,98
Απόψεις σχετικά με τις συγκρούσεις σε μία σχέση	Άνδρας	2,49	,72
	Γυναίκα	3,22	,32
	Σύνολο	2,92	,63
Συμπεριφορά κατανάλωσης	Άνδρας	,19	,84
	Γυναίκα	-,18	,75
	Σύνολο	-,027	,81
Κατανάλωση οινοπνεύματος και σεξουαλικές αλληλεπιδράσεις	Άνδρας	2,19	1,34
	Γυναίκα	1,70	1,10
	Σύνολο	1,90	1,23

Σύμφωνα με τα ευρήματα του Πίνακα 8, στον οποίο αναφέρονται οι μέσες τιμές των παραγόντων διακινδύνευσης ανά φύλο, παρατηρείται ότι:

- οι άνδρες είναι σεξουαλικά διεκδικητικοί μέσα σε μία σχέση, με μέση τιμή 2,89 και οι γυναίκες με μέση τιμή 3,60.
- η μέση τιμή ανδρών, σχετικά με τις συγκρούσεις σε μία σχέση, βρέθηκε να είναι 2,49 και των γυναικών 3,22.
- οι άνδρες προέκυψε ότι καταναλώνουν αλκοόλ σε περιπτώσεις που έκαναν σεξ με μέση τιμή 2,19 και οι γυναίκες με 1,70.

Πίνακας 9. Συσχετίσεις παραγόντων διακινδύνευσης

	Σεξουαλική διεκδικητικότητα	Άποψη σχετικά με τις συγκρούσεις σε μία σχέση	Κατανάλωση οινοπνεύματος	Κατανάλωση σεξουαλικές αλληλεπιδράσεις και
<u>Σεξ.διεκδ</u>				
PearsonCorrelation	1	,108	-,276**	-,205*
Sig.(2-tailed)		,214	,001	,019
N	136	134	135	131
<u>Συγκρ σχέση.</u>				
PearsonCorrelation	,108	1	,034	-,053
Sig.(2-tailed)	,214		,692	,548
N	135	137	136	131
<u>Κατανάλωση οιν.</u>				
PearsonCorrelation	-,276**	,034	1	,553**
Sig.(2-tailed)	,001	,692		,000
N	135	136	140	135
<u>Κατανάλ.κ Σεξ</u>				
PearsonCorrelation	-,205*	-,053	,553**	1
Sig.(2-tailed)	,019	,548	,000	
N	131	131	135	135

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

*Correlation is significant at the 0.05 level(2-tailed).

- Βρέθηκε να υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση με την σεξουαλική διεκδικητικότητα των συμμετεχόντων, δηλαδή την στάση τους μέσα σε μία σχέση και την κατανάλωση οινοπνεύματος, καθώς η P- Τιμή είναι μικρότερη του 0,05, $p=0,001<0,05$.
- Ακόμη, προέκυψε να υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση με την κατανάλωση οινοπνεύματος και την συχνότητα κατανάλωσης οινοπνεύματος σε περιπτώσεις που οι συμμετέχοντες έκαναν σεξ, καθώς η P- Τιμή είναι μικρότερη του 0,05, $p=0,000<0,05$.
- Δεν βρέθηκε να υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση με τη σεξουαλική διεκδικητικότητα και τις απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τις συγκρούσεις σε μία σχέση, καθώς η P- Τιμή είναι μεγαλύτερη του 0,05, $p=0,214>0,05$.
- Δεν προέκυψε ακόμη, να υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση με τις απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τις συγκρούσεις σε μία σχέση και την κατανάλωση οινοπνεύματος, καθώς η P- Τιμή είναι μεγαλύτερη του 0,05, $p=0,692>0,05$.

6. Συζήτηση

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση του φαινομένου της σεξουαλικής βίας και θυματοποίησης νέων ανδρών και γυναικών ηλικίας 18 έως 25 ετών στο νομό Ηρακλείου, καθώς και σε τυχόν παράγοντες που συμβάλλουν στην εκδήλωση της σεξουαλικής βίας.

Από τα ευρήματα προέκυψε ότι μεγάλο ποσοστό ανδρών που συμμετείχαν στην έρευνα, έχουν πέσει θύματα σεξουαλικής βίας(58,6%), σε σχέση με το ποσοστό των γυναικών(51,7%). Από αντίστοιχα ευρήματα άλλων μελετών προκύπτει ότι οι γυναίκες, κατά μεγάλο ποσοστό, πέφτουν θύματα σεξουαλικής βίας κάτι το οποίο δεν φαίνεται στην έρευνά μας. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι τα τελευταία στατιστικά στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, τον Οκτώβριο του 2013, δείχνουν ότι το 35% των γυναικών παγκοσμίως έχουν υποστεί σωματική και σεξουαλική κακοποίηση στη ζωή τους. Επίσης, το 30% των γυναικών έχουν υποστεί κάποια μορφή σωματικής ή σεξουαλικής βίας από το σύντροφό τους, ενώ από όλες τις γυναίκες που πεθαίνουν το 38% σκοτώνονται από το σύντροφό τους. Περεταίρω διερεύνηση του φαινομένου θα μπορούσε να συμβάλει στην ερμηνεία αυτού του ευρήματος.

Ωστόσο, έχουν υπάρξει και ορισμένες έρευνες που επιβεβαιώνουν τα ευρήματά μας. Οι Muehlenhard και Cook (1988) διαπίστωσαν ότι περισσότεροι άνδρες (62,7 %) απ'ότι γυναίκες (46,3 %) δήλωσαν ότι τους έχει ασκηθεί ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή . Επιπλέον , ένας αυξανόμενος αριθμός μελετών έχουν τεκμηριώσει τη σεξουαλική θυματοποίηση των ανδρών.

Από εκθέσεις γυναικών έχουν δείξει τη χρήση ενός ευρέου φάσματος πειστικών στρατηγικών με απρόθυμους συντρόφους : προσπαθώντας να τον διεγείρει (79,2 %), λέγοντας πράγματα που δεν τα εννοούσε (24,5 %) , πιέζοντάς τον με λεκτικά επιχειρήματα (11,3 %) , και κάνοντας σεξ όταν ήταν είτε μεθυσμένος ή φτιαγμένος (52,4 % Anderson & Aymami , 1993).

Στην Ελλάδα δεν υπάρχουν στοιχεία σχετικά με βιασμούς ανδρών από γυναίκες, ούτε έχει υπάρξει ποτέ από κάποιο δικαστήριο καταδίκη για τέτοια περίπτωση. Στις ΗΠΑ και συγκεκριμένα στο Ντάλλας του Τέξας αναφέρεται το έτος 1977 μία περίπτωση βιασμού άνδρα από δύο γυναίκες, όπως και στο Λος Άντζελες, επίσης το 1977, 3 γυναίκες παρέσυραν έναν άνδρα στο διαμέρισμά τους και τον κακοποίησαν σεξουαλικά»(Σαρέλη, 2008).

Οι άνδρες που έχουν κακοποιηθεί σεξουαλικά από γυναίκες βιώνουν συναισθήματα ντροπής και απέχθειας προς τον εαυτό τους, αμφισβήτησης του ανδρισμού τους και του φύλου τους και οχυρώνονται στη σιωπή. Η κοινωνική αντίληψη θέλει αυτό που υπέστησαν να μην το εκλαμβάνουν ως κακοποίηση αλλά ως κάτι το οποίο πρέπει οπωσδήποτε να τους άρεσε και να το απόλαυσαν, ειδάλλως κρίνονται οι ίδιοι ως προβληματικοί. Η στερεοτυπικά διαμορφωμένη εικόνα του άνδρα είναι αυτή κατά την οποία ο άνδρας επιθυμεί πάντα να κάνει σεξ με μία γυναίκα, ώστε

όταν μία γυναίκα επιδιώξει πρώτη την σεξουαλική επαφή αυτό αποτελεί ευκαιρία που εκείνος όχι μόνο δεν δικαιολογείται να χάσει αλλά σχεδόν υποχρεούται να αποδεχτεί (Γιωτάκος, 2008).

Ακόμη, σημαντικό είναι το γεγονός ότι, στη διάπραξη της σεξουαλικής βίας, οι άνδρες φαίνεται να προηγούνται με μεγάλη διαφορά (45,5%) ενώ οι γυναίκες παρουσιάζουν ποσοστό 14,9%. Αντίστοιχη έρευνα που πραγματοποιήθηκε στη Βραζιλία, όπου μέτρησε την επικράτηση της σεξουαλικής επιθετικότητας και θυματοποίησης από την ηλικία των 14 μεταξύ 742 φοιτητών-τριών του πρώτου έτους (411 γυναίκες), το συνολικό ποσοστό επιπολασμού της θυματοποίησης ήταν 27 % μεταξύ των ανδρών και το 29 % μεταξύ των γυναικών.

Εκτός από τον σεξουαλικό εξαναγκασμό και την απόπειρα σεξουαλικού εξαναγκασμού, δεν υπήρχαν σημαντικές διαφορές μεταξύ των φύλων στα ποσοστά θυματοποίησης σχετικά με τις ανεπιθύμητες σεξουαλικές πράξεις και τις επιθετικές στρατηγικές . Αντίθετα , τα ποσοστά διάπραξης ήταν σημαντικά υψηλότερα μεταξύ των ανδρών (33,7 %) από ό, τι μεταξύ των γυναικών (3 %)(D'Abreu, Krahe και Bazon, 2012).

Έρευνα που πραγματοποιήθηκε από διάφορα πανεπιστήμια της Γερμανίας, έδειξε ότι, το συνολικό ποσοστό διάπραξης ήταν 13,2 % , για τους άνδρες και 7,6 % για τις γυναίκες. Το συνολικό ποσοστό θυματοποίησης ήταν 35,9 % για τις γυναίκες και 19,4 % για τους άνδρες(Krahe και Berger, 2013). Αξίζει επίσης να σημειωθεί, ότι κυρίως οι άνδρες, βρέθηκε να δείχνουν πιο πολύ ανεκτικότητα στο εξαναγκαστικό σεξ μέσα σε μία σχέση, καθώς μέσα από την μελέτη των στάσεων τους φάνηκε να εξαναγκάζονται συχνά να συμμετέχουν σε ανεπιθύμητη σεξουαλική δραστηριότητα, επειδή το θέλει κυρίως η σύντροφός τους, ενώ αντίθετα οι γυναίκες έδειξαν πιο αποφασιστικές στη στάση που διατηρούν σε μία σχέση.

Ακόμη, όσον αφορά τις απόψεις ανδρών και γυναικών σχετικά με τις συγκρούσεις στις σχέσεις, βρέθηκε τα δύο φύλα να παρουσιάζουν έντονη διαφωνία σε ορισμένες απόψεις καθώς και να συμφωνούν με άλλες. Πιο συγκεκριμένα οι άνδρες φαίνεται να αποδέχονται τη σωματική βία σε μία σχέση ενώ οι γυναίκες διαφωνούν έντονα. Οι γυναίκες δείχνουν να είναι πιο ζηλιάρες μέσα σε μία σχέση και να εκφράζουν πιο έντονα τα συναισθήματά τους, ώστε να συμφωνούν με τις απόψεις ότι « η ζήλεια και η αγάπη κάνει ένα άτομο να χτυπήσει τον σύντροφό του».

Από αντίστοιχη έρευνα βρέθηκε ότι το 35,8% των αγοριών και το 10% των κοριτσιών θεωρεί δικαιολογημένη την άσκηση σωματικής βίας σε βάρος της κοπέλας σε περίπτωση που αυτή απατά τον σύντροφό της, ενώ με την άσκηση βίας με θύτη την κοπέλα συμφωνεί το 28% αγοριών και κοριτσιών. Ακόμη πιο υψηλά είναι τα ποσοστά ανοχής απέναντι στην σεξουαλική βία. Ένα στα δύο αγόρια (54,9%) και ένα στα πέντε κορίτσια (21,5%) θεωρούν ότι «είναι εντάξει για ένα αγόρι να πιάσει ένα κορίτσι να έχουν ερωτική επαφή εάν βγαίνουν μαζί». Ακόμη, σε μεγάλο βαθμό γίνονται αποδεκτά από αγόρια και κορίτσια ορισμένα στερεότυπα που οι ειδικοί θεωρούν «μύθους». Για παράδειγμα, οκτώ στους δέκα εφήβους και των δύο φύλων (84%) πιστεύουν ότι «εάν ένα άτομο

κακοποιείται σε μια σχέση, μπορεί πολύ εύκολα να φύγει από αυτή», ενώ έξι στα δέκα αγόρια (61%) και τέσσερα στα δέκα κορίτσια (44,4%) συμφωνούν πως όταν ένα αγόρι ζηλεύει πολύ την κοπέλα του, αυτό αποδεικνύει ότι την αγαπάει. Αξιοσημείωτο, τέλος, είναι το γεγονός ότι ένα στα δύο αγόρια (53,6%) αλλά και ένα στα τρία κορίτσια (30%) πιστεύουν ότι «μερικές φορές, φταίνε τα κορίτσια όταν τις χτυπούν οι σύντροφοί τους»(Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κατά της Βίας).

Στην παρούσα έρευνα τέλος, διερευνήθηκε η κατανάλωση οινοπνεύματος ως παράγοντας κινδύνου στην εμφάνιση σεξουαλικής βίας. Από τα ευρήματα προέκυψε ότι οι άνδρες καταναλώνουν περισσότερο οινόπνευμα σε σχέση με τις γυναίκες, αλλά τα ποσοστά δε διαφέρουν και πολύ μεταξύ τους. Οι περισσότερες επιστημονικές έρευνες για τον αλκοολισμό εστίαζαν το ενδιαφέρον τους περισσότερο στους άνδρες. Πρόσφατες έρευνες όμως απέδειξαν ότι έχει αυξηθεί η κατανάλωση οινοπνεύματος και στις γυναίκες. Αυτές οι μελέτες αποκάλυψαν σημαντικές διαφορές ανάμεσα στην ανδρική και γυναικεία κατανάλωση οινοπνεύματος. Πράγματι οι έρευνες που έγιναν στο γενικό πληθυσμό έδειξαν ότι οι άνδρες έχουν το προβάδισμα. Παρόλα αυτά η χρήση οινοπνευματώδους ποτού από τις γυναίκες αυξάνεται ραγδαία τα τελευταία χρόνια. Η κατανάλωση οινοπνεύματος από γυναίκες αυξήθηκε και στην Ελλάδα κυρίως στην περιοχή των Αθηνών. Τα στοιχεία της έρευνας στην Ελλάδα δείχνουν ηλικίες γυναικών 18- 24 ετών να παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά κατανάλωσης.

Ένα αξιοσημείωτο γεγονός που προκύπτει από έρευνες των τελευταίων χρόνων, όπως αναφέρει ο Μη Κυβερνητικός Οργανισμός Όασις, είναι ότι: οι γυναίκες πίνουν πριν το σεξ γιατί δεν έχουν αυτοπεποίθηση να το κάνουν νηφάλιες. Τα αποτελέσματα επιδημιολογικών μετρήσεων δείχνουν ότι τα τελευταία 20 χρόνια υπάρχει σαφής αύξηση στην κατανάλωση οινοπνεύματος από το γυναικείο πληθυσμό. Από το 8% που ήταν η εκτίμηση για την γυναικεία κατάχρηση οινοπνευματώδους ποτού το 1966, το ποσοστό αυτό αυξήθηκε στο 35% το 2000. Ταυτόχρονα όμως διαπιστώνεται τάση μείωσης της χρήσης από νεότερη σε μεγαλύτερη ηλικία, τόσο στις ΗΠΑ όσο και στην Ευρώπη, ενώ τα περισσότερα προβλήματα σχετιζόμενα με τη κατανάλωση οινοπνεύματος αναφέρονται από γυναίκες ηλικίας 21 έως 34 ετών.

Φαίνεται ότι στην Ελλάδα οι γυναίκες πίνουν γενικά λιγότερο και πιο σποραδικά από τους άνδρες, σε αναλογία περίπου 1:3.

Όσον αφορά τα *ερευνητικά ερωτήματα* της έρευνας διαφαίνεται λοιπόν ότι οι άνδρες αποτελούν σε μεγάλο ποσοστό θύματα της σεξουαλικής βίας σε σχέση με τις γυναίκες. Ακόμη, η γενική κατανάλωση δεν έχει καμία σχέση με τη σεξουαλική επιθετικότητα. Ωστόσο, η κατανάλωση οινοπνευματώδους ποτού σε συνδυασμό με την σεξουαλική αλληλεπίδραση σε αρκετά μεγάλο ποσοστό μπορεί να συμβάλλει στην σεξουαλική επιθετικότητα. Όπως προέκυψε από τα ευρήματα της έρευνά μας τα άτομα που έχουν υποστεί σεξουαλικό εξαναγκασμό απευθύνονται σε μεγάλο ποσοστό σε κάποιο φίλο-η.

Τέλος οι συμμετέχοντες είναι πιο πιθανό να είναι στην ομάδα θύματος:

- όσο μεγαλύτερη είναι η αποδοχή της βίας
- όσο λιγότερο σεξουαλικά διεκδικητικοί και αν είναι
- όσο πιο μεγάλη είναι η κατανάλωση οινοπνεύματος
- όσο πιο συχνά πίνουν στο πλαίσιο των σεξουαλικών αλληλεπιδράσεων.

Τα αποτελέσματα πρέπει να διερευνηθούν περαιτέρω και να αξιοποιηθούν για την πρόληψη/αντιμετώπιση/καταπολέμηση του φαινομένου της σεξουαλικής βίας, καθώς αποτελούν μια προσπάθεια κατάδειξης της κατάστασης, ενώ παράλληλα πραγματοποιείται μια σύγκριση των ευρημάτων με αντίστοιχα ευρήματα άλλων χωρών προκειμένου να καταδειχθούν ομοιότητες και διαφορές σχετικά με την σεξουαλική βία- επιθετικότητα.

Γενικό συμπέρασμα

Τα αποτελέσματα της έρευνας όπως αυτά μελετήθηκαν και αναλύθηκαν δεν επιβεβαιώνουν, την πρώτη υπόθεση, η οποία μελετούσε το ότι οι γυναίκες είναι πιο συχνά θύματα σεξουαλικού εξαναγκασμού.

Η δεύτερη υπόθεση εργασίας που είχαμε θέσει αρχικά, αναφορικά με το ότι η συχνή κατανάλωση οινοπνεύματος στο πλαίσιο του σεξ σχετίζεται με την εκδήλωση σεξουαλικών πράξεων, επιβεβαιώθηκε.

Τέλος, αποδείχθηκε και η τρίτη υπόθεση εργασίας, ότι τα άτομα που ασκούν εξουσία ή έχουν μία «θέση» προβαίνουν συχνότερα σε πράξεις σεξουαλικού εξαναγκασμού.

7. ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

Κατά τη διάρκεια εκπόνησης της έρευνας μας, παρουσιάστηκαν ορισμένες δυσκολίες και περιορισμοί που δυσχέραιναν τη διαδικασία διεξαγωγής της. Αρχικά η παρούσα μελέτη πραγματοποιήθηκε σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή, επομένως αποτυπώνει την εικόνα της σεξουαλικής επιθετικότητας μιας δεδομένης χρονικής στιγμής χωρίς να δίνονται πληροφορίες για την μεταβολή του φαινομένου αυτού σε βάθος χρόνου. Επιπλέον, μια από τις βασικές της αδυναμίες είναι ο μικρός αριθμός του δείγματος, γεγονός που συντελεί στην αδυναμία γενίκευσης των αποτελεσμάτων στο γενικό πληθυσμό των σπουδαστών.

Ακόμη, αντιμετωπίσαμε κάποιες δυσκολίες, οι οποίες αφορούσαν στην αναζήτηση βιβλιογραφικών πηγών κυρίως από Έλληνες ερευνητές και οι οποίες αναφέρονταν κυρίως, στη σεξουαλική βία κατά των γυναικών, αυτό όμως ξεπεράστηκε γρήγορα αφού διαπιστώσαμε ότι υπήρχε αρκετή ξενόγλωσση βιβλιογραφία πάνω στο συγκεκριμένο ζήτημα. Επίσης, καθώς είχαμε λάβει το αγγλικό ημι-δομημένο ερωτηματολόγιο, έπρεπε να μεταφραστεί και να διαμορφωθεί κατάλληλα ώστε να μπορέσουμε να το μοιράσουμε στους συμμετέχοντες. Αυτή η διαδικασία υπήρξε λίγο χρονοβόρα μέχρι να μπορέσουμε να προχωρήσουμε στη διεξαγωγή της έρευνας. Ακόμη, μία σημαντική δυσκολία που προέκυψε, ήταν το να μπορέσουμε να βρούμε επαρκές δείγμα από ομοφυλόφιλους καθώς στην έρευνά μας είχαμε συμπεριλάβει και την σχέση με το ίδιο φύλο. Μετά από εκτεταμένη έρευνα σε αυτό το κομμάτι, δεν καταφέραμε να συγκεντρώσουμε ικανοποιητικό δείγμα, έτσι αποκλείσαμε αυτή την ενότητα με τους ομοφυλόφιλους και οτιδήποτε είχαμε θέσει στην εργασία μας, το οποίο σχετιζόταν με αυτό. Ως επιπρόσθετη δυσκολία πρέπει να αναφερθεί και το γεγονός ότι ορισμένα άτομα δεν απαντούσαν στο σύνολο των ερωτήσεων, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν κενά στην έρευνα, καθώς επίσης, σε κάποιες ερωτήσεις φάνηκε ότι ορισμένα άτομα δεν είχαν ξεκάθαρη εικόνα του περιεχομένου της ερώτησης με αποτέλεσμα να υπάρχει μία ασάφεια και να δημιουργούνται αντιφάσεις στην έρευνα μας. Αυτό αποτέλεσε μεγάλη δυσκολία για εμάς καθώς στα ευρήματά μας δημιουργήθηκαν κάποιες αντιφάσεις έτσι ώστε να μην μπορέσουμε να ξεκαθαρίσουμε πλήρως το τελικό αποτέλεσμα και να χρειάζεται περισσότερο διερεύνηση σε μελλοντικές μελέτες το ζήτημα της σεξουαλικής βίας.

Όσον αφορά στα ηθικά ζητήματα που αντιμετωπίσαμε κατά τη διεξαγωγή της έρευνας, αυτά αφορούσαν στη διατήρηση της ανωνυμίας του δείγματος. Η προσέγγιση των συμμετεχόντων ώστε να δεχτούν την εκπόνηση της έρευνας ήταν ένα κομμάτι στο οποίο έπρεπε να είμαστε ξεκάθαροι απέναντί τους. Αυτό συνέβη ενδεχομένως εξαιτίας του θέματος καθώς η διερεύνηση ευαίσθητων προσωπικών πληροφοριών δεν είναι πολύ εύκολη.

Για το λόγο αυτό, πριν την έναρξη της συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων διαβεβαιώσαμε τα άτομα, τα οποία επί το πλείστον ήταν φοιτητές/ φοιτήτριες, ότι η έρευνα είναι ανώνυμη και θα διατηρηθεί το απόρρητο των στοιχείων τους.

8. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Το φαινόμενο της σεξουαλικότητας των νέων είναι ένα ευαίσθητο θέμα που χρήζει ιδιαίτερης προσοχής, ιδίως όταν οι νέοι εμπλέκονται σε σεξουαλικές σχέσεις οι οποίες είναι βίαιες. Η πρόληψη είναι ο καλύτερος τρόπος αντιμετώπισης διαφόρων προβλημάτων και οι διάφορες παρεμβάσεις θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν για την πρόληψη και αντιμετώπιση του προβλήματος της σεξουαλικής επιθετικότητας.

Συγκεκριμένα προτείνεται:

- Ενημέρωση στους νέους μέσω της Σεξουαλικής Διαπαιδαγώγησης, με προγράμματα ευαισθητοποίησης, εκστρατείες πληροφόρησης, ενημέρωσης και εκπαίδευσης, τόσο εντός της σχολικής κοινότητας όσο και εκτος των σχολικών πλαισίων.
- Παροχή κατάλληλης και επαρκής εκπαίδευσης σε εκπαιδευτικούς ώστε να ενδυναμώσουν την αυτοπεποίθηση και τις δεξιότητές τους, με άμεση πρόσβαση σε εκπαιδευτικές μεθόδους και πληροφορίες. Οι κυβερνήσεις θα πρέπει να υποστηρίξουν την ένταξη του περιεχομένου της σεξουαλικής βίας στα προγράμματα κατάρτισης των εκπαιδευτικών όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων.
- Ενημέρωση των γονέων, οι οποίοι ειδικά στην περίπτωση της Ελλάδας χαρακτηρίζονται σε μεγάλο βαθμό αναλφάβητοι, αγνοώντας τις σοβαρές επιπτώσεις του προβλήματος. Οι γονείς αποσύρουν τα παιδιά τους από τα υποχρεωτικά προγράμματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, γεγονός το οποίο επηρεάζει το δικαίωμα των παιδιών στην εκπαίδευση σχετικά με το σώμα τους και το δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνει αποφάσεις που βασίζονται στη σωστή ενημέρωση.
- Απαραίτητη κρίνεται η εστίαση στις συμπεριφορές που σχετίζονται με τις σχέσεις των δύο φύλων, στις σεξουαλικές αλληλεπιδράσεις και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων γύρω από τη διαπραγμάτευση και επικοινωνία μέσα στις σχέσεις, ώστε να μπορούν οι νέοι να χειρίζονται αποτελεσματικά και να συμβάλουν στις πολιτικές διαδικασίες. Αυτό περιλαμβάνει επένδυση σε υποδομές, όπου οι νέοι θα συμμετέχουν και θα μοιράζονται τις

ιδέες και τα οράματά τους για την επίλυση του προβλήματος σε όλα τα επίπεδα, τοπικό, περιφερειακό και εθνικό.

- Μέτρα που θα στόχευαν στην πρόληψη επανάληψης τέτοιων συμβάντων. Δημιουργία προγραμμάτων που θα παρείχαν συμβουλευτική υποστήριξη και υπηρεσίες υγείας που θα μπορούσαν να βοηθήσουν το θύμα και την οικογένειά του να αντιμετωπίσει την τραυματική κατάστασή του.

Στην έρευνα αυτή, είναι σημαντικό να αναφερθούμε στον ενεργό ρόλο της κοινωνικής εργασίας για την πρόληψη καθώς και απέναντι στα θύματα μιας ανεπιθύμητης σεξουαλικής εμπειρίας ως αντιμετώπιση τέτοιων γεγονότων.

Αναλυτικότερα, ο κλινικός κοινωνικός λειτουργός καλείται να αναλάβει διάφορους και σημαντικούς ρόλους (συμβουλευτικός, υποστηρικτικός, καθοδηγητικός, συνηγόρος, μεσολαβητικός κ.τ.λ.) κατά τη διαδικασία άσκησης της κοινωνικής εργασίας, σύμφωνα πάντα με τους κανόνες δεοντολογίας του επαγγέλματος που ασκεί όσον αφορά την προστασία του εξυπηρετούμενου αλλά και την περιφρούρηση του κύρους του επαγγέλματος και τέλος, σύμφωνα με το πλαίσιο στο οποίο εφαρμόζεται το έργο του. Οι θεμελιώδεις αρχές της κοινωνικής εργασίας, σύμφωνα με τους Compton και Galaway (1980) είναι ο σεβασμός για την αξιοπρέπεια και τη μοναδικότητα του ατόμου και η αυτοδιάθεση, που σημαίνει ότι ο εξυπηρετούμενος ενθαρρύνεται να αποφασίζει για τα θέματά του με την ελπίδα ότι οι αποφάσεις είναι υπεύθυνες και σύμφωνες με το καλό της κοινότητας (Compton, Galaway, 1980, ανάφ στο Δημοπούλου, 2006:77).

Ο κοινωνικός λειτουργός ανασυκροτεί το εγώ του ατόμου, υποβοηθά, ενδυναμώνει, προωθεί τόσο τα ίδια τα άτομα, όσο και τις οικογένειές τους, τις ομάδες, τις κοινότητες, στη βελτίωση της κοινωνικής τους λειτουργικότητας (Σταθόπουλος, 2000, ανάφ. στο Δημοπούλου, 2006).

Ο κοινωνικός λειτουργός υιοθετεί ποικίλους ρόλους, όπως:

- Συμβουλευτικό
- Υποστηρικτικό
- Καθοδηγητικό
- Μεσολαβητικό
- Παρακινητικό
- Συνηγόρου
- Απολογητικός

- Εμφυχωτικός
- Μέλος διεπιστημονικής ομάδας
- Διαχειριστή περιπτώσεων (Καλλινικάκη,1998) .

Για την πρόληψη γεγονότων όπως της ανεπιθύμητης σεξουαλικής εμπειρίας, ο κοινωνικός λειτουργός, αναλαμβάνει διάφορους ρόλους ανάλογα με την περίπτωση. Ιδιαίτερα, θα σταθούμε σε ρόλους που είναι σημαντικοί έτσι ώστε να προληφθούν γεγονότα σεξουαλικής επιθετικότητας. Συγκεκριμένα, θα αναφερθούμε εκτενέστερα στους εξής ρόλους:

- **Απολογητικός.** Συλλέγει πληροφορίες και αξιολογεί προβλήματα. Βασισμένος στα συμπεράσματά του, λαμβάνει αποφάσεις για παρέμβαση και εκτιμά την έκβαση των εισηγήσεων και των παρεμβάσεων του.
- **Εμφυχωτικός.** Υποστηρίζει, παρακινεί, ενθαρρύνει, προτείνει και προτρέπει τα άτομα να δοκιμάσουν νέους ή εναλλακτικούς τρόπους προσέγγισης των κοινωνικών συνθηκών, ή ακόμα να αναλάβουν νέους ρόλους για να αποκτήσουν τη δύναμη και τα αναγκαία μέσα για την κάλυψη των αναγκών τους.
- **Μέλος διεπιστημονικής ομάδας.** Ως μέλος της διεπιστημονικής ομάδας, συνεργάζεται με άλλους επαγγελματίες, π.χ. ψυχολόγους, ψυχιάτρους, ιατρούς, νοσηλευτές, κ.ά., ή με το προσωπικό μιας υπηρεσίας της κοινότητας με στόχο την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση ενός προβλήματος. Ο ρόλος αυτός είναι καίριας σημασίας καθώς, όπως σημειώνει ο Δαμίγος (2003), οι ρόλοι όλων των εργαζομένων μέσα στα πλαίσια της ψυχικής υγείας πρέπει να είναι ξεκάθαροι και συμπληρωματικοί. Είναι σημαντικό το κάθε μέλος του προσωπικού να γνωρίζει τα όριά του γιατί αυτό βοηθά το άτομο να ανακαλύψει τη θέση που κατέχει μέσα στο σχέδιο. Το στάδιο αυτό είναι πρωταρχικής σημασίας για την προκαταρκτική φάση της εκτίμησης προτεραιοτήτων. Και συμπληρώνει ότι κανένας δεν μπορεί να έχει απαντήσεις για όλα τα θέματα, όταν παρουσιάζεται ένα πρόβλημα μπορεί να καταφύγει για βοήθεια και συμβουλή στα υπόλοιπα μέλη, αυτό συνιστά και τη δύναμη της ομάδας.

Ακόμα, σημαντικά και απαραίτητα είναι:

- η κατανόηση,
- η διαμεσολάβηση ανάμεσα στους θεσμούς και στους ανθρώπους,

- η συμπαράσταση,
- η αντιμετώπιση κρίσιμων καταστάσεων,
- η επίλυση ειδικών θεμάτων,
- η διερεύνηση των αναγκών με τα κατάλληλα μέσα (κοινωνικά ιστορικά, έρευνα-δράση, κ.α.),
- η ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των ατόμων που απαιτούν χρόνο για να αποφέρουν το επιθυμητό και προσδοκώμενο αποτέλεσμα.

Τα ευρήματα της έρευνάς μας έδειξαν ότι οι άνδρες έχουν υπάρξει θύματα σεξουαλικής βίας σε μεγάλο ποσοστό, σε σχέση με τις γυναίκες. Στην κοινωνία μας η σεξουαλική κακοποίηση των ανδρών αποτελεί ένα θέμα-ταμπού, άγνοιας και ελλιπούς πληροφόρησης, για το οποίο όλοι αποφεύγουν να μιλούν. Σύμφωνα με έρευνες, πολλές φορές οι άνδρες που έχουν υποστεί βιασμό από γυναίκες δεν μπορούν να μιλήσουν για την επίθεση αν δε λάβουν ψυχολογική θεραπεία. Συχνά βιώνουν συναισθηματική δυσφορία, άγχος σεξουαλικής επίδοσης, συναισθήματα ανεπάρκειας και σεξουαλικά προβλήματα. Άλλες μελέτες έχουν αναφέρει ότι οι άνδρες που υφίστανται σεξουαλική επίθεση συχνά βιώνουν μακροπρόθεσμες συναισθηματικές και σεξουαλικές συνέπειες, όπως ακριβώς συμβαίνει και σε γυναίκες θύματα σεξουαλικής επίθεσης.

Η θεραπευτική διαδικασία αποτελείται από στάδια και παρόλο που τα στάδια αυτά εμφανίζουν διαφορετικά χαρακτηριστικά το ένα από το άλλο, σπάνια παρουσιάζονται ξεχωριστά το ένα από το άλλο ή ακολουθούνε μία συγκεκριμένη πορεία.

1^ο στάδιο: η σεξουαλική κακοποίηση απασχολεί σε μόνιμη βάση τη σκέψη και τα λόγια του κακοποιημένου ατόμου. Κάποιες χρήσιμες συμβουλές του θεραπευτή είναι να βοηθήσει τον επιζώντα να γνωρίσει ότι αυτό το στάδιο κάποτε θα τελειώσει, να αναζητήσει την ύπαρξη άλλων ανθρώπων γύρω του με τους οποίους να μπορεί να μιλάει, να συνειδητοποιήσει ότι δεν είναι τρελός, να πιστέψει σε κάτι μεγαλύτερο από αυτόν κ.α.

2^ο στάδιο: Στάδιο της ανάμνησης. Χρήσιμο σε αυτή την περίπτωση είναι ο θεραπευτής να παρεναίσει το άτομο:

- να αποφύγει να ελέγχει τις μνήμες του,
- να βρει κάποιο μέρος του σπιτιού όπου νιώθει ασφάλεια,
- να αναζητήσει κάποιο άτομο όπου να μπορέσει να τον ακούσει και να τον στηρίξει,

- να αντισταθεί στη χρήση εξαρτισιογόνων ουσιών ή φαγητού για να απαλύνει τη θύμηση του τραύματος,
- να δεχτεί ότι χρειάζεται χρόνος για να θεραπευτεί.

3^ο στάδιο: Για πολλά σεξουαλικά κακοποιημένα άτομα η άρνηση και η επιμονή στην άρνηση της κακοποίησης, αποτελεί ένα επιπλέον συνηθισμένο στάδιο που χρήζει βοήθειας. Αν το άτομο είναι αβέβαιο για την κακοποίηση είναι σημαντικό:

- να μη βιαστεί, να μην αφήσει κάποιον άλλο να τον σπρώξει στο να πάρει μία κατεύθυνση ή να βάλει κάποια ταμπέλα,
- να εξερευνήσει την ιστορία του, τα συναισθήματά του, να εμπιστευτεί τον εαυτό του.

Ένα βασικό κομμάτι της ανάρρωσης από τη σεξουαλική κακοποίηση είναι να σπάσει το άτομο τη σιωπή του. Οι ακόλουθες εξηγήσεις μπορούν να δοθούν όταν αφήνει κάποιος ένα άτομο να ακούσει ο άλλος τι έχει ζήσει τότε:

- ξεκινάει μία διαδικασία αλλαγής βασική στην ανάρρωση,
- ξεφεύγει από την ντροπή και τη μυστικότητα που τον κρατάει απομονωμένο,
- ξεπερνάει την άρνηση και αναγνωρίζει την αλήθεια της κακοποίησης του,
- αυξάνει τις πιθανότητες να κερδίσει κατανόηση και βοήθεια .

Δύο από τα πιο συχνά συναισθήματα που καλλιεργούνται μέσα στην κακοποίηση είναι η ενοχή και η ντροπή. Εκείνο που είναι χρήσιμο να γνωρίζει ή να θυμηθεί ο κακοποιημένος ενήλικας έτσι ώστε να μειωθούν τα παραπάνω συναισθήματα είναι το ότι κατά τη διάρκεια της κακοποίησης:

- δεν είχε τον έλεγχο, δεν μπορούσε να προστατέψει τον εαυτό του,
- είχε μεγάλη ανάγκη από προσοχή, ζεστασιά και τρυφερότητα και θα έδινε τα πάντα για να τα αποκτήσει,
- εκπαιδεύτηκε στο να μη λέει «όχι»,
- είχε πιθανόν σεξουαλικό ερεθισμό καθότι τα σώματά μας είναι μαθημένα στο να ερεθίζονται και να αντιδράνε με ευχαρίστηση στη σεξουαλική επαφή.

Η ντροπή της κακοποίησης προκειμένου να αντιμετωπιστεί, συστήνεται στο άτομο:

- να μιλήσει,

- να ενταχθεί σε μία ομάδα ατόμων που έχουν σεξουαλικά κακοποιηθεί,
- να μιλήσει δημόσια,
- να δουλέψει σε προγράμματα αποφυγής βιασμού ή παρόμοιους χώρους,
- να ξοδέψει χρόνο με παιδιά ώστε να θυμηθεί πως είναι να είσαι παιδί.

Υπάρχει ένα κομμάτι στα κακοποιημένα άτομα το οποίο είναι το παιδί μέσα τους. Αυτό το παιδί στην πραγματικότητα είναι ακόμα το τρομαγμένο θύμα, το θύμα που ζει τη ζωή του μέσα στον πόνο και τη ντροπή και που πολλές φορές σήμερα αγνοείται ή μισείται.

Μέρος της θεραπείας είναι :

- να το δεχτεί ως κομμάτι του,
- να έρθει σε επαφή με φωτογραφίες από την παιδική του ηλικία ή και με παιδιά ώστε να θυμηθεί πως υπήρξε ως παιδί,
- να γράψει ένα γράμμα σε αυτό το παραμελημένο παιδί/θύμα,
- να φανταστεί κάποιο άλλο ίδιας ηλικίας, σεξουαλικά κακοποιημένο παιδί, και να προσπαθήσει με εκείνο να έρθει σε επαφή.

Όσον αφορά το συναίσθημα του θυμού ο θεραπευτής βοηθάει το άτομο να εκδηλώσει το θυμό του και τη θλίψη που νιώθει. Προτρέπει το κακοποιημένο άτομο:

- να φανταστεί κάποιο παιδί που αγαπά να του φέρονται όπως του φερθηκαν,
- να διαβάσει τα γραπτά άλλων επιζώντων,
- να ακούσει τις ιστορίες τους σε συνέδρια ή ομάδες στήριξης.

Η θεραπεία μπορεί να περιέχει συνδυασμό φαρμακοθεραπείας(αντικαταθλιπτικά π.χ. σερταλίνη, εσιταλοπράμη κ.α.), υποστηρικτικής ψυχοθεραπείας, γνωσιακής-συμπεριφορικής θεραπείας και ψυχοεκπαίδευση.

Απαιτείται συνεχή προσπάθεια και ανάπτυξη. Υπάρχει κάποια στιγμή που το άτομο ξαφνικά νιώθει πως έχει φτάσει εκεί που ήθελε να φτάσει, που η θεραπεία μπορεί να τελειώσει. Είναι η στιγμή που το κακοποιημένο άτομο δεν νιώθει πλέον θύμα, αναγνωρίζει πως οι δυνάμεις του υπερτερούν του τραύματος, νιώθει ασφαλή και δυνατό, σταματάει να υποφέρει όλη την ώρα κ.α(Γιωτάκος και Πρεκατέ, 2008).

Βιβλιογραφία

Ελληνική βιβλιογραφία

- Αδαμάκη, Ν. (2001) *Εγχειρίδιο για τις κακοποιημένες γυναίκες*. Αθήνα: Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ).
- Άντμαν Μαρί Ελίζαμπεθ, (1990), *Βία και πονηριά*, Αθήνα: Καστανιώτη.
- Αρτινοπούλου Β., Φαρσεδάκης Ι., (2003), *Ενδο-οικογενειακή βία κατά των γυναικών στην Ελλάδα*, ΚΕΘΙ.
- Βουϊδάσκης, Β. (1987) *Η επιθετικότητα σαν κοινωνικό πρόβλημα στην οικογένεια και το σχολείο : (συμβολή στην κοινωνιολογία της παιδείας)*. 2η εκδ.Αθήνα : Γρηγόρης.
- Γαλανός, Γ. (1977) *Το τέλος της κοινωνιολογίας του σεξ και η ψυχοπαθολογία της κοινωνικής ζωής : Μάρξ, Φρόυντ, Ράιχ, Μαρκούζε*, Αθήνα : Μπουκουμάνης.
- Γιωτάκος, Ο.(2004) *Σεξουαλική επιθετικότητα και Παραφιλίες*. Αθήνα: ΒΗΤΑ Ιατρικές Εκδόσεις ΜΕΠΕ.
- Γιωτάκος Ο., Τσιλιάκου Μ.(2008) *Βιασμός*, Αθήνα: Αρχιπέλαγος.
- Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κατά της Βίας, Πετρουλάκη, Κ. &Τσιριγιώτη, Α.&Κουβέλη, Ε.& Σωτηρίου, Π.(2013) *Οδηγός «Απόδρασης» από μία Βίαιη Σχέση*. Αθήνα: Σοκόλη-Κουλεδάκη, www.antiviolence-net.eu.
- Ζαϊμάκης Ι., (2002) *Κοινοτική Εργασία και Τοπικές Κοινωνίες*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα
- Κακλαμανάκη, Ρ. (2007) *Η γυναίκα χτες και σήμερα : ισονομία, ισότητα, αλλά και διαφορετικότητα*. Αθήνα : Κέδρος.
- Καλλινικάκη, Θ. (1998) *Κοινωνική Εργασία, Εισαγωγή στη Θεωρία και την Πρακτική της Κοινωνικής Εργασίας*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
- Καταρντζη, Ε. (2003) *Τα στερεότυπα του ρόλου των φύλων*. Αθήνα: Κυριακίδη
- Μάνου Ν. (1997) *Βασικά Στοιχεία Κλινικής Ψυχιατρικής*. 2^η εκδ. Θεσσαλονίκη:University Studio Press
- Μερτζιάνη, Ε.(2008) *Πεποιθήσεις εφήβων μαθητών και μαθητριών για το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης στις μεταξύ τους σχέσεις*. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

- Μιμής, Δ.(1983) *Κοινωνική ψυχολογία : θεωρητική και εφαρμοσμένη*. Αθήνα : Δάνιας.
- Παπακωνσταντής, Γ. (2001) *Στοιχεία εγκληματολογίας & αντεγκληματικής πολιτικής* Αθήνα, Κομοτηνή : Σάκκουλας.
- Πιντέρης, Γ. (1996) *Όταν μια σχέση γίνεται έμμονη ιδέα* 1η εκδ.Αθήνα : Θυμάρι.
- Σταθόπουλος Π. (1996) *Κοινωνική πρόνοια*, Αθήνα:Ελληνικά γράμματα.
- Τζαμαλούκα, Γ.(2011) *Αναζήτηση ανδρικής ταυτότητας. Τι είναι ομοφυλοφιλία;* Αθήνα : Κάκτος.
- Τσαούσης, Δ.(2006) *Η κοινωνία του ανθρώπου : εισαγωγή στην κοινωνιολογία*. 19η εκδ. Αθήνα : Gutenberg.
- Τσιγκρής, Α. (1996) *Βιασμός: Το Αθέατο Έγκλημα*, Σακκουλά: Αθήνα- Κομοτηνή.
- Τσιγκρής, Α. (2000) *Τα σεξουαλικά εγκλήματα: Εγκληματολογικές προσεγγίσεις της σεξουαλικής βίας*, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα.
- Χατζηφωτίου, Σ. (2005) *Ενδοοικογενειακή Βία Κατά των Γυναικών και Παιδιών*, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις: Τζιόλα.

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

- Abbey, A. (1991) *Acquaintance Rape and Alcohol Consumption on College Campuses*, PhD, *Journal of American College Health*. Vol. 39.
- Allison, J. A. & Writesman, L. S.(1993) *Sexual aggression toward women*.
- Anderson, C. & Anderson, K. (2008): *Men Who Target Women: Specificity of Target ,Generality of Aggressive Behavior: AGGRESSIVE BEHAVIOR* Volume 34, pages 605–622.
- Archer, J. (2009) *Does sexual selection explain human sex differences in aggression?* BEHAVIORAL AND BRAIN SCIENCES, 32, 249–311, doi:10.1017/S0140525X09990951 School of Psychology, University of Central Lancashire, Preston PR1 2HE, United Kingdom
- Abbey, A. (2008) *Alcohol and Sexual Violence Perpetration* ανακτημένο από: www.vawnet.org

- Bridges, A.& Wosnitzer, R. & Scharrer, E.& Sun, C. & Liberman, R. (2010) : *Aggression and Sexual Behaviour in Best-Selling Pornography Videos-A Content Analysis Update : Violence Against Women* 2010 16: 1065 , DOI:10.1177/1077801210382866 <http://vaw.sagepub.com/>
- Burton, D.& Duty, K. & Leibowitz, G. (2011): *Differences between Sexually Victimized and Nonsexually Victimized Male Adolescent Sexual Abusers: 92 Developmental Antecedents and Behavioral Comparisons*, Journal of Child Sexual Abuse, 20:1, 77-93
- Davis, K.& Norris, J.& George, W.& Martell, J.& Heiman, J. (2006) *Men's Likelihood of Sexual Aggression: The Influence of Alcohol, Sexual Arousal, and Violent Pornography*, Department of Psychology, University of Washington, Seattle & University Indiana: Volume 32, pages 581–589.
- Gross, A.& Winslett, A.& Roberts, M. & Gohm C. (2006) *An Examination of Sexual Violence Against College Women* DOI: 10.1177/1077801205277358 *Violence Against Women* 2006 12: 288 <http://vaw.sagepub.com/content/12/3/288>
- Jewkes, R. (1996) *Prevalence of emotional, physical and sexual abuse of women in three South African provinces*. South Africa Medical Journal. 91:421-428.
- Ménard, K.& Gordon, C. & Hall, N.& Phung, A.& Ghebrial, M. & Martin, L. (2003) : *Gender Differences in Sexual Harassment and Coercion in College Students :Developmental, Individual, and Situational Determinants*, *J Interpers Violence* 2003 18: 1222 DOI: 10.1177/0886260503256654
- Morokoff, P. J.& Quina, K.& Harlow, L.L.& Whitmire, L.& Grimley, D.M.& Gibson, P.R. & Burkholder, G.J (1997) *Sexual Assertiveness Scale (SAS) for women: Development and validation*, Journal of Personality and Social Psychology
- Price, L. E. & Byers, E. S, (1999) *The Attitudes Towards Dating Violence Scales: Development and initial validation*. Journal of Family Violence

Μεταφρασμένη βιβλιογραφία

- Διεθνές Συνέδριο Σημειωτικής και Ψυχανάλυσης. (1989) *Η βία μεταφρ.* Ράλλη, Ι. και Χατζηδημού, Ρ. Αθήνα : Χατζηνικολής
- Barlow, D. & Durand, M. *Ψυχολογία και παθολογική συμπεριφορά : μια σύνθετη βιοψυχοκοινωνική προσέγγιση (Abnormal psychology :an integrative approach.)* μεταφρ. Μπαρμπάτση, Μ., επιμ. Μεσσήνης, Λ. 2η εκδ. Αθήνα : Έλλην.
- Fargie, M.(1984) *Ο βιασμός.* Μετάφρ. Νικολοπούλου Β. Αθήνα : Νέα Σύνορα.
- Freud, S.(1974) *Ψυχολογία της ερωτικής ζωής (Beitrage zur psychologie des liebeslebens)* μεταφρ. Βαμβαλή, Γ. Αθήνα : Επίκουρος.
- Giddens, A. (2002) *Κοινωνιολογία (Sociology)* μετάφρ. και επιμ. Τσαούσης, Δ. 1η εκδ. Αθήνα : Gutenberg.
- Herman, J. (1996) *Η βία : επακόλουθα ψυχικά τραύματα, θεραπεία (Trauma and recovery)* μεταφρ. Νάντσου, Ε. 2η εκδ. Αθήνα : Θετίλη.
- Hirigoyen, M.(2006) *Η κακοποιημένη γυναίκα : η βία μέσα στο ζευγάρι* μεταφρ. Λυκούδης, Μ. Αθήνα : Πατάκης.
- Hirigoyen, M. (1993) *Η ηθική παρενόχληση : η διαστροφική βία στην καθημερινή (La harcelement moral) .* Μεταφρ. Γεωργιάδου Μ. 6η εκδ. Αθήνα : Πατάκης.
- Kring A. M.& Davison G.C.& Neale J.M.& Johnson, S. L. (2010). *Ψυχοπαθολογία* (Επιμ. Αυδή Ε. & Ρούση Π.). Αθήνα: Γ. Δάρδανος - Κ. Δάρδανος Ο.Ε.
- Sadock, B.& Sadock, V. (2004) *Εγχειρίδιο κλινικής ψυχιατρικής (Kaplan & Sadock's pocket handbook of clinical psychiatry* Μεταφρ. Ματσούκας, Θ. 3η εκδ. Αθήνα:Παρισιάνος.
- Storr, A. (1979) *Ανθρώπινη επιθετικότητα (Human aggression),* μεταφρ. Λώμη, Μ. Αθήνα : Γλάρος,.
- Thio, A. (2003) *Παρεκκλίνουσα συμπεριφορά (Deviant behavior) .* μεταφρ. Μπαρμπάτση, Μ., επιμ. Τσουραμάνης, Χ. 4η εκδ.Αθήνα : Έλλην.

- Walker, L.(1989) *Η κακοποιημένη*, μετάφρ. Τάσος Ανθουλιάς, Αθήνα : Ελληνικά Γράμματα.

Ηλεκτρονική βιβλιογραφία

- Ασημάκης, Π.& Ευαγγέλου, Β.& Τζαμαλούκα, Γ.& Χατζηφωτίου, Σ.& Χλιαουτάκης, Ι.(2009) Η σεξουαλική παρενόχληση ως φαινόμενο θυματοποίησης μεταξύ μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
http://cyrus.tcdn.teicrete.gr/LinkClick.aspx?fileticket=_jpsUMDPks0%3D&tabid=1089
[πρόσβαση 07 Μαΐου 2012].
- Κουρούσιας, Κ. &Περάκης, Μ.(2011) Πόσο...διαστροφικός είστε;
<http://www.kamarinia.gr/article/item/165870-poso-diastraphikos-eiste> [πρόσβαση 05 Μαΐου 2012] .
- «Καινοτομία Έρευνα και Τεχνολογία» Καινοτομία. 25.
<http://www.ekt.gr/content/img/product/82586/22-25.pdf> [πρόσβαση 07 Μαΐου 2012]
- Λυράκης, Δ. (2011) Κρίση και Επιθετικότητα <http://www.lyrakos.gr/index.php/news/109-ktisi-kai-epithetikotita>. [πρόσβαση 05 Μαΐου 2012]
- Παπάνης,Ε. (2010) *Η επίδραση των σκηνών βίας και σεξ στην τηλεόραση και το διαδίκτυο*
<http://epapanis.blogspot.gr/2010/09/blog-post.html> [πρόσβαση 1 Δεκεμβρίου 2013]
- <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/9325594> [πρόσβαση 10 Μαΐου 2012]
- www.w-lab.de/ysav.html [πρόσβαση 01 Απριλίου 2012]
- http://www.antigone.gr/en/projects/files/project_deliverables/ALF_GREEK_national_report.pdf [πρόσβαση 10 Μαΐου 2012]
- <http://www.un.org> [πρόσβαση 10 Μαΐου 2012]
- <http://el.wikipedia.org> [πρόσβαση 05 Απριλίου 2012]
- www.therapy.net [πρόσβαση 05 Απριλίου 2012]
- www.unh.edu/newsdocs2006/unwantedsexualexperiences [πρόσβαση 10 Μαΐου 2012]

- www.kethi.gr [πρόσβαση 05 Απριλίου 2012]
- www.medinstgenderstudies.org/wp-content/uploads/politis-17_11_2007 [πρόσβαση 10 Απριλίου 2012]
- <http://www.klimaka.org.gr/newsite/library/psycho/menu14.html> [πρόσβαση 10 Μαΐου 2012]
- www.psyhealth.gr [πρόσβαση 05 Φεβρουαρίου 2012]
- www.ziseksana.gr [πρόσβαση 12 Φεβρουαρίου 2012]
- www.obrela.gr [πρόσβαση 14 Φεβρουαρίου 2012]
- <http://www.imop.gr/FC86B6B6.el.aspx> [πρόσβαση 16 Μαΐου 2012]
- http://www.wavaw.ca/index.cfm?page_id=21 [πρόσβαση 16 Μαΐου 2012]
- http://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/SV_factsheet-a.pdf [πρόσβαση 20 Μαΐου 2012]
- <http://www.odyssey.com.cy/main/default.aspx?tabID=145&itemID=2329&mid=1804> [πρόσβαση (18 Οκτωβρίου 2012)].
- <http://www.marshall.edu/wpmu/wcenter/sexual-assault/types-of-sexual-assault/> [πρόσβαση 18 Οκτωβρίου 2012].
- <http://www.soroptimist.org/trafficking/faq.html> [πρόσβαση 18 Οκτωβρίου 2012].
- <http://www.gov.nl.ca/VPI/types/index.html> [πρόσβαση 21 Νοεμβρίου 2012].
- <http://www.klimaka.org.gr> [πρόσβαση 21 Νοεμβρίου 2012].
- <http://swc.osu.edu/sexual-violence-education-and-support-sves/alcohol-otherdrugs-and-sexual-assault/#behavior> [πρόσβαση 15 Νοεμβρίου 2012].
- <http://www.obrela.gr> [πρόσβαση 3 Αυγούστου 2012].
- www.pubmed.com [πρόσβαση 20 Οκτωβρίου 2012].
- http://www.grsr.gr/preview.php?c_id=274 [πρόσβαση 5 Φεβρουαρίου 2012].
- <http://1kesyp-v.thess.sch.gr/eisigiseisEsperidas/060531EishghshArkoumanh.pdf> [πρόσβαση 19 Νοεμβρίου 2013].

- http://www.kethi.gr/attachments/126_GYNAIKES_SYMMETOXH_KLPA.pdf
[πρόσβαση 19 Νοεμβρίου 2013].
- <http://www.odyssey.com.cy/main/default.aspx?tabID=145&itemID=2329&mid=1804> [πρόσβαση 20 Νοεμβρίου 2013].
- <http://www.psychology.gr/kliniki-psyxologia-psixikes-astheneies/438-2012-08-30-11-44-49.html> [πρόσβαση 5 Ιανουαρίου 2014].
- <http://kissmygrass.gr/2545/λεκτική-επικοινωνιακή-βία-και-πώς-την/> [πρόσβαση 5 Ιανουαρίου 2014].
- http://eureka.lib.teithe.gr:8080/bitstream/handle/10184/378/toup_pap_c4.pdf?sequence=9 [πρόσβαση 16 Δεκεμβρίου 2013].
- <https://www.ucy.ac.cy/fmweb/el/tomeas-foiththkhs-merimnas/counseling-office/9-gr-articles/62-violence> [πρόσβαση 23 Νοεμβρίου 2013].
- <http://www.sapphogr.net/support/via/morfes.html> [πρόσβαση 13 Οκτωβρίου 2013].
- <http://obrela.gr/wp-content/uploads/2008/01/viasmos1.pdf> [πρόσβαση 13 Οκτωβρίου 2013].
- <http://www.experimentalphysiology.gr/UserFiles/Research/child%20abuseLO.pdf>
[πρόσβαση 18 Ιανουαρίου 2014].
- <http://www.lykeio-kontariotissas.gr/project/index.php/en/2012-03-05-19-07-03/1/2012-03-01-21-42-46/28-2012-03-08-19-50-09/80-2012-03-29-08-37-09> [πρόσβαση 17 Ιανουαρίου 2014].
- http://obrela.gr/wp-content/uploads/2004/01/SEXUALIKH_PARAFILIES.pdf
[πρόσβαση 13 Οκτωβρίου 2013].
- <http://1kesyp-v.thess.sch.gr/eisigiseisEsperidas/060531EishghshArkoumanh.pdf>
[πρόσβαση 22 Ιανουαρίου 2013].
- <http://www.fylopedia.uoa.gr/~fylopedia/index.php/> [πρόσβαση 22 Ιανουαρίου 2014].
- <http://pubpages.unh.edu/~mas2/ID45-PR45.pdf> [πρόσβαση 22 Ιανουαρίου 2014].
- <http://d-nb.info/1046725912/34> [πρόσβαση 22 Ιανουαρίου 2014].

- http://www.frameworksinstitute.org/assets/files/PDF_sexualviolence/AmericanPerceptionsofSexualViolence.pdf [πρόσβαση 18 Νοεμβρίου 2013].
- http://afigisizois.wordpress.com/category/ζ-_-αρχαιο-_-εργασιασ-υυχολογια/τραυματικες-εμπειριες-ζωης/ [πρόσβαση 7 Φεβρουαρίου 2014].
- http://ysav.rutgerswpf.org/sites/default/files/ESAP_2013_Online2.pdf [πρόσβαση 18 Δεκεμβρίου 2013].
- <http://www.cdc.gov/violenceprevention/sexualviolence/riskprotectivefactors.html> [πρόσβαση 18 Δεκεμβρίου 2013].
- http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/global_campaign/en/chap6.pdf [πρόσβαση 18 Δεκεμβρίου 2013].

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

1. Έγκριση απόφασης πρωτόκολου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΡΗΤΗΣ

ΑΤΕΛΩΣ
(άρθρο 13 Ν.2579/98)

Σχολή Σ.Ε.Υ.Π.
Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας
Πληροφορ.: Μαστοράκη Άννα
Τηλέφ.: 2810379534-379536
Τ.Θ.:1939
Τ.Κ.:71004
Ηράκλειο Κρήτης

Ηράκλειο, 4/9/2012

Αρ. Πρωτ.:31/5/2012

ΠΡΟΣ:
Παπαδόκη Ειρήνη
Σκαρβελάκη Μαρία

Κοιν.: Επιβλέπων καθηγητής
Ι.Χλωουτάκης

ΘΕΜΑ: Ανάθεση εκπόνηση Πτυχιακής Εργασίας.

Ανατίθεται με την υπ' αριθμό **285Α** της 9/7/2012 πράξη Συμβουλίου του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας η εκπόνηση Πτυχιακής εργασίας, στους:

Παπαδόκη Ειρήνη
Σκαρβελάκη Μαρία

με θέμα: «Αντιπθόμητη σεξουαλική εμπορία σε νέους άνδρες και νέες γυναίκες ηλικίας 18 έως 25 ετών στο Ν.Ηρακλείου», κατόπιν πρότασης του Α' Τομέα.

Ο εκπαιδευτικός που θα επιβλέπει την Πτυχιακή Εργασία θα είναι ο/η κ. **Ι.Χλωουτάκης**.

Παρατηρήσεις:

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η υποβολή της Πτυχιακής Εργασίας πρέπει να γίνεται στις καθορισμένες από το Τμήμα ημ/νίες. Η παρουσίαση της Π.Ε θα γίνεται σε προφορική περίληψη & ΟΧΙ αντίγραφο. Η αίτηση για την υποβολή της Π.Ε. πρέπει να συνοδεύεται από 4 αντίτυπα, 2 CD & από την απόφαση για ανάθεση εκπόνησης Π.Ε.

Η Προϊσταμένη του Τμήματος

2. Ερωτηματολόγιο έρευνας

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ - ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ**

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Ανεπιθύμητη σεξουαλική εμπειρία στους νέους άνδρες και νέες γυναίκες ηλικίας 18 έως
25 ετών στο Νομό Ηρακλείου»**

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Έκδοση για άνδρες

Σπουδάστριες: Σκαρβελάκη Μαρία

Παπαδάκη Ειρήνη

Επιβλέπων καθηγητής: Χλιαουτάκης Ιωάννης

ΗΡΑΚΛΕΙΟ

2014

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αγαπητέ συμμετέχοντα,

Το παρόν ερωτηματολόγιο διαμορφώθηκε για την εκπόνηση πτυχιακής εργασίας με θέμα «Ανεπιθύμητη σεξουαλική εμπειρία στους νέους άνδρες και νέες γυναίκες ηλικίας 18 έως 25 ετών στο Νομό Ηρακλείου», για το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του ΤΕΙ Κρήτης. Η έρευνα ασχολείται με τις ανεπιθύμητες σεξουαλικές εμπειρίες μεταξύ νέων ανθρώπων στην Ελλάδα. Στις σελίδες που ακολουθούν, θα σας θέσουμε μια σειρά από ερωτήματα σχετικά με ανεπιθύμητες σεξουαλικές εμπειρίες που μπορεί να είχατε από την ηλικία των 15 ετών.

Πριν την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου θα πρέπει να γνωρίζετε τα παρακάτω:

- A) Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου είναι προαιρετική
- B) Οι πληροφορίες που θα δώσετε είναι εμπιστευτικές και ανώνυμες
- Γ) Οι πληροφορίες που θα δώσετε θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για ερευνητικούς σκοπούς.

Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για το χρόνο σας.

Με εκτίμηση,

Επιβλέπων Καθηγητής

Χλιαουτάκης Ιωάννης

Εκπαιδευόμενοι κοινωνικοί λειτουργοί

Παπαδάκη Ειρήνη

Σκαρβελάκη Μαρία

Στο ερωτηματολόγιο αυτό θα θέλαμε να σας ρωτήσουμε σχετικά με **ανεπιθύμητες σεξουαλικές εμπειρίες**.

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΗ

Με τον όρο «μη-συναινετική» εννοούμε σεξουαλικές επαφές, όπου αναγκαστήκατε να συμμετάσχετε σε σεξουαλικές πράξεις με μία **γυναίκα ενάντια στη θέλησή σας**, γιατί η γυναίκα ...

χρησιμοποίησε ή απείλησε να(π.χ., κρατώντας σας κάτω, απειλώντας χρησιμοποιήσει σωματικό εξαναγκασμό : σας με ένα όπλο)
εκμεταλλεύτηκε το γεγονός ότι δεν είστε(π.χ., γιατί είχατε καταναλώσει υπερβολικά σε θέση να αντισταθείτε : πολύ αλκοόλ ή ναρκωτικές ουσίες ή γιατί ήσασταν ανήμπορος για κάποιο άλλο λόγο)
άσκησε λεκτική πίεση σε σας: (π.χ., απειλώντας να τερματίσει τη σχέση σας, αποκαλώντας σας αποτυχημένο)

Στις σελίδες που ακολουθούν, θα σας ρωτήσουμε αν έχετε ή όχι βιώσει ποτέ τέτοιες καταστάσεις.

Δεν μπορεί να αποκλειστεί εντελώς ότι οι ακόλουθες ερωτήσεις μπορεί να ανακαλέσουν αναμνήσεις από δυσάρεστες εμπειρίες που είχατε στο παρελθόν. Μπορείτε να τερματίσετε την έρευνα, ανά πάσα στιγμή, αν βρείτε τις ερωτήσεις δυσάρεστες.

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: Κοινωνικό-δημογραφικά χαρακτηριστικά

Στην ενότητα αυτή, συμπληρώστε τα παρακάτω στοιχεία:

ΦΥΛΟ

- 1= Γυναίκα
- 2= Άνδρας

ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ

(Παρακαλούμε σημειώστε την χρονολογία γέννησης με αριθμούς) :

.....

ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ :

- 1=Ελληνική
- 2=Άλλο

ΔΙΑΜΟΝΗ

(Παρακαλούμε σημειώστε τον τόπο διαμονής σας. Στην έρευνα μας, οι ερωτηθέντες θα πρέπει να διαμένουν στον Νομό Ηρακλείου) :

.....

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΔΙΕΙΣΔΥΣΗ

- 1=Όχι
- 2=Ναί

ΕΝΟΤΗΤΑ Β. Θυματοποίηση

Οι παρακάτω ερωτήσεις σχετίζονται με το αν έχετε ποτέ αναγκαστεί από μία γυναίκα να συμμετέχετε σε σεξουαλικές πράξεις ενάντια στη θέλησή σας.

Σας έχει αναγκάσει ποτέ μία γυναίκα (ή έχει προσπαθήσει να σας αναγκάσει) να έχετε σεξουαλική επαφή μαζί της ενάντια στη θέλησή σας απειλώντας σας ότι θα χρησιμοποιήσει βία ή βλάπτοντάς σας;

Η τωρινή ή η προηγούμενη σύντροφός μου σε μία σταθερή σχέση με εξανάγκασε σε ...

	Μία φορά	Περισσότερες από μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Μία φίλη ή μία γνωστή μου με εξανάγκασε σε ...

	Μία φορά	Περισσότερες από μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Μία άγνωστη γυναίκα (π.χ. κάποια που γνώρισα σε μία disco) με εξανάγκασε σε ...

	Μία φορά	Περισσότερες από μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Δεν βίωσα τίποτα από αυτά.

Σας έχει αναγκάσει ποτέ μία γυναίκα (ή έχει προσπαθήσει να σας αναγκάσει) να έχετε σεξουαλική επαφή μαζί της ενάντια στη θέλησή σας, εκμεταλλευόμενη το γεγονός ότι **δεν ήσασταν ικανός να αντισταθείτε;** (π.χ. αφού καταναλώσατε υπερβολικά πολύ αλκοόλ ή ναρκωτικές ουσίες;)

Η τωρινή ή η προηγούμενη σύντροφός μου σε μία σταθερή σχέση με εξανάγκασε σε ...

	Μία φορά	Περισσότερες από μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Μία φίλη ή μία γνωστή μου με εξανάγκασε σε ...

	Μία φορά	Περισσότερες από μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Μία άγνωστη γυναίκα (π.χ. κάποια που γνώρισα σε μία disco) με εξανάγκασε σε ...

	Μία φορά	Περισσότερες από μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Δεν βίωσα τίποτα από αυτά.

Σας έχει αναγκάσει ποτέ μία γυναίκα (ή έχει προσπαθήσει να σας αναγκάσει) να έχετε σεξουαλική επαφή μαζί της ενάντια στη θέλησή σας ασκώντας σας **λεκτική πίεση; (π.χ. απειλώντας σας να τερματίσει τη σχέση ή αποκαλώντας σας αποτυχημένο);**

Η τωρινή ή η προηγούμενη σύντροφός μου σε μία σταθερή σχέση με εξανάγκασε σε ...

	Μία φορά	Περισσότερες από μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Μία φίλη ή μία γνωστή μου με εξανάγκασε σε ...

	Μία φορά	Περισσότερες από μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Μία άγνωστη γυναίκα (π.χ. κάποια που γνώρισα σε μία disco) με εξανάγκασε σε ...

	Μία φορά	Περισσότερες από μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Δεν βίωσα τίποτα από αυτά.

Σας έχει αναγκάσει ποτέ μία γυναίκα (ή έχει προσπαθήσει να σας αναγκάσει) να έχετε σεξουαλική επαφή μαζί της ενάντια στη θέλησή σας χρησιμοποιώντας **την θέση εξουσίας ή δύναμής** της, πάνω σας (π.χ., ως δασκάλα, προπονήτρια, αφεντικό κτλ);

	Μία φορά	Περισσότερες από μιά φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Δεν βίωσα τίποτα από αυτά.

Εάν έχετε βιώσει κάποια από αυτές τις ανεπιθύμητες σεξουαλικές επαφές, μιλήσατε σε κάποιον σχετικά με αυτό;

(Μπορείτε να σημειώσετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

- Σε κανένα
- Σε σύντροφο ή μέλος/η της οικογένειας
- Σε φίλο (ους)
- Στην αστυνομία
- Σε σύμβουλο ή θεραπευτή
- Σε άλλο:

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ. Σεξουαλικός Εξαναγκασμός

Οι παρακάτω ερωτήσεις σχετίζονται με το αν έχετε ποτέ αναγκάσει μία γυναίκα να συμμετέχει σε σεξουαλικές πράξεις ενάντια στη θέλησή της.

Έχετε ποτέ αναγκάσει (ή έχετε προσπαθήσετε να αναγκάσετε) μία γυναίκα να έχει σεξουαλική επαφή μαζί σας ενάντια στη θέλησή της απειλώντας να χρησιμοποιήσετε βία ή βλάπτοντάς την;

Η τωρινή ή η προηγούμενη σύντροφός μου σε μία σταθερή σχέση εξαναγκάστηκε από εμένα σε ...

	Μία φορά από	Περισσότερες μια φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Μία φίλη ή γνωστή εξαναγκάστηκε από εμένα σε ...

	Μία φορά από	Περισσότερες μια φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Μία άγνωστη γυναίκα (π.χ. κάποια που γνώρισα σε μία disco) εξαναγκάστηκε από εμένα σε ...

	Μία φορά από	Περισσότερες μια φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Δεν εξαναγκάσα καμία σε αυτές τις ενέργειες.

Οι παρακάτω ερωτήσεις σχετίζονται με το αν έχετε ποτέ αναγκάσει μία γυναίκα να συμμετέχει σε σεξουαλικές πράξεις ενάντια στη θέλησή της.

Έχετε ποτέ αναγκάσει (ή έχετε προσπαθήσατε να αναγκάσετε) μία γυναίκα να έχει σεξουαλική επαφή μαζί σας ενάντια στη θέλησή της εκμεταλλευόμενος το γεγονός ότι **δεν ήταν ικανή να αντισταθεί;** (π.χ. αφού κατανάλωσε υπερβολικά πολύ αλκοόλ ή ναρκωτικές ουσίες;)

Η τωρινή ή η προηγούμενη σύντροφός μου σε μία σταθερή σχέση εξαναγκάστηκε από εμένα σε ...

	Μία φορά από	Περισσότερες μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Μία φίλη ή γνωστή εξαναγκάστηκε από εμένα σε ...

	Μία φορά από	Περισσότερες μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Μία άγνωστη γυναίκα (π.χ. κάποια που γνώρισα σε μία disco) εξαναγκάστηκε από εμένα σε ...

	Μία φορά από	Περισσότερες μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐

...	επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
...	ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
...	άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Δεν εξαναγκάσα καμία σε αυτές τις ενέργειες.

Έχετε ποτέ αναγκάσει (ή έχετε προσπαθήσατε να αναγκάσετε) μία γυναίκα να έχει σεξουαλική επαφή μαζί σας ενάντια στη θέλησή της ασκώντας της **λεκτική πίεση**; (π.χ. απειλώντας την να τερματίσετε τη σχέση ή αποκαλώντας την αποτυχημένη);

Η τωρινή ή η προηγούμενη σύντροφός μου σε μία σταθερή σχέση εξαναγκάστηκε από εμένα σε ...

		Μία φορά από	Περισσότερες μία φορές
...	σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
...	επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
...	ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
...	άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Μία φίλη ή γνωστή εξαναγκάστηκε από εμένα σε ...

		Μία φορά από	Περισσότερες μία φορές
...	σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
...	επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
...	ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
...	άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Μία άγνωστη γυναίκα (π.χ. κάποια που γνώρισα σε μία disco) εξαναγκάστηκε από εμένα σε ...

		Μία φορά από	Περισσότερες μία φορές
...	σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐

...	επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
...	ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
...	άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Δεν εξαναγκάσα καμία σε αυτές τις ενέργειες.

Έχετε αναγκάσει ποτέ (ή έχετε προσπαθήσει να αναγκάσετε) μία γυναίκα να έχει σεξουαλική επαφή μαζί σας ενάντια στη θέλησή της χρησιμοποιώντας **την θέση εξουσίας ή δύναμής** σας, πάνω της (π.χ., ως δάσκαλος, προπονητής, αφεντικό κτλ);

		Μία φορά	Περισσότερες από μια φορές
...	σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
...	επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
...	ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
...	άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Δεν εξαναγκάσα καμία σε αυτές τις ενέργειες.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ - ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Ανεπιθύμητη σεξουαλική εμπειρία στους νέους άνδρες και νέες γυναίκες ηλικίας 18 έως 25 ετών στο Νομό Ηρακλείου»

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Έκδοση για γυναίκες

Σπουδάστριες: Σκαρβελάκη Μαρία
Παπαδάκη Ειρήνη
Επιβλέπων καθηγητής: Χλιαουτάκης Ιωάννης

ΗΡΑΚΛΕΙΟ

2014

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αγαπητέ συμμετέχοντα,

Το παρόν ερωτηματολόγιο διαμορφώθηκε για την εκπόνηση πτυχιακής εργασίας με θέμα «Ανεπιθύμητη σεξουαλική εμπειρία στους νέους άνδρες και νέες γυναίκες ηλικίας 18 έως 25 ετών στο Νομό Ηρακλείου», για το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του ΤΕΙ Κρήτης. Η έρευνα ασχολείται με τις ανεπιθύμητες σεξουαλικές εμπειρίες μεταξύ νέων ανθρώπων στην Ελλάδα. Στις σελίδες που ακολουθούν, θα σας θέσουμε μια σειρά από ερωτήματα σχετικά με ανεπιθύμητες σεξουαλικές εμπειρίες που μπορεί να είχατε από την ηλικία των 15 ετών.

Πριν την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου θα πρέπει να γνωρίζετε τα παρακάτω:

- A) Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου είναι προαιρετική
- B) Οι πληροφορίες που θα δώσετε είναι εμπιστευτικές και ανώνυμες
- Γ) Οι πληροφορίες που θα δώσετε θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για ερευνητικούς σκοπούς.

Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για το χρόνο σας.

Με εκτίμηση,

Επιβλέπων Καθηγητής

Χλιαουτάκης Ιωάννης

Εκπαιδευόμενοι κοινωνικοί λειτουργοί

Παπαδάκη Ειρήνη

Σκαρβελάκη Μαρία

Στο ερωτηματολόγιο αυτό θα θέλαμε να σας ρωτήσουμε σχετικά με **ανεπιθύμητες σεξουαλικές εμπειρίες**.

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΗ

Με τον όρο «μη-συναινετική» εννοούμε σεξουαλικές επαφές, όπου αναγκαστήκατε να συμμετάσχετε σε σεξουαλικές πράξεις με μία **γυναίκα ενάντια στη θέλησή σας**, γιατί η γυναίκα ...

χρησιμοποίησε ή απείλησε να(π.χ., κρατώντας σας κάτω, απειλώντας χρησιμοποιήσει σωματικό εξαναγκασμό : σας με ένα όπλο)
εκμεταλλεύτηκε το γεγονός ότι δεν είστε(π.χ., γιατί είχατε καταναλώσει υπερβολικά σε θέση να αντισταθείτε : πολύ αλκοόλ ή ναρκωτικές ουσίες ή γιατί ήσασταν ανήμπορος για κάποιο άλλο λόγο)
άσκησε λεκτική πίεση σε σας: (π.χ., απειλώντας να τερματίσει τη σχέση σας, αποκαλώντας σας αποτυχημένο)

Στις σελίδες που ακολουθούν, θα σας ρωτήσουμε αν έχετε ή όχι βιώσει ποτέ τέτοιες καταστάσεις.

Δεν μπορεί να αποκλειστεί εντελώς ότι οι ακόλουθες ερωτήσεις μπορεί να ανακαλέσουν αναμνήσεις από δυσάρεστες εμπειρίες που είχατε στο παρελθόν. Μπορείτε να τερματίσετε την έρευνα, ανά πάσα στιγμή, αν βρείτε τις ερωτήσεις δυσάρεστες.

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: Κοινωνικό-δημογραφικά χαρακτηριστικά

Στην ενότητα αυτή, συμπληρώστε τα παρακάτω στοιχεία:

ΦΥΛΟ

- 1= Γυναίκα
- 2= Άνδρας

ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ

(Παρακαλούμε σημειώστε την χρονολογία γέννησης με αριθμούς) :

.....

ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ :

- 1=Ελληνική
- 2=Άλλο

ΔΙΑΜΟΝΗ

(Παρακαλούμε σημειώστε τον τόπο διαμονής σας. Στην έρευνα μας, οι ερωτηθέντες θα πρέπει να διαμένουν στον Νομό Ηρακλείου) :

.....

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΔΙΕΙΣΔΥΣΗ

- 1=Όχι
- 2=Ναί

ΕΝΟΤΗΤΑ Β. Θυματοποίηση

Οι παρακάτω ερωτήσεις σχετίζονται με το αν έχετε ποτέ αναγκαστεί από μία γυναίκα να συμμετέχετε σε σεξουαλικές πράξεις ενάντια στη θέλησή σας.

Σας έχει αναγκάσει ποτέ ένας άνδρας (ή έχει προσπαθήσει να σας αναγκάσει) να έχετε σεξουαλική επαφή μαζί του ενάντια στη θέλησή σας **απειλώντας σας ότι θα χρησιμοποιήσει βία ή βλάπτοντάς σας;**

Σας έχει αναγκάσει ποτέ ένας άνδρας (ή έχει προσπαθήσει να σας αναγκάσει) να έχετε σεξουαλική επαφή μαζί του ενάντια στη θέλησή σας **απειλώντας σας ότι θα χρησιμοποιήσει βία ή βλάπτοντάς σας;**

Ο τωρινός ή ο προηγούμενος σύντροφός μου σε μία σταθερή σχέση με εξανάγκασε σε ...

	Μία φορά	Περισσότερες από μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Ένας φίλος ή ένας γνωστός μου με εξανάγκασε σε ...

	Μία φορά	Περισσότερες από μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Ένας άγνωστος άνδρας (π.χ. κάποιος που γνώρισα σε μία disco) με εξανάγκασε σε ...

	Μία φορά	Περισσότερες από μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐

... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Δεν βίωσα τίποτα από αυτά.

Σας έχει αναγκάσει ποτέ ένας άνδρας (ή έχει προσπαθήσει να σας αναγκάσει) να έχετε σεξουαλική επαφή μαζί του ενάντια στη θέλησή σας, **εκμεταλλευόμενος** το γεγονός ότι **δεν ήσασταν ικανή να αντισταθείτε;** (π.χ. αφού καταναλώσατε υπερβολικά πολύ αλκοόλ ή ναρκωτικές ουσίες;)

Ο τωρινός ή ο προηγούμενος σύντροφός μου σε μία σταθερή σχέση με εξανάγκασε σε ...

	Μία φορά	Περισσότερες από μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Ένας φίλος ή ένας γνωστός μου με εξανάγκασε σε ...

	Μία φορά	Περισσότερες από μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐

... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)

Ένας άγνωστος άνδρας (π.χ. κάποιος που γνώρισα σε μία disco) με εξανάγκασε σε ...

	Μία φορά	Περισσότερες από μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Δεν βίωσα τίποτα από αυτά.

Σας έχει αναγκάσει ποτέ ένας άνδρας (ή έχει προσπαθήσει να σας αναγκάσει) να έχετε σεξουαλική επαφή μαζί του ενάντια στη θέλησή σας ασκώντας σας **λεκτική πίεση; (π.χ. απειλώντας σας να τερματίσει τη σχέση ή αποκαλώντας σας αποτυχημένη);**

Ο τωρινός ή ο προηγούμενος σύντροφός μου σε μία σταθερή σχέση με εξανάγκασε σε ...

	Μία φορά	Περισσότερες από μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Ένας φίλος ή ένας γνωστός μου με εξανάγκασε σε ...

	Μία φορά	Περισσότερες από φορές	μία
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐	
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐	
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐	
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐	

Ένας άγνωστος άνδρας (π.χ. κάποιος που γνώρισα σε μία disco) με εξανάγκασε σε ...

	Μία φορά	Περισσότερες από φορές	μία
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐	
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐	
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐	
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐	

Δεν βίωσα τίποτα από αυτά.

Σας έχει αναγκάσει ποτέ ένας άνδρας (ή έχει προσπαθήσει να σας αναγκάσει) να έχετε σεξουαλική επαφή μαζί του ενάντια στη θέλησή σας χρησιμοποιώντας **την θέση εξουσίας ή δύναμής του, πάνω σας (π.χ., ως δάσκαλος, προπονητής, αφεντικό κτλ);**

	Μία φορά	Περισσότερες από φορές	μία
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐	

... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Δεν βίωσα τίποτα από αυτά.

Εάν έχετε βιώσει κάποια από αυτές τις ανεπιθύμητες σεξουαλικές επαφές, μιλήσατε σε κάποιον σχετικά με αυτό;

(Μπορείτε να σημειώσετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

- Σε κανένα
- Σε σύντροφο ή μέλος/η της οικογένειας
- Σε φίλο (ους)
- Στην αστυνομία
- Σε σύμβουλο ή θεραπευτή
- Σε άλλο:

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ. Σεξουαλικός Εξαναγκασμός

Οι παρακάτω ερωτήσεις σχετίζονται με το αν έχετε ποτέ αναγκάσει έναν άνδρα να συμμετέχει σε σεξουαλικές πράξεις ενάντια στη θέλησή του.

Έχετε ποτέ αναγκάσει (ή έχετε προσπαθήσατε να αναγκάσετε) έναν άνδρα να έχει σεξουαλική επαφή μαζί σας ενάντια στη θέλησή του απειλώντας να χρησιμοποιήσετε βία ή βλάβοντάς τον;

Ο τωρινός ή ο προηγούμενος σύντροφός μου σε μία σταθερή σχέση εξαναγκάστηκε από εμένα σε ...

		Μία φορά	Περισσότερες από μία φορές
...	σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
...	επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
...	ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
...	άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Ένας φίλος ή γνωστός μου εξαναγκάστηκε από εμένα σε ...

		Μία φορά	Περισσότερες από μία φορές
...	σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
...	επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
...	ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
...	άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Ένας άγνωστος άνδρας (π.χ. κάποιος που γνώρισα σε μία disco) εξαναγκάστηκε από εμένα σε..

		Μία φορά	Περισσότερες από μία φορές
...	σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
...	επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
...	ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
...	άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Δεν εξαναγκάστηκε σε καμία από αυτές τις ενέργειες.

Έχετε ποτέ αναγκάσει (ή έχετε προσπαθήσετε να αναγκάσετε) έναν άνδρα να έχει

σεξουαλική επαφή μαζί σας ενάντια στη θέλησή του εκμεταλλευόμενη το γεγονός ότι **δεν ήταν ικανός να αντισταθεί;** (π.χ. αφού κατανάλωσε υπερβολικά πολύ αλκοόλ ή ναρκωτικές ουσίες;)

Ο τωρινός ή ο προηγούμενος σύντροφός μου σε μία σταθερή σχέση εξαναγκάστηκε από εμένα σε ...

	Μία φορά από	Περισσότερες μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Ένας φίλος ή γνωστός εξαναγκάστηκε από εμένα σε ...

	Μία φορά από	Περισσότερες μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Ένας άγνωστος άνδρας (π.χ. κάποιος που γνώρισα σε μία disco) εξαναγκάστηκε από εμένα σε ...

	Μία φορά από	Περισσότερες μία φορές
--	--------------	------------------------------

... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Δεν εξαναγκάστηκε σε καμία από αυτές τις ενέργειες.

Έχετε ποτέ αναγκάσει (ή έχετε προσπαθήσετε να αναγκάσετε) έναν άνδρα να έχει σεξουαλική επαφή μαζί σας ενάντια στη θέλησή του ασκώντας του **λεκτική πίεση; (π.χ. απειλώντας τον να τερματίσετε τη σχέση ή αποκαλώντας τον αποτυχημένο);**

Ο τωρινός ή ο προηγούμενος σύντροφός μου σε μία σταθερή σχέση εξαναγκάστηκε από εμένα σε ...

	Μία φορά από	Περισσότερες μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐

Ένας φίλος ή γνωστός εξαναγκάστηκε από εμένα σε ...

	Μία φορά από	Περισσότερες μία φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐

... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)

Ένας άγνωστος άνδρας (π.χ. κάποιος που γνώρισα σε μία disco) εξαναγκάστηκε από εμένα σε ...

		Περισσότερες	
		Μία φορά από	μία
		φορές	φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐	
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐	
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐	
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐	

Δεν εξαναγκάστηκε σε καμία από αυτές τις ενέργειες.

Έχετε αναγκάσει ποτέ (ή έχετε προσπαθήσει να αναγκάσετε) έναν άνδρα να έχει σεξουαλική επαφή μαζί σας ενάντια στη θέλησή του χρησιμοποιώντας **την θέση εξουσίας ή δύναμής σας, πάνω του (π.χ., ως δασκάλα, προπονήτρια, αφεντικό κτλ);**

		Περισσότερες	
		Μία φορά από	μία
		φορές	φορές
... σεξουαλικό άγγιγμα	☐	☐	
... επιδιωκόμενη σεξουαλική επαφή	☐	☐	
... ολοκληρωμένη σεξουαλική επαφή	☐	☐	
... άλλες σεξουαλικές πράξεις (π.χ. στοματικό σεξ)	☐	☐	

Δεν εξαναγκάστηκε σε καμία από αυτές τις ενέργειες.

(Κοινή ενότητα για άνδρες και γυναίκες).

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ : Παράγοντες διακινδύνευσης σε ατομικό επίπεδο

Δ1) Σεξουαλική Διεκδικητικότητα

	Ποτέ, 0% περιπτώσεων	Μερικές φορές, περίπου 25% των περιπτώσεων	Περίπου 50% των περιπτώσεων	Συνήθως, περίπου 75% των περιπτώσεων	Πάντα, 100% των περιπτώσεων
Ενδίδω και φιλάω αν η/ο σύντροφός μου με πιέζει, ακόμα και αν ήδη είπα όχι.	☐	☐	☐	☐	☐
Αρνούμαι να αφήσω την/ον σύντροφό μου να αγγίξει τα γεννητικά μου όργανα αν δεν το θέλω, ακόμα και αν η/ο σύντροφός μου επιμένει.	☐	☐	☐	☐	☐
Κάνω σεξ αν η/ο σύντροφός μου το θέλει, ακόμα και αν δεν το θέλω εγώ.	☐	☐	☐	☐	☐
Αν αρνήθηκα αρχικά, δεν θα αφήσω την/ον σύντροφό μου να αγγίξει τα γεννητικά μου όργανα ακόμα και αν η/ο σύντροφός μου με πιέζει.	☐	☐	☐	☐	☐
Αρνούμαι να κάνω σεξ αν δεν το θέλω, ακόμα και αν η/ο σύντροφός μου επιμένει.	☐	☐	☐	☐	☐

Δ2) Απόψεις σχετικά με τις συγκρούσεις στις σχέσεις

Αυτό το τμήμα της έρευνας αφορά τις απόψεις σου σχετικά με τις συγκρούσεις στις σχέσεις.

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Ένα άτομο θα πρέπει να χωρίσει με την/τον σύντροφό του όταν την/τον χτυπάει.	☐	☐	☐	☐	☐
Μερικά αγόρια/κορίτσια αξίζουν να χαστουκίζονται από τις/τους συντρόφους τους.	☐	☐	☐	☐	☐
Δεν είναι ποτέ ΕΝΤΑΞΕΙ για ένα αγόρι/κορίτσι να χτυπάει την/τον σύντροφό του/της.	☐	☐	☐	☐	☐
Κάποιες φορές τα αγόρια/κορίτσια δεν μπορούν να συγκρατήσουν τον εαυτό τους από το να γρονθοκοπήσουν τις/τους συντρόφους τους.	☐	☐	☐	☐	☐
Δεν υπάρχει κανένας καλός λόγος για ένα αγόρι/κορίτσι να σπρώχνει την/τον σύντροφό του/της.	☐	☐	☐	☐	☐
Κάποιες φορές ένα αγόρι/κορίτσι δεν μπορεί να συγκρατηθεί να μη χτυπήσει τη/το σύντροφό του/της όταν τον/την θυμώνει.	☐	☐	☐	☐	☐
Δεν υπάρχει κανένας καλός λόγος για ένα αγόρι/κορίτσι να	☐	☐	☐	☐	☐

χαστουκίζει την/τον σύντροφό του/της.

Κάποιες φορές, η ζήλεια κάνει ένα αγόρι/κορίτσι τόσο τρελό που πρέπει να χαστουκίσει την/τον σύντροφό του/της.

Αντρες/Γυναίκες που απατούν τις/τους συντρόφους τους θα πρέπει να χαστουκίζονται.

Κάποιες φορές η αγάπη κάνει ένα αγόρι/κορίτσι τόσο τρελό ώστε να χτυπήσει τις/τους συντρόφους του/της.

Είναι ΕΝΤΑΞΕΙ για ένα αγόρι/κορίτσι να χαστουκίζει την/τον σύντροφό του/της αν το αξίζει.

Δ3) Συμπεριφορές που σχετίζονται με την κατανάλωση οινοπνευματώδους ποτού.

Αυτό το τμήμα του ερωτηματολογίου αφορά το οινοπνευματώδη ποτό που καταναλώνεις.

Έχετε πιει ποτέ οινοπνευματώδη ποτό; Ναι Όχι

Ναι

Αν ναι, Πόσων ετών ήσασταν όταν ήπιατε το πρώτο οινοπνευματώδη ποτό σας; ετών

Ήπιατε οινοπνευματώδη ποτό τουλάχιστον μία φορά τον τελευταίο μήνα; Ναι Όχι

Ναι

Στα πλαίσια μιας συνηθισμένης εβδομάδας, πόσες ημέρες συνήθως πίνετε οινοπνευματώδη ποτό ; καμία 1-2 3-4 5-6 κάθε ημέρες ημέρες ημέρες ημέρες

Πόσες φορές τον τελευταίο μήνα ήπιατε **πέντε ή περισσότερα οινοπνευματώδη ποτά** σε μία περίπτωση; Ποτέ 1 - 2 φορές 3 - 4 φορές 5 - 6 φορές 7 - 8 φορές 9 - 10 φορές περισσότερες από 10 φορές

Έχετε ποτέ μεθύσει εντελώς (χάνοντας τον έλεγχο του εαυτού σας, μη μπορώντας να θυμηθείτε τίποτα την επόμενη ημέρα); Όχι

Ναι

Αν ναι, πόσες φορές τον τελευταίο μήνα συνέβη αυτό; Ποτέ 1 - 2 φορές 3 - 4 φορές 5 - 6 φορές 7 - 8 φορές 9 - 10 φορές περισσότερες από 10 φορές

Πόσο συχνά πίνετε οινοπνευματώδη ποτά σε περιπτώσεις που κάνετε σεξ; Ποτέ 1 - 2 φορές 3 - 4 φορές 5 - 6 φορές 7 - 8 φορές 9 - 10 φορές περισσότερες από 10 φορές

Σας ευχαριστούμε για τον χρόνο που διαθέσατε στην συμπλήρωση του ερωτηματολογίου για την έρευνα μας.